

T.C.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

EBEVEYN YABANCILAŞTIRMA SENDROMU VE HUKUKİ SÜREÇ

Av. Serdar Şaban KELAİMET

ADLİ BİLİMLER TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMANI
Prof. Dr. Necmi ÇEKİN

ADANA-2025

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

EBEVEYN YABANCILAŞTIRMA SENDROMU VE HUKUKİ SÜREÇ

Av. Serdar Şaban KELAİMET

**ADLİ BİLİMLER TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMANI
Prof. Dr. Necmi ÇEKİN**

ADANA-2025

KABUL VE ONAY

Adli Bilimler Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Programı Çerçevesinde yürütölmüş olan

“Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu ve Hukuki Süreç”

adlı çalışma, aşğıdaki jüri tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Tarihi 07/01/2025

TEZ SINAV JÜRİSİ

Prof. Dr. Necmi ÇEKİN

Çukurova Üniversitesi

Başkan

Prof. Dr. Ahmet HİLAL

Çukurova Üniversitesi

Üye

Prof. Dr. Nursel BİLGİN

Mersin Üniversitesi

Üye

Yukarıdaki Tez, Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Sunay FIRAT

Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

T.C. ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesini okuduğumu ve anladığımı ve Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Tez olarak sunduğum bu çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda bu konuda hakkımda yapılacak tüm yasal işlemleri ve aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 22 /01 /2025

İMZA

Serdar Şaban Kelahmet

Kayıtlı olunan Program : Çukurova Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü
Adli Bilimler Anabilim Dalı

Tezin Konusu : Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu ve Hukuki Süreç

Tezin Türü : Yüksek Lisans : X Doktora: ☐

Danışmanın Adı-Soyadı : Prof.Dr.Necmi Çekin

Danışmanın İletişim Bilgileri

Telefon :

E-Posta :

Öğrencinin İletişim Bilgileri

Telefon :

E-Posta :

Adresi :

TEŞEKKÜR

Bu tez konusunda beni cesaretlendiren, bilgisi, sınır tanımayan hayal gücü, disiplini ve özverisi ile örnek olan; Amerikan Adli Bilimler Akademisine kabul edilen ilk ve tek Türk Avukat olmamın yolunu açan, Kosova, İstanbul, Madeira, Chicago, Seattle, Washington D.C. ve Atlanta'da birlikte çalışma/sunum yapma onuruna ve zevkine eriştiğim; tezin başlangıç aşamasında tez danışmanım olan, ağabeyim, arkadaşım, kardeşim, üstadım değerli hocam, tezin bitişini maalesef göremeyen, huzur içinde ışıklarda uyuduğuna emin olduğum Prof.Dr. Mete GÜLMEN'e

Mete Gülmen Hoca'mdan sonra bu iş yürümez dedğim anda sorumluluğu üstlenen, alçakgönüllülüğü ve hoşgörüsü ile bilgi ve emsalsiz deneyimlerini benimle paylaşarak, sabırla destekleyen tez danışmanım, değerli hocam Prof.Dr. Necmi ÇEKİN'e

Örnek bir bilim adamı ve birlikte katıldığımız birçok uluslararası konferanstaki çalışmaları ile bana örnek olan değerli hocam Prof.Dr. Ahmet HİLAL'e

Çukurova Üniversitesi Çocuk Psikiyatri Kliniği'ndeki vaka incelemelerinde bilgisi ile ışık olan, sözünü sakınmayan bilim insanı Prof.Dr. Ayşe AVCI'ya

Tezi bitirmem için her zaman cesaretlendiren Çukurova Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Müdürü Prof Dr. Sunay Fırat'a

Tezin yazım aşamasında büyük teknik desteğinden dolayı değerli dostum Öğr.Gör.Dr. Erkan TİYEKLİ'ye. Çukurova Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim dalı çalışanlarına;

Anıları önünde saygı ile eğildiğim, ebediyete intikal eden, Avukatlık Mesleğindeki ustalarım; Avukat Gündüz Aybay, Avukat Turgut Başaçık, Avukat Sunay Özenoğlu, Avukat Tekin Yurtman'a.

Hasreti 2 yaşından beri içimi yakan Anneme ve çalışkan insan Babama, çocuklarım Umay Kelahmet Kalender ve Gökçe Kelahmet'e, yaşama sevincim torunum Dora'ya

Teşekkürlerimi, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Av. Serdar Şaban Kelahmet

İskenderun Ocak 2025

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1 Ebeveyn yabancılaştırma süreci (<https://abbasturnuklu.com/3-ebeveyne-yabancilasma-ve-yabancilastirma-sorununa-nasil-mudahale-etmeliyiz/>) 43

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Anne ve babanın velayetine verilen çocuk sayısına göre boşanmalar, 2010-2023	56
--	----

SİMGELER VE KISALTMALAR

TDK	: Türk Dil Kurumu
EYS	: Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu
PAS	: Parental Alienation Syndrome
PTSB	: Post Travmatik Stres Bozukluğu
ÇHS	: Çocuk Hakları Sözleşmesi
CRC	: Convention on the Rights of the Child
ILO	: International Labour Organization/ Uluslararası Çalışma Örgütü
SED	: Sosyo Ekonomik Düzey

ÖZET

EBEVEYN YABANCILAŞTIRMA SENDROMU VE HUKUKİ SÜREÇ

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu tüm dünya için yeni bir kavramdır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de konuya taraf olanlar hukukçular ve bilirkişiler henüz yeterli bilgi ve donanıma sahip değildir. Bu duruma yabancı olan çocuk psikiyatrları ve profesyoneller, gerçek istismar veya kurgu istismarı tanımlamalarının yapıldığı incelemeleri değerlendirmemişlerse bu durumun birer parçası olunmakta ve mahkemeler uzadıkça da Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu ile geride kalan ebeveyn imajı yok edilmektedir. Kurgu cinsel istismar davalarında belirgin özellikler adli psikiyatrinin konusu olup bu konuda henüz istenen düzeyde yaygın ve yeterli bilgi ve birikim oluşmamıştır.

Bu çalışma, uluslararası evliliklerden çocuk istismarı ve ebeveyn yabancılaştırma sendromuna oradan mahkeme salonlarına kadar geniş bir yelpazede önemli konulara odaklanarak aile, hukuk ve psikoloji alanları arasındaki karmaşıklıkları incelemektedir. Konuya ilişkin köşe taşları olan çocuk, uluslararası evliliklerin hukuki ve sosyal yönleri ile bu evliliklerde taraflardan birinin çocuğu kendi ülkesine kaçırmayı, çocuk ihmal ve istismarı, ebeveyn yabancılaştırma sendromu, çocuk hakları, hukuki düzenlemeler çalışmamız akışında birer birer incelenmiştir.

Ülkemizde yaşanmış dört somut olgu değerlendirilmiştir. Bu olgulardaki uzman görüşleri, mahkeme kararları özellikle vakaların hukuki sonuçlarına ilişkin paylaşımlar incelememiz kapsamındadır. Bununla birlikte sadece yerel mahkemelerin kararları değil, Bölge Adliye Mahkemeleri ve Yargıtay 2.Hukuk Dairesi'nin emsal kararları ışığında Türk Hukuk sistemindeki hukuki süreç irdelenmiştir.

Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi'nin, uluslararası iş birliği içinde etkin uygulanması, hızlı karar alınması gerekmektedir. Çocukla çalışan profesyonellerin EYS konusunda bilgi ve farkındalıkların artması erken tanı ile çocuğun desteklenmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Evlilikler, Çocuk İhmal ve İstismarı, Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine dair Lahey Sözleşmesi.

ABSTRACT

PARENTAL ALIENATION SYNDROME AND LEGAL PROCESS

Parental Alienation Syndrome is a new concept for the whole world. In our country, as in the world, legal practitioners and experts who are involved in the issue do not yet have sufficient knowledge and equipment. If child psychiatrists and professionals, who are unfamiliar with this situation, have not evaluated the examinations in which the definitions of real abuse or fictional abuse are made, they become a part of this situation and as the courts are prolonged, the image of the parent left behind is destroyed by the parental alienation syndrome. The salient features of cases of fictional sexual abuse are the subject of forensic psychiatry and there is not yet the desired level of widespread and sufficient knowledge and accumulation in this field.

This study examines the complexities between the fields of family, law and psychology, focusing on a wide range of important issues, from international marriages, child abuse and parental alienation syndrome to the courtroom. The cornerstones of the subject, the child, the legal and social aspects of international marriages and the abduction of the child by one of the parties in these marriages, child neglect and abuse, parental alienation syndrome, children's rights, legal regulations are examined one by one in the course of our study.

4 concrete cases experienced in our country have been evaluated. In addition, the legal process in the Turkish legal system has been examined in the light of not only the decisions of the local courts but also the precedent decisions of the Regional Courts of Justice and 2nd Civil Chamber of the Supreme Court.

The Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction should be implemented effectively in international cooperation and decisions should be taken quickly. It is important to increase the knowledge and awareness of professionals working with children about Parental Alienation Syndrome and to support the child with early diagnosis.

Keywords: International Marriages, Child Abuse and Neglect, Parental Alienation Syndrome, Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
TEŞEKKÜR.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	i
TABLolar LİSTESİ	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. ÇOCUK.....	4
2.2. ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI.....	5
2.2.1. Çocuk İhmalinin Tanımı ve Belirtileri.....	5
2.2.2. Çocuk İstismarı ve Farklı Türleri	10
2.2.2.1. Fiziksel İstismar	10
2.2.2.2. Duygusal İstismar.....	11
2.2.2.3. Cinsel İstismar.....	13
2.2.3. Uluslararası Standartlarda Çocuk Hakları	14
2.2.3.1. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS /CRC):15	
2.2.3.2. Çocuk Haklarına Dair Diğer Uluslararası Belgeler:.....	15
2.2.3.3. Akademik Literatür ve Çocuk Hakları	16
2.3. ULUSLARARASI EVLİLİKLER	18
2.3.1. Uluslararası Evliliklerin Yapısı ve Özellikleri.....	18
2.3.2. İletişim ve Uyum Sorunları	20

2.3.3. Uluslararası Evliliklerde Çocuk Yetiştirme Pratikleri	24
2.3.4. Farklı Kültürlerarası İlişkilerin Etkileri	27
2.3.5. Evliliklerde İletişim ve Uyum	28
2.4. ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMANIN HUKUKİ YÖNLERİ.....	29
2.4.1. Lahey Sözleşmesi	29
2.4.1.1. Lahey Sözleşmesinin İşleyişi ve Amaçları.....	29
2.4.1.2. Akademik Literatür ve Lahey Sözleşmesi.....	30
2.4.2. Çocuk Kaçırma Vakalarında Hukuki Zorluklar	31
2.4.2.1. Farklı Hukuki Sistemler ve Yasal Düzenlemeler	31
2.4.2.2. Uluslararası Hukuki Çatışmalar	31
2.4.2.3. Uluslararası Hukuk ve İade Süreci.....	31
2.4.2.4. Kültürel Farklılıkların Etkisi	32
2.4.2.5. Yasal Düzenlemeler ve Uyumsuzluklar	32
2.4.2.6. Akademik Literatürde Ele Alınan Zorluklar	32
2.4.3. Çocuk Kaçırma Davalarında Uygulama ve İhtilaflar	33
2.4.3.1. Uygulama Süreçlerindeki Zorluklar	33
2.4.3.2. Yargı Yetkisi ve Kararların Tanınması	33
2.5. MEDEA KOMPLEKSİ	34
2.5.1. Medea Kompleksinin Tanımı ve Kökenleri	34
2.5.2. Medea Kompleksinin Çocuklara Yönelik Zarar Verme Eğilimi	35
2.5.3. Anne-Çocuk İlişkisinin Bozulması.....	36
2.5.4. Mitolojik Referans.....	36
2.5.5. Medea Kompleksinin Kökenleri.....	37
2.5.6. Psikolojik Rahatsızlıklar	38
2.5.7. Sosyal ve Kültürel Etkiler.....	38
2.5.8. Kişisel Stres ve Baskılar	39

2.5.9. Medea Kompleksi'nin Modern Aile Yapısına Etkileri.....	40
2.5.10. Medea Kompleksi ve Çocuklarla İlişkisi.....	42
2.6. EBEVEYN YABANCILAŞTIRMA SENDROMU.....	43
2.6.1. Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromunun Temel İlkeleri.....	43
2.6.1.1. Bilinçli Manipülasyon	44
2.6.1.2. Negatif Konuşma ve Davranışlar	44
2.6.1.3. Çocuğun Tutum ve Davranış Değişiklikleri.....	45
2.6.1.4. Mahkemelerdeki ve Hukuki Süreçlerdeki Rolü.....	45
2.6.1.5. Psikolojik Etkiler.....	45
2.6.2. EYS'nin Nedenleri	46
2.6.2.1. Aile İçi Çatışmalar.....	46
2.6.2.2. Bilinçli Manipülasyon	47
2.6.2.3. İletişim Sorunları.....	47
2.6.2.4. Çocuğun Zayıf Öz Saygısı	48
2.6.2.5. Ebeveynin Kendi İhtiyaçları.....	48
2.6.2.6. Hukuki Süreçler	48
2.6.2.7. Ebeveynin Kontrol İhtiyacı	49
2.6.3. Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun Psikolojik Etkileri	49
2.6.3.1. Öz Saygı Problemleri	49
2.6.3.2. Sosyal İzolasyon.....	50
2.6.3.3. Davranışsal Sorunlar	50
2.6.3.4. Zorluklu İlişkiler	51
2.6.3.5. Bilgi İşleme Sorunları	52
2.6.3.6. Çatışma ve Kaçınma Davranışları.....	53
2.6.3.7. Ebeveyn İlişkilerinde Sorunlar.....	54
3. GEREÇ VE YÖNTEM	57

4. BULGULAR.....	58
4.1. Olgular.....	58
4.1.1. Olgu 1	58
4.1.2. Olgu 2	59
4.1.3. Olgu 3	61
4.1.4. Olgu 4	63
4.2. BULGULARIN DEĞERLENDİLMESİ.....	65
4.3. EMSAL YÜKSEK MAHKEME KARARLARI	65
4.3.1. Emsal Karar 1	66
4.3.2. Emsal Karar 2	66
4.3.3. Emsal Karar 3.....	66
4.3.4. Emsal Karar 4.....	67
4.3.5. Emsal Karar 5	67
4.3.6. Emsal Karar 6.....	67
4.3.7. Emsal Karar 7	68
4.3.8. Emsal Karar 8.....	68
4.3.9. Emsal Karar 96	68
5. TARTIŞMA	70
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	80
7. KAYNAKLAR	82
EKLER.....	92

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Globalleşen dünyada gelişen teknoloji ve seyahat kolaylıkları sebebiyle göçler, buna bağlı olarak kültürlerarası ve uluslararası evlilikler artmıştır. Bununla birlikte; uluslararası evliliklerde eşler arasındaki kültürel farklılıklar iletişim eksiliğine ve büyük anlaşmazlıklara yol açmıştır. Doğal olarak karşılıklı beklentilerin karşılanamamasından kaynaklanan sorunlara bağlı boşanmalar tüm dünya genelinde artmıştır.

Ekonomik, kültürel, teknolojik değişiklikler ve gelişmelere paralel olarak kaçırılan çocuk sayısında da büyük artışlar söz konusudur. Türkiye'deki boşanma vakalarında yaşanan durumlar uluslararası düzeyden çok farklı değildir. Artan boşanmaların sayısına paralel olarak kaçırılan çocukların sayısında da artış görülmüştür. Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi'nin Türkiye tarafından imzalanarak ülkemizin de bu uluslararası sözleşmenin tarafı olması 2000 yılında gerçekleşmiştir. İlerleyen yıllarda, 5717 sayılı kanun ile bu sözleşme maddeleri iç hukukumuzda düzenleme altına alınmıştır.

Uluslararası çocuk kaçırma davaları ile boşanma davalarında, çocuğu elinde bulunduran ebeveyn geride kalan ebeveyne karşı çok önemli bir silah olarak ortak çocuğu kullanmaktadır. Mahkeme salonlarında kaçırılan çocukların psikolojisine karşılık, velayete sahip olma hırsı, ebeveynler arasındaki güç savaşları, marazi derecede sahip olma tutkusu, intikam ve eski eşe acı çekirtme isteği ön plana çıkmaktadır. Ülkemizde yeni yeni farkında olunmaya başlanılan, çocukları hırpalayarak ciddi ruhsal bulgulara yol açan boşanma ve çocuk kaçırma davalarının vazgeçilmez savunma aracı çocukların duygusal istismarıdır. Zaman zaman geride kalan ebeveynin cinsel istismarla suçlandığı, cinsel istismar davalarına kadar varan durumlar yaşanabilmektedir. Bu olgular özelinde hukuk ve tıp alanında yeni bir kavram ortaya çıkmıştır: Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS) (Parental Alienation Syndrome-PAS). Bu sendrom 1980'li yıllarda Amerika Birleşik Devletlerinde Dr. Richard Gardner tarafından tanımlanmıştır. Basit anlamda, çocuğun geride kalan ebeveyn hakkındaki karalama kampanyası, çocuğu elinde bulunduran ebeveynin programlaması, beyin yıkaması şeklinde açıklanabilmektedir. Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'na maruz kalan bir çocuk, geride kalan ebeveyn tarafından kötü muameleye maruz kaldığını; geride kalan ebeveyn ise çocuğun kendisi

aleyhine çocuğu kaçıran eő tarafından doldurulduğunu iddia eder. Uzmanlar ve hukukçular genellikle velayet savaşlarından kaynaklanan bu suçlamalara inanmaz/inanmak istemezler, bununla birlikte süreç ciddi istismar davalarına da evrilebilmektedir.

Konu tüm dünya için yeni bir kavramdır. Ülkemizde de konuya taraf olanlar, hukukçular ve bilirkişiler henüz yeterli bilgi ve donanıma sahip değillerdir. Bu duruma yabancı olan çocuk psikiyatrları ve profesyoneller, gerçek istismar veya kurgu istismarı tanımlamalarının yapıldığı incelemeleri değerlendirmemişlerse bu durumun birer parçası olunmakta ve mahkemeler uzadıķa da Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu ile geride kalan ebeveyn imajı yok edilmektedir. Kurgu cinsel istismar davalarında belirgin özellikler adli psikiyatrinin konusu olup bu konuda henüz istenen düzeyde yaygın ve yeterli bilgi ve birikim oluşmamıştır.

Çalışmamız bu konuda ülkemizde yeni ve sınırlı bir çalışma olup; Ulusal ve Uluslararası Hukuk yaklaşımı ve çocuk kaçırmaya özelinde konu değerlendirilecektir. Çalışmanın, 1980 tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmaya Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi çerçevesinde sözleşmeye imza koyan tüm ülkeler için aydınlatıcı, içselleştirici ve günlük uygulamada kullanılabilecek bir enstrüman olması hedeflenmektedir. Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu konusunda toplumsal duyarlılığı ve farkındalığı geliştirmek, öncelikle ve özellikle hukuki süreçte yer alan tüm tarafların konu ile ilgili bilgilendirilerek adaletin doğru tecelli etmesini sağlamak temel amacımızdır.

2. GENEL BİLGİLER

Çocuk ihmal ve istismarı konusunda, "Çocuk İhmalinin Tanımı ve Belirtileri" başlığı, çocukların karşılaşılabileceği ihmalin tanımını yaparak, bu olguyu tanıma ve müdahale etme stratejilerini irdelemeyi amaçlar. "Çocuk İstismarının Farklı Türleri," çocuk istismarının fiziksel, duygusal, cinsel ve ihmal gibi çeşitli formlarını detaylandırarak, bu türlerin etkilerini ve önleme stratejilerini incelemektedir. "Uluslararası Standartlarda Çocuk Hakları" başlığı, çocuk haklarının korunması için uluslararası düzeydeki çabalara ve hukuki çerçevelere odaklanarak, çocukların güvenliğini ve refahını vurgular.

"Uluslararası Evliliklerin Yapısı ve Özellikleri," kültürel farklılıkların ve dil engellerinin evliliklere etkisini irdeleyerek, bu evliliklerin dinamiklerini anlamayı amaçlamaktadır. Ardından "Farklı Kültürler Arası İlişkilerin Etkileri" başlığı, kültürler arası ilişkilerin aile içi iletişim ve uyum üzerindeki etkilerini ele alarak, bu ilişkilerin pozitif ve zorlayıcı etkilerini açıklamayı hedefler. "Evliliklerde İletişim ve Uyum" başlığı, sağlıklı evlilik ilişkilerinin oluşturulması için gereken iletişim becerilerini ve uyumun nasıl sağlandığını inceleyerek, aile içindeki etkileşimlere odaklanır.

Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yönleri incelenirken, "Lahey Sözleşmesi ve İşleyişi" başlığı, uluslararası çocuk kaçırma vakalarını düzenleyen Lahey Sözleşmesi'nin önemini vurgular ve sözleşmenin işleyişini açıklar. "Çocuk Kaçırma Vakalarında Hukuki Zorluklar," çocuk kaçırma davalarının hukuki karmaşıklıklarını detaylandırarak, bu zorlukların ele alınma yöntemlerini irdelemeyi amaçlar. "Çocuk Kaçırma Davalarında Uygulama ve İhtilaflar" başlığı, çocuk kaçırma davalarındaki uygulama süreçlerini ve ihtilafları inceleyerek, mahkeme kararlarının nasıl şekillendiğini araştırır.

"Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu Nedir?" bölümü, Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun temel ilkelerini anlatarak, bu sendromun çocuklar ve aileler üzerindeki etkilerini vurgular. "Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun Nedenleri," sendromun ortaya çıkmasını etkileyen faktörleri inceleyerek, bu olgunun altında yatan dinamikleri anlamayı amaçlar. "Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun Psikolojik Etkileri,"

sendromun çocuklar üzerindeki psikolojik etkilerini ele alarak, bu etkilerin nasıl anlaşılacağını ve müdahale edilebileceğini araştırır.

"Medea Kompleksi" bölümü, annenin çocukları üzerindeki duygusal karmaşıklıkları anlamayı amaçlar. "Medea Kompleksi ve Çocuklarıyla İlişkisi" başlığı, kompleksin çocuklarla ilişkisini detaylandırarak, bu dinamiğin nasıl anlaşılacağını ve aile içindeki etkilerini araştırır.

"Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun Tespiti" bölümü, sendromun belirtilerini anlamayı amaçlayarak, bu belirtilerin nasıl anlaşılacağını ve değerlendirileceğini araştırır. "Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun Hukuki Tanıma ve Değerlendirme," sendromun hukuki süreçler içinde nasıl ele alındığını ve değerlendirildiğini inceleyerek, mahkeme kararlarının nasıl şekillendiğini araştırır. Son olarak, "Profesyonel İnceleme ve Çocuk Psikolojisi," Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu durumlarında profesyonel inceleme süreçlerini ve çocuk psikolojisinin bu süreçlerdeki rolünü anlamayı amaçlar.

Bu başlıkların incelenmesiyle, aile içi dinamiklerin, hukuki süreçlerin ve psikolojik etkileşimlerin birbirleriyle nasıl etkileşimde bulunduğunu ve toplumsal bağlamda nasıl bir çerçeve oluşturduğunu anlamak için bir temel oluşturulacaktır.

2.1. ÇOCUK

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde çocuk kavramı: bebeklik ve erginlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan küçük yaştaki kız veya erkek olarak tanımlanmaktadır [1]. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre 18 yaşını doldurmamış her birey çocuk kabul edilmektedir [2]. İnsanın hem fizyolojik hem de psikolojik gelişimi açısından kritik bir öneme sahip olan çocukluk dönemi, ebeveynler ve toplum tarafından dikkat gösterilmesi gereken bir çağdır. Bu dönemde deneyimlenen olumlu ve olumsuz yaşantıların etkileri yaşam boyu sürecektir. Bu açıdan çocukluk çağında yaşanan şiddet ve istismar olayları göz ardı edilmemelidir. Çocuk istismarı ve ihmali, dünyada ve ülkemizde son zamanlarda artış gösteren ve üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

Çocuk istismarı; ebeveyn veya bakım veren kişiler ve yabancı kişiler tarafından gerçekleştirilen, çocuğa zarar veren, çocuğun gelişimini engelleyen her türlü kötü muamele olarak nitelendirilmektedir [3]. Çocuk ihmali ise ebeveynlerin veya bakım veren kişilerin; çocuğun beslenme, barınma, giyinme, eğitim, sağlık ve sevgi gibi temel

ihtiyaçlarının karşılanmaması sonucunda çocuğun gelişiminin zarar görmesi olarak tanımlanmaktadır [4]. ocuk istismarı ve ihmali; çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerine ciddi zararlar verebilir ve bu etkiler yaşam boyu sürebilir. İstismar ve ihmalin uzun vadeli etkileri arasında düşük özsaygı, depresyon, anksiyete ve diğer psikolojik sorunlar yer alabilir.

Bu nedenle, çocukların korunması ve sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesi, hem ebeveynlerin hem de toplumun sorumluluğudur. Çocukların güvenli ve sevgi dolu bir ortamda büyümelerini sağlamak için gerekli tedbirlerin alınması ve farkındalığın artırılması büyük önem taşır. Ebeveynlerin, ğretmenlerin ve sağlık çalışanlarının ocuk istismarı ve ihmali konusunda bilinçlendirilmesi, erken müdahale ve koruyucu hizmetlerin sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, hukuki düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve ocuk koruma sistemlerinin güçlendirilmesi de çocukların haklarının korunması açısından kritik öneme sahiptir.

2.2. ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI

2.2.1. ocuk İhmalinin Tanımı ve Belirtileri

ocuk ihmalinin tanımı, çocuğun temel ihtiyaçlarının yeterince karşılanmaması, bakım ve sevgi eksikliği gibi durumları içerir. Bu ihmal, çocuğun sağlıklı fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimine zarar verebilir. İhmal, istismarın sessiz bir formu olarak kabul edilir ve genellikle göz ardı edilebilir. Bu bağlamda, ocuk ihmalinin tanımı, belirtileri ve etkileri konularında yapılan akademik araştırmalar, bu sorunun anlaşılmasına ve nlenmesine yönelik önemli katkılarda bulunmuştur. ocuk ihmalinin tanımı geniş bir yelpazede değişebilir, ancak genel olarak çocuğun temel ihtiyaçlarının ihmali olarak tanımlanır. Bu ihtiyaçlar arasında beslenme, barınma, eğitim, sağlık hizmetleri ve güvenli bir evre bulunur. İhmal, hem duygusal hem de fiziksel alanlarda gerçekleşebilir ve çocuğun sağlıklı gelişimi üzerinde ciddi etkileri olabilir. Cross ve Fung (2012), ocuk ihmali fiziksel, duygusal ve eğitimsel ihmaller olarak üç ana kategoriye ayırmışlardır. Fiziksel ihmal, çocuğun temel fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır. Bu, yetersiz beslenme, uygun barınma koşullarının sağlanmaması ve gerekli tıbbi bakımın ihmal edilmesini içerir. Duygusal ihmal ise, çocuğun sevgi, ilgi ve güvenlik gibi duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması anlamına gelir. Eğitimsel ihmal ise çocuğun

eğitim hakkının engellenmesi veya çocuğun okula düzenli olarak gitmesinin sağlanmaması gibi durumlardır [5].

Çocuk ihmalinin belirtileri arasında yetersiz beslenme, hijyen eksikliği, sağlık sorunları, okul devamsızlığı ve davranışsal problemler yer alır. Bu belirtiler, çocuğun ihmal edildiğine dair önemli ipuçları sunar. Çocuk ihmali, çocuğun fiziksel ve psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir ve bu etkiler yaşam boyu sürebilir. Çocuk ihmali yaşayan çocuklar, düşük özgüven, depresyon, anksiyete ve sosyal uyum sorunları gibi çeşitli duygusal ve davranışsal sorunlar geliştirebilirler [6].

Çocuk ihmali, çocukların gelişiminde ciddi ve uzun süreli etkiler yaratabilir. Bu etkilerin önlenmesi için erken müdahale ve koruyucu hizmetlerin sağlanması kritik önem taşır. Ebeveynler, öğretmenler ve sağlık çalışanlarının çocuk ihmali konusunda bilinçlendirilmesi ve çocukların korunması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca, hukuki düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve çocuk koruma sistemlerinin güçlendirilmesi de çocukların haklarının korunması açısından büyük önem taşır.

Çocuk ihmali: çocuğa barınma, yiyecek, giyecek, eğitim, denetim, tıbbi bakım, fiziksel, bilişsel ve duygusal yetilerinin gelişimi için gerekli olan gereksinimlerinin karşılanmasında yaşa uygun olan bakımın verilmemesi olarak tanımlanır (Yalın ve diğerleri, 2002). Çocuk ihmali en yaygın kötüye kullanım şeklidir [7]. Çocuğun ihmal edilmesi, kısaca, onun bu özel bakım gerektiren döneme özgü özenden mahrum kalmasıdır. Tanım yapmak gerekirse: çocuk ihmali, başta anne babaları olmak üzere, bakmakla yükümlü kimseler ve diğer yetişkinlerin çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık ve sevgi gibi temel gereksinimlerini karşılamada ihmal göstermeleri sonucu çocuğun beden veya ruh sağlığının veya bedensel, duygusal, ahlaksal ya da sosyal gelişiminin engellenmesidir [6].

Çocuk ihmalinin göstergeleri arasında tıbbi bakım ve hijyen koşullarının yerine getirilmemesi, eksik yada kötü beslenme, organik bir nedene bağlı olmayan büyüme geriliği, sık sık kazaya uğrama, ailenin çocuk hakkında soruları yanıtlayamaması ya da bilmemesi, iletişim kurmada güçlük, uyaran eksikliğine bağlı zihinsel gelişim geriliği ve öğrenme güçlüğü, yetersiz beslenme, sağlık kurumuna başvurmada gecikme ya da başvurmama, tedavi, bakım ve koruma önerilerine uyulmaması, çocuğun yeterli derecede denetlenmemesi, terkedilmiş ve evden kovulmuş olması sayılabilir [8].

Çocuk ihmali, çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerine ciddi zararlar verebilir ve bu etkiler yaşam boyu sürebilir. İstismar ve ihmalin uzun vadeli etkileri arasında düşük özsaygı, depresyon, anksiyete ve diğer psikolojik sorunlar yer alabilir. Bu nedenle, çocukların korunması ve sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesi, hem ebeveynlerin hem de toplumun sorumluluğudur. Çocukların güvenli ve sevgi dolu bir ortamda büyümelerini sağlamak için gerekli tedbirlerin alınması ve farkındalığın artırılması büyük önem taşır. Ebeveynlerin, öğretmenlerin ve sağlık çalışanlarının çocuk ihmali konusunda bilinçlendirilmesi, erken müdahale ve koruyucu hizmetlerin sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, hukuki düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve çocuk koruma sistemlerinin güçlendirilmesi de çocukların haklarının korunması açısından kritik öneme sahiptir.

Çocuk ihmali, başta anne ve baba olmak üzere, bakmakla yükümlü kimseler ve diğer yetişkinlerin, çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık ve sevgi gibi temel gereksinimlerini ihmal etmeleri sonucu, çocuğun bedensel, duygusal, ahlaksal ya da sosyal gelişiminin engellenmesi olarak tanımlanmaktadır [9]). İhmal, özellikle büyüme geriliği olan, psiko-sosyal uyum güçlüğü çeken, eğitim gereksinimleri karşılanmayan çocuklarda akla gelmelidir [3].

İhmal, çocuğun beslenme, giyinme, barınma, tıbbi bakım, eğitim veya uygun gözetim gibi temel ihtiyaçlarını karşılamada başarısız olmak ve uygun büyüme ve gelişim konusunda denetim eksikliği göstermektir. İhmal, istismara göre daha yaygındır ancak onun kadar çarpıcı değildir. Tüm dünyada çocuk nüfusunun %1-2'si ihmal edilmektedir ve tüm istismarların yaklaşık %48-63'ünün ihmal ile birlikte olduğu düşünülmektedir [10].

İhmal, çocuğun fiziksel sağlığı, eğitimi ve duygusal gelişimi üzerinde olumsuz etkilere yol açabilir. Dubowitz ve ark. (2016), ihmali "çocuğun temel fiziksel, duygusal ve eğitimsel ihtiyaçlarının karşılanmaması" olarak tanımlamışlardır. Bu analiz, çocuk istismarının farklı türlerinin akademik literatürde nasıl tanımlandığını ve bu türlerin çocukların yaşamları üzerindeki potansiyel etkilerini anlamak için yapılan araştırmaların önemini vurgular [11].

Çocuk ihmali, özellikle büyüme geriliği olan, psiko-sosyal uyum güçlüğü çeken, eğitim gereksinimleri karşılanmayan çocuklarda akla gelmelidir (Tıraşçı ve Gören, 2007). Fiziksel ihmali, yetersiz beslenme, uygun barınma koşullarının sağlanmaması ve gerekli

tıbbi bakımın ihmalı şeklinde kendini gösterir. Duygusal ihmal ise, çocuğun sevgi, ilgi ve güvenlik gibi duygusal ihtiyaçlarının karşılanmamasını ifade eder. Eğitimsel/bilişsel ihmal ise çocuğun eğitim hakkının engellenmesi veya çocuğun okula düzenli olarak gitmesinin sağlanmaması durumudur [6].

Çocuk ihmalinin belirtileri arasında yetersiz beslenme, hijyen eksikliği, sağlık sorunları, okul devamsızlığı ve davranışsal problemler yer alır. Bu belirtiler, çocuğun ihmal edildiğine dair önemli ipuçları sunar. Çocuk ihmalı, çocuğun fiziksel ve psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir ve bu etkiler yaşam boyu sürebilir. Çocuk ihmalı yaşayan çocuklar, düşük özgüven, depresyon, anksiyete ve sosyal uyum sorunları gibi çeşitli duygusal ve davranışsal sorunlar geliştirebilirler [9].

Çocuk ihmalı, çocukların gelişiminde ciddi ve uzun süreli etkiler yaratabilir. Bu etkilerin önlenmesi için erken müdahale ve koruyucu hizmetlerin sağlanması kritik önem taşır. Ebeveynler, öğretmenler ve sağlık çalışanlarının çocuk ihmalı konusunda bilinçlendirilmesi ve çocukların korunması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca, hukuki düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve çocuk koruma sistemlerinin güçlendirilmesi de çocukların haklarının korunması açısından büyük önem taşır [3].

Çocuk ihmalinin belirtileri genellikle çocuğun davranışsal, duygusal ve fiziksel durumlarında gözlemlenebilir değişikliklerle ortaya çıkar. Bu belirtiler arasında yetersiz beslenme, sürekli terkedilmiş hissetme, düşük özsaygı, güvensiz bağlanma, okul başarısızlığı ve sosyal geri çekilme yer alabilir. Çocuk ihmalinin belirtileri, çocuğun yaşına, gelişim düzeyine ve bireysel özelliklerine bağlı olarak değişebilir. Barnett, Manly ve Cicchetti (1993), çocuk ihmalinin belirtilerini "bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimdeki bozulmalar" olarak tanımlamışlardır (Barnett, Manly & Cicchetti, 1993). Bu analiz, çocuk ihmalinin tanımı ve belirtileri üzerine yapılmış akademik araştırmaların önemine vurgu yapmaktadır. Bu tür çalışmalar, çocukları koruma ve gelişimlerini destekleme çabalarını yönlendirmede önemli bir rol oynamaktadır [12]

1. Fiziksel Göstergeler

- Sürekli açlık belirtileri: Kötü beslenme işaretleri gösterir.
- Hijyensiz ortam: Keçeleşmiş saçlar, kirli cilt veya şiddetli vücut kokusu.
- Uygun olmayan kıyafetler: Hava şartlarına uygun olmayan kıyafetler giymek.

- Denetimsizliğin sürekli olması: Çocuk evde bakım sağlayacak kimsenin olmadığını belirtir. Çocuk ya da bakımını üstlenen kişi uyuşturucu veya alkol kullanır.
- İhmal edilmiş fiziksel sorunlar ve tıbbi bakım: Gerekli tıbbi bakımın sağlanmaması.
- Normal kilonun altında olma: Çocuğun yaş ve boyuna göre uygun kiloda olmaması.
- Kötü gelişim şekilleri: Yaşına göre uygun fiziksel gelişim göstermemesi.
- Büyüyememe: Yaşına göre boy ve kilo alımında gerilik.
- Bitler, karın şişmesi, çok zayıf görünüş: Fiziksel bakımın yetersizliğine işaret eden belirtiler.
- Uykusuz görünme: Sürekli yorgun ve bitkin görünme [13].

2. Davranışsal Göstergeler

- Kendine zarar verme eğilimleri.
- Temel ihtiyaçların karşılanmamasının sonucu: dilenme, yiyecek çalma.
- Okulda bulunma süresinin uzaması: Erken gelme ve geç gitme.
- Sürekli yorgunluk, halsizlik ya da derste uyuyakalma: Fiziksel ve duygusal bakımın yetersizliği.
- Yetişkin sorumluluklarını ve ilgilerini yüklenme: Aile içinde yetişkin rollerini üstlenme.
- Evde bakıcının olmadığı durumlar: Çocuğun evde yalnız bırakılması.
- Sık sık devamsızlık yapma veya gecikme: Okula düzenli gitmeme [13].

3. Duygusal Göstergeler

- Düşük benlik algısı-kendine değer verme.
- Bağlanma zorlukları.
- Duygusal gereklilik: Duygusal desteğe olan ihtiyacın karşılanmaması.
- Sosyal sorunlar-kısıtlı arkadaş ilişkileri.
- Kişisel yakınlık kurmada zorluklar: Yakın ilişkiler kurmada güçlük çekme.

- Uygun olmayan isteklere hayır demede zorluk (ilgi ihtiyacı ile ilgili): İlgi ihtiyacı nedeniyle olumsuz isteklere karşı koyamama.
- Sosyal içe çekilme-yoğun içe atım sorunları. [13].

4. Bilişsel/Gelişimsel/Akademik Göstergeler

- Devamsızlık sorunu.
- Öz disiplini öğrenme eksikliği.
- Bir görevi tek başına yapamama.
- Zayıf notlar, öğrenme zorluğu: Akademik başarıda gerilik ve öğrenme güçlüğü [13].

2.2.2. Çocuk İstismarı ve Farklı Türleri

Çocuk istismarı, çocuğun sağlıklı gelişimini olumsuz yönde etkileyen bir dizi zararlı davranışı içeren geniş bir konsepttir. Çocuk istismarı; fiziksel, duygusal, cinsel ve ihmal olmak üzere farklı türlerde ortaya çıkabilir. Akademik araştırmalar, bu farklı türlerin çocukların yaşamları üzerindeki potansiyel etkilerini anlamak ve önlemek amacıyla önemli katkılarda bulunmuştur.

2.2.2.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, çocuğa kasıtlı olarak zarar verme veya acı çektirme eylemidir. Bu, şiddet içeren davranışları içerebilir ve genellikle çocuğun fiziksel sağlığına yönelik tehditler içerir. Fiziksel istismar, çocuğun vücutta görünen yaraların yanı sıra davranışsal ve duygusal belirtilere de yol açabilir. Wolfe ve Jaffe (1999), fiziksel istismarı "çocuğun bedenine yönelik kasıtlı olarak uygulanan güç ve kontrol" olarak tanımlamışlardır [14].

2.2.2.1.1. Fiziksel İstismarın Belirtileri ve Sonuçları

Fiziksel istismar, çocuğun hem kısa hem de uzun vadeli sağlık sorunları yaşamasına neden olabilir. Fiziksel belirtiler arasında morluklar, yanıklar, kırıklar ve iç yaralanmalar yer alabilir. Bu tür yaralanmalar, genellikle çocuğun açıklayamayacağı veya sık sık tekrarlanan yaralanmalar şeklinde ortaya çıkar. Barnett, Manly ve Cicchetti (1993),

fiziksel istismar belirtilerini "çocuğun bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişiminde bozulmalar" olarak tanımlamışlardır [12]. Fiziksel istismar ayrıca çocuğun duygusal ve davranışsal sağlığını da olumsuz etkileyebilir. İstismara maruz kalan çocuklar sıklıkla kaygı, depresyon, düşük benlik saygısı ve sosyal izolasyon gibi duygusal sorunlar yaşarlar. Bu çocuklar aynı zamanda agresif davranışlar sergileyebilir, okulda sorunlar yaşayabilir ve hatta ilerleyen yaşlarda suçlu davranışlara eğilim gösterebilirler [15].

Fiziksel istismarın çocuklar üzerindeki uzun vadeli etkileri de önemli bir araştırma konusudur. Çocukluk döneminde fiziksel istismara maruz kalan bireyler; yetişkinliklerinde kronik sağlık sorunları, psikolojik rahatsızlıklar ve sosyal ilişki sorunları yaşayabilirler. Birçok araştırma, fiziksel istismarın çocukların beyin gelişimi üzerindeki olumsuz etkilerini ve bu durumun öğrenme güçlüklerine yol açabileceğini göstermektedir [16].

2.2.2.1.2. Fiziksel İstismarın Önlenmesi

Fiziksel istismarın önlenmesi, çocukların güvenliğini sağlamak ve sağlıklı bir şekilde gelişimlerini desteklemek için kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, ebeveynlerin ve bakım verenlerin eğitimi, destek hizmetlerinin sağlanması ve toplumsal farkındalık kampanyalarının yürütülmesi önemlidir. Araştırmalar, aile içi şiddetin ve istismarın azaltılması için erken müdahale programlarının ve sosyal hizmetlerin etkinliğini vurgulamaktadır [17].

Fiziksel istismar vakalarının erken tespiti ve müdahalesi, çocukların iyileşme süreçlerine katkıda bulunabilir. Sağlık hizmeti sağlayıcıları, öğretmenler ve sosyal hizmet uzmanları gibi profesyoneller, istismar belirtilerini tanımak ve gerekli önlemleri almak konusunda eğitilmelidir. Çocuk koruma sistemlerinin güçlendirilmesi ve multidisipliner yaklaşımların benimsenmesi, çocukların korunmasına ve istismar vakalarının azaltılmasına yardımcı olabilir [18].

2.2.2.2. Duygusal İstismar

Duygusal istismar, çocuğun duygusal gelişimini olumsuz yönde etkileyen davranışları içerir. Bu; sürekli eleştiri, küçümseme, tehdit veya aşağılama içerebilir. Duygusal istismar; çocuğun kendine saygısı, özgüveni ve duygusal refahı üzerinde ciddi

etkilere neden olabilir. Glaser ve Prior (2013), duygusal istismarı "bir çocuğun sağlıklı duygusal gelişimini bozan ve zarar veren her türlü davranış" olarak tanımlamışlardır [19].

2.2.2.2.1. Duygusal İstismarın Belirtileri ve Sonuçları

Duygusal istismar, çocukların duygusal ve davranışsal sağlığı üzerinde derin izler bırakabilir. Bu tür istismarın belirtileri arasında sürekli kaygı, depresyon, düşük benlik saygısı, sosyal çekilme ve okul başarısızlığı yer alabilir. İstismar edilen çocuklar genellikle kendilerini değersiz hisseder ve duygusal olarak savunmasız hale gelirler. Çocuklarda özgüven eksikliği ve sürekli bir değersizlik hissi de gözlemlenebilir [20].

Duygusal istismar, çocuğun duygusal bağlanma ve sosyal ilişki kurma yeteneğini olumsuz etkileyebilir. İstismar edilen çocuklar, sağlıklı duygusal bağlar kurmakta ve sürdürmekte zorlanabilirler. Bu durum, ilerleyen yaşlarda sosyal izolasyona ve ilişki problemlerine yol açabilir. Ayrıca, duygusal istismar, çocukların akademik performansını da olumsuz etkileyebilir ve öğrenme güçlüklerine neden olabilir [21].

Duygusal istismarın uzun vadeli etkileri de ciddi olabilir. Çocukluk döneminde maruz kalınan duygusal istismar; yetişkinlikte psikolojik sorunlara, ilişkilerde zorluklara ve işlevsellikte azalmaya yol açabilir. Araştırmalar, duygusal istismarın yetişkinlikte anksiyete, depresyon, madde bağımlılığı ve diğer mental sağlık sorunlarına yol açabileceğini göstermektedir [22].

2.2.2.2.2. Duygusal İstismarın Önlenmesi

Duygusal istismarın önlenmesi, çocukların sağlıklı duygusal gelişimini desteklemek için kritik öneme sahiptir. Ebeveynler ve bakım verenler, çocukların duygusal ihtiyaçlarını anlamalı ve bu ihtiyaçları karşılamak için gerekli çabayı göstermelidir. Eğitim programları ve destek hizmetleri, ebeveynlerin çocukların duygusal refahını koruma konusunda farkındalıklarını artırabilir [23]. Eğitimciler, sağlık profesyonelleri ve sosyal hizmet uzmanları, duygusal istismar belirtilerini tanımak ve müdahale etmek konusunda eğitilmelidir. Çocuk koruma sistemlerinin güçlendirilmesi ve duygusal istismar vakalarının erken tespiti, çocukların korunmasına ve istismarın önlenmesine yardımcı olabilir. Toplumsal farkındalık kampanyaları, duygusal istismar konusunda bilinçlenmeyi artırabilir ve koruyucu önlemler alınmasını teşvik edebilir [24].

2.2.2.3. Cinsel İstismar

Cinsel istismar, çocuğun cinsel olarak istismar edilmesini içerir. Bu; cinsel dokunulmazlığın ihlali, cinsel taciz veya zorla cinsel ilişki gibi eylemleri kapsayabilir. Cinsel istismar, çocuğun cinsel kimliğini olumsuz yönde etkileyebilir ve ciddi psikolojik sonuçlara neden olabilir. Fergusson, Lynskey ve Horwood (1996), cinsel istismarı "bir yetişkin veya başka bir çocuk tarafından gerçekleştirilen cinsel davranışlar" olarak tanımlamışlardır [25].

2.2.2.3.1. Cinsel İstismarın Belirtileri ve Sonuçları

Cinsel istismar belirtileri, çocuğun davranışsal, duygusal ve fiziksel durumlarında gözlemlenebilir. Bu belirtiler arasında:

Fiziksel Belirtiler:

- Genital bölgede ağrı veya yaralanmalar
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklar
- Yatak ıslatma ve dışkı kaçırmaya
- İdrar yolu enfeksiyonları
- Genital bölgede kanama veya yaralar

Davranışsal Belirtiler:

- Cinsel içerikli davranışlarda artış veya yaşa uygun olmayan cinsel bilgilerin sergilenmesi
- Ani davranış değişiklikleri, öfke patlamaları
- Sosyal çekilme veya depresyon
- Okul başarısızlığı ve derslere ilgisizlik
- Kaçma veya evden uzaklaşma girişimleri

Duygusal Belirtiler:

- Düşük benlik saygısı
- Kaygı ve korku

- Kabuslar ve uyku bozuklukları
- Kendine zarar verme eğilimleri
- Suçluluk veya utanç duyguları

Cinsel istismarın uzun vadeli etkileri oldukça yıkıcı olabilir. Bu etkiler arasında post-travmatik stres bozukluğu (PTSB), depresyon, anksiyete, madde bağımlılığı ve ilişkilerde zorluklar yer alabilir. Cinsel istismar mağdurları, yetişkinlik dönemlerinde cinsel kimlik ve cinsel işlev bozuklukları yaşayabilirler. Ayrıca, istismar mağdurları kendilerini güvende hissetme ve sağlıklı duygusal bağlar kurma konusunda ciddi zorluklar yaşayabilirler [26].

2.2.2.3.2. Cinsel İstismarın Önlenmesi ve Müdahale

Cinsel istismarın önlenmesi, çocukların güvenliğini sağlamak ve onları korumak için kritik öneme sahiptir. Ebeveynler, eğitimciler ve sağlık profesyonelleri, cinsel istismar belirtilerini tanımak ve müdahale etmek konusunda eğitilmelidir. Çocuklara, bedenlerinin kontrolünün kendilerinde olduğu ve izinsiz dokunuşlara karşı hayır deme hakkına sahip oldukları öğretilmelidir. Bu eğitimler, çocukların kendilerini koruma yeteneklerini artırabilir [27].

Toplumsal farkındalık kampanyaları ve koruyucu hizmetler, cinsel istismarın önlenmesine yönelik önemli adımlardır. Çocuk koruma sistemleri güçlendirilmeli ve istismar vakalarının erken tespiti sağlanmalıdır. İstismar mağdurlarına yönelik psikolojik destek ve rehabilitasyon hizmetleri, mağdurların iyileşme sürecini desteklemede kritik bir rol oynar [28].

2.2.3. Uluslararası Standartlarda Çocuk Hakları

Çocuk hakları, uluslararası düzeyde bir dizi belge ve sözleşme tarafından tanınan ve korunan evrensel prensiplerdir. Çocuk hakları, çocukların yaşam, gelişim ve katılım haklarını kapsar. Bu haklar, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (CRC) gibi önemli belgeler tarafından belirlenmiştir. Akademik literatür, çocuk hakları konusunda çeşitli yönleri ve uygulamaları ele alarak, bu hakların korunması ve geliştirilmesine yönelik çabaları incelemiştir.

2.2.3.1. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS /CRC):

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (CRC), çocuk haklarının uluslararası düzeyde tanınmasını sağlayan en önemli belgedir. 1989 yılında kabul edilen bu sözleşme; çocukların yaşam, sağlık, eğitim, aile birliği ve katılım haklarını güvence altına alır. CRC, çocukların korunması ve gelişimi için devletlere çeşitli yükümlülükler getirir ve çocukların özel ihtiyaçlarını ve görüşlerini dikkate almayı esas alır [29]. CRC'nin 3. maddesi, "çocuğun en iyi çıkarları" ilkesini vurgulayarak, devletlerin çocuk haklarını bu ilkeye göre koruma yükümlülüğünü belirtir.

2.2.3.1.1. Çocuk Haklarının Ana İlkeleri

- **Yaşama Hakkı:** Çocukların hayatta kalma ve sağlıklı bir şekilde büyüme hakkı.
- **Gelişme Hakkı:** Eğitim, sağlık hizmetleri ve sosyal gelişim olanaklarına erişim hakkı.
- **Korunma Hakkı:** Her türlü istismar, ihmal ve şiddetten korunma hakkı.
- **Katılım Hakkı:** Çocukların kendi hayatlarını etkileyen kararlarda görüşlerini ifade etme ve bu görüşlerin dikkate alınması hakkı.

2.2.3.2. Çocuk Haklarına Dair Diğer Uluslararası Belgeler:

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (CRC) dışında, çocuk haklarına dair başka uluslararası belgeler de bulunmaktadır. Bu belgeler, çocukların korunması ve refahının sağlanması amacıyla çeşitli alanlarda düzenlemeler yapar ve devletlere bu konuda sorumluluklar yükler.

2.2.3.2.1. Çocuk İşgücü ile Mücadele Sözleşmesi

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından kabul edilen "Çocuk İşgücü ile Mücadele Sözleşmesi" (ILO Sözleşme No. 182), çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılmasını hedefler. Bu sözleşme; çocukların tehlikeli işlerden, kölelikten, zorla çalıştırılmadan, cinsel istismardan ve diğer zararlı işlerden korunmasını amaçlar. Sözleşme, çocuk işçiliğinin tamamen sona erdirilmesi için acil ve etkili önlemler alınmasını devletlerden talep eder [30].

2.2.3.2.2. Çocuk Pornografisi ile Mücadele Sözleşmesi

Çocukların cinsel istismara karşı korunması amacıyla kabul edilen "Çocuk Pornografisi ile Mücadele Sözleşmesi", çocukların cinsel sömürü ve istismara maruz kalmasını önlemeyi hedefler. Bu sözleşme; çocuk pornografisinin üretimi, dağıtımı ve sahipliği gibi suçları yasaklar ve bu tür suçların faillerine karşı sert yaptırımlar öngörür. Sözleşme, çocukların cinsel istismara karşı korunması konusunda uluslararası işbirliğini ve ulusal düzeyde etkili yasa uygulamalarını teşvik eder [31].

2.2.3.2.3. Uluslararası Çerçeve de Çocuk Haklarının Korunması

Bu sözleşmeler, çocukların tüm yönleriyle korunması ve geliştirilmesi amacıyla uluslararası bir çerçeve sunar. Çocuk haklarına dair diğer önemli belgeler arasında aşağıdakiler bulunmaktadır:

Çocuk Hakları Bildirgesi (1959): Bu bildirge, çocukların temel haklarını tanımlar ve çocukların özel koruma ve bakım gerektirdiğini vurgular.

Çocukların Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokol (2000): Bu protokol, CRC'yi tamamlayıcı nitelikte olup, çocukların ticari cinsel sömürüden korunmasını amaçlar.

Çocuk Haklarına Dair Avrupa Sözleşmesi (1996): Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen bu sözleşme, çocukların haklarının korunmasını ve çocuklara yönelik her türlü istismarın önlenmesini amaçlar. Akademik araştırmalar, bu sözleşmelerin etkili bir şekilde uygulanması ve çocuk haklarının korunması için gerekli politikaların geliştirilmesi konusunda önemli katkılar sağlar. Araştırmalar, çocukların yaşadığı zorlukları ve bu zorlukların nasıl aşılabileceğini ortaya koyar, böylece çocuk haklarının evrensel olarak tanınması ve uygulanması için bilimsel veriler sunar.

2.2.3.3. Akademik Literatür ve Çocuk Hakları

Akademik literatür, çocuk haklarının farklı yönlerini ve bu hakların uygulanmasındaki zorlukları ele alır. Araştırmalar, çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi için yapılması gerekenleri ortaya koyar ve bu hakların evrensel olarak tanınmasını sağlar. Bu tür çalışmalar, çocukların refahını artırmak ve onların sağlıklı bir şekilde gelişmelerini desteklemek amacıyla politika yapıcılar için önemli veriler sunar.

Akademik literatür, çocuk hakları konusunda kapsamlı bir araştırma ve analiz sunar. Bu literatür, çocuk haklarının teorik temellerinden uygulamaya yönelik çeşitli

konulara kadar geniş bir yelpazede bulunabilir. Alston ve Gilmour'un (2012) "Human Rights and Development: Towards Mutual Reinforcement/İnsan Hakları ve Kalkınma: Karşılıklı Güçlendirmeye Doğru" adlı çalışması, çocuk hakları ve gelişme arasındaki karşılıklı etkileşimi ele almaktadır. Bu analiz, çocuk haklarının uluslararası standartlarını, özellikle CRC'yi, ve bu hakların korunması ve uygulanmasına yönelik literatürü içerir [32].

2.2.3.3.1. Çocuk Hakları ve Gelişme Arasındaki Karşılıklı Etkileşim

Alston ve Gilmour'un çalışması, çocuk haklarının korunmasının sadece yasal bir zorunluluk olmadığını, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma ve insan gelişimi için temel bir bileşen olduğunu vurgular. Bu bağlamda, çocuk haklarının etkin bir şekilde korunmasının, uzun vadede toplumsal ve ekonomik kalkınmaya nasıl katkıda bulunduğunu gösterir [32].

2.2.3.3.2. Uluslararası Standartlar ve CRC

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (CRC), çocuk haklarının korunması konusunda uluslararası standartları belirleyen en önemli belge olarak kabul edilir. CRC: çocukların yaşam, sağlık, eğitim, aile birliği ve katılım haklarını güvence altına alır. Ayrıca, çocukların özel ihtiyaçlarını ve görüşlerini dikkate almayı esas alır. Bu standartlar, çocukların korunması ve gelişimi için devletlere çeşitli yükümlülükler getirir ve çocukların refahını sağlamak için küresel bir çerçeve sunar.

2.2.3.3.3. Akademik Literatürde Çocuk Hakları

Akademik literatürde, çocuk haklarına dair çeşitli konular ele alınmaktadır. Bu konular arasında şunlar yer alır:

- **Çocuk Haklarının Teorik Temelleri:** Çocuk haklarının felsefi ve hukuki temelleri, çocukların bireysel hak sahibi olarak tanınması ve bu hakların kapsamı.
- **Çocuk Haklarının Uygulanması:** Ulusal ve uluslararası düzeyde çocuk haklarının uygulanması, çocuk haklarına dair politikalar ve programlar.
- **Çocuk Haklarının İzlenmesi ve Raporlanması:** Çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi için yapılan izleme ve raporlama çalışmaları.

- **Çocuk Haklarının Farklı Alanlarda İncelenmesi:** Eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve adalet sisteminde çocuk haklarının korunması ve ihlalleri.

2.3. ULUSLARARASI EVLİLİKLER

2.3.1. Uluslararası Evliliklerin Yapısı ve Özellikleri

Kültürlerarası evlilikler, farklı kültürlerden gelen bireyler arasında kurulan birliktelikleri ifade eder. Bu evlilikler, sadece bireylerin özel hayatlarına odaklanmanın ötesine geçerek, toplumlar ve kültürler arasındaki etkileşimi anlamamıza olanak tanır. Bu nedenle, kültürlerarası evlilikleri sosyolojik ve antropolojik açıdan analiz etmek, bu evliliklerin toplumsal ve kültürel dinamiklerini anlamak adına kritik bir öneme sahiptir.

Sosyolojik açıdan kültürlerarası evlilikleri incelediğimizde, toplumsal normların evlilik üzerindeki etkilerini anlamaya çalışırız. Bu evlilikler, genellikle sınırları zorlayan ve toplumsal normlara meydan okuyan bir özellik taşır. Bu bağlamda, evliliklerin toplumsal yapıdaki değişimlere nasıl katkıda bulunduğunu ve toplum içinde nasıl bir rol oynadığını anlamak, sosyolojik analizin temel odak noktasıdır. Çiçek'in "Kültürlerarası Evliliklerde Kültürel Dinamikler" adlı çalışması, bu evliliklerin toplum içinde nasıl algılandığını ve bu algının aile dinamiklerine etkilerini ele almaktadır [33].

Antropolojik açıdan kültürlerarası evlilikleri incelediğimizde, kültürlerarası etkileşimi ve bu etkileşimin bireylerin kültürel kimliğine olan etkilerini anlamaya çalışırız. Bu evlilikler, antropologlar için kültürlerin derinlemesine analizini anlamak ve çeşitli kültürlerin bir araya gelmesinin nasıl bir etki yarattığını anlamak adına zengin bir alan sunar. Kalmijn'in "Intergroup and Interfaith Marriages in the Netherlands/Hollanda'da Gruplar ve Dinlerarası Evlilikler " adlı çalışması, farklı kültürlerden gelen bireyler arasındaki evliliklerin dini homogamiden kaynaklanan etkilerini ele almaktadır [34]. Bu analiz, kültürlerarası evlilikleri daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olur ve toplumlar arası etkileşimin karmaşıklığını ele alarak sosyolojik ve antropolojik bakış açılarını birleştirir.

1990'ların başlarında, kültürlerarası ilişkiler üzerine araştırma yapanlar, kültürlerarası ilişkiyi, en az iki farklı millet, ırk veya dini temsil eden ve kendilerini farklı kültürel gruplarla tanımlayan iki birey arasındaki ilişki olarak tanımlamaktadır [35]. Bu durumu ortaya çıkaran etmenler ise toplumların daha çeşitli hale gelmesi, göç, teknolojik

gelişmeler ve uluslararası hareketliliğin kültürlerle daha derinlemesine nüfuz etmesidir. Bu süreç sonucunda bireyler; din, etnisite, ırk ve milliyet açısından kendilerinden farklı insanlarla daha sık etkileşimde bulunmaktadır. Farklı kültürlerden bireyler arasındaki bu etkileşim fırsatları arttıkça, kültürlerarası yakın ilişkiler kurma olasılığı da yükselmektedir. Aynı zamanda, kültürlerarası ilişkilere yönelik toplumsal bakış açısı da, farklı kültürlerle dair anlayışın olumlu yönde gelişmesiyle değişim göstermektedir. Bir kültüre ait bir olgunun ne anlama geldiğini anlamak, kültürlerarası ilişkiler çalışmalarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Araştırmacılar, kültürün sadece paylaşılan bir kimlik duygusundan değil, aynı zamanda davranışlar, alışkanlıklar, semboller, ortak değerler ve normlardan; dahası bir grubun üyelerinin kendi ve diğerlerinin dünyalarını anlamlandırmak için kullandıkları kültürel ürünlerden öğrenildiği konusunda hemfikirdir.

Hızla değişen ve bireysel hareketlilik ile iletişim teknolojilerinin, farklı insan grupları arasındaki boşlukları giderek daha fazla kapattığı bu dünyada, kültürlerarası evlilik trendi de artmaya devam etmektedir. Ancak, genel kanaat, bu tür evlilik deneyimlerinin kimlik, kültürel ve etnik açıdan birçok zorluğu beraberinde getirdiği yönündedir. Kültürlerarası ilişkiler üzerine çalışmalar yapan Hsu'ya göre, kültürlerarası ilişkilerde diğer ilişkilere göre daha fazla sorun yaşama olasılığı vardır; çünkü bu ilişkilerde daha çeşitli değerler, inançlar, davranışlar ve alışkanlıklar bulunmaktadır [36]. Waldman ve Rubalcava da bu görüşe katılmaktadır. Onlara göre, kültürlerarası ilişkilerde yanlış anlaşılma olasılığı daha yüksektir. Bireyler arasındaki bağlılık arttıkça, bu bireyler çift olarak yeni bir kimlik inşa ederler. Kültürlerarası ilişkilerde ise bu yeniden inşa edilen kimlik, kişinin kendi kimliğinden getirdiklerini gizlemesiyle gerçekleşebilir. Çiftler, belirli dönemlerde farklılıkların ilişkilerini nasıl etkilediğinden bahsederken, zor durumlarda bu farklılıklar daha belirgin hale gelebilir [37].

Sonuç olarak gizlenen kimlikler bir sorun olarak ortaya çıkabilir. Bazı kaynaklarda bu durum kültürel kamuflaj olarak adlandırılmakta ve kültürel kamuflaj, önyargılar ve yanlış anlaşılmalara gibi zorluklar, çiftlerin daha önce fark etmedikleri yeni zorluklar ortaya çıkarabilir. Carter ve McGoldrick, endişe ve kaygı gibi duyguların, bireylerin kendi kültürlerinden uzaklaştıklarını hissetmeye başladıklarında arttığını öne sürmektedir. Ayrıca bireylerin birbirlerinin kültürleri ve kültürel geçmişleri hakkında olumsuz ifadeler kullanmaları, bu negatif duyguları tetikleyici bir durum olarak karşımıza çıkar. Bu yüksek farkındalık düzeyindeki endişeler, bireylerin birbirlerinin kültürlerine

saygı duymadıkları yönünde artan bir hassasiyetle sonuçlanabilir ve bu durum, bireylerin kimliksel veya kültürel farklılıklarının daha belirgin hale geldiği bir döngüye dönüşebilir [38]. Bu döngüde sınırlar keskin, etkileşimler tepkili ve bireyler hassas olur. Farklı kültürler veya ırklar arasındaki ilişkiler, benzer kültür veya ırklardan gelen çiftlere göre daha fazla zorluklarla karşılaşabilir. Bu zorluklardan biri de bireylerin ailelerinden kaynaklanabilir.

Toplumlar ve aileler, bireyler farklı kültürlerden geldiğinde genellikle destekleyici bir tutum sergilemezler. Sonuç olarak, kültürlerarası ilişkiler ayrımcılık, karşıtlık hatta şiddetle karşı karşıya kalabilir [39]. Aile veya toplumdan gelen bu tür tepkiler, kültürlerarası ilişkide olan bireyler için ciddi bir stres kaynağı olabilir. Çiftlerin sosyal ve duygusal refahı, toplum veya aile tarafından engellenebilir. Bu tür evliliklerdeki birçok çift, kendi ailelerinden aldıkları kültürel geçmişlerini de yanlarında taşır. Falicov ve Chan ve Wethington da çalışmalarında bu konuyu ele almış ve bu tür sorunların ciddi sonuçları olabileceğini belirtmiştir [40] [41].

2.3.2. İletişim ve Uyum Sorunları

Farklı kültürlerden gelen eşler arasındaki iletişim ve uyum sorunları, evliliğin sürdürülebilirliği üzerinde etkili olabilir. Dil bariyerleri, kültürel farklılıklar ve iletişim tarzları, bu bağlamda incelenmesi gereken temel konulardır. Hsu'nun (2001:28) kültürlerarası ilişkiler üzerine yaptığı çalışmalar, bu tür ilişkilerin diğer ilişki türlerine kıyasla daha fazla sorun barındırabileceğini öne sürmektedir. Bunun nedeni, kültürlerarası ilişkilerin, aynı kültürden gelen bireylere nazaran daha çeşitli değerler, inançlar, davranışlar ve alışkanlıkları barındırmasıdır [36]. Bu bağlamda Waldman ve Rubalcava (2005:227-245) da benzer görüşleri paylaşmaktadır. Onlara göre, kültürlerarası ilişkilerde yanlış anlaşılma potansiyeli oldukça yüksektir. Her türlü ilişkide, bireyler arasındaki bağlılık arttıkça, çiftler olarak yeni bir kimlik inşa ederler. Ancak, kültürlerarası ilişkilerde bu yeniden inşa süreci, bireyin kendi kimliğinden getirdiği unsurları gizlemesiyle sonuçlanabilir. Çiftler, farklılıkların ilişkilerini nasıl şekillendirdiğini belirli dönemlerde tartışırken, zor zamanlarda bu farklılıklar daha belirgin hale gelebilir. Bu durumda gizlenen kimlikler bir sorun olarak ortaya çıkabilir. Bazı kaynaklar, bu durumu "kültürel kamuflaj" olarak adlandırır ve bu kamuflajın yanı sıra önyargılar ve yanlış anlaşılmalara gibi zorluklar, çiftlerin daha önce bilmedikleri veya

farkına varmadıkları yeni sorunlar yaratabilir [37]. Carter ve McGoldrick (1999:55), bireylerin kendi kültürlerinden kopma hissine kapıldıklarında endişe ve kaygı gibi duyguların arttığını öne sürmektedir. Ayrıca, bireylerin birbirlerinin kültürleri ve kültürel geçmişleri hakkında olumsuz yorumlarda bulunmaları, bu negatif duyguları tetikleyebilir. Bu yüksek farkındalık düzeyindeki endişeler, bireylerin birbirlerinin kültürlerine saygı duymadıkları yönünde artan bir hassasiyete dönüşebilir ve bu durum, bireylerin kimlikssel veya kültürel farklılıklarının daha belirgin hale geldiği bir döngüye sebep olabilir. Bu döngüde sınırlar keskinleşir, etkileşimler tepkisel hale gelir ve bireyler hassas olur. Farklı kültürler veya ırklar arasındaki ilişkiler, benzer kültür veya ırklardan gelen çiftlere göre daha fazla zorluklarla karşılaşabilir [38]. Bu zorluklardan biri de bireylerin ailelerinden kaynaklanabilir.

Toplumlar ve aileler, bireyler farklı kültürlerden geldiğinde genellikle destekleyici bir tutum sergilemezler. Sonuç olarak, kültürlerarası ilişkiler ayrımcılık, karşıtlık hatta şiddetle bile karşı karşıya kalabilir [39]. Aile veya toplumdan gelen bu tür tepkiler, kültürlerarası ilişkide bulunan bireyler için önemli bir stres kaynağı olabilir. Çiftlerin sosyal ve duygusal refahı, toplum veya aile tarafından engellenebilir. Bu tür evliliklerde birçok çift, kendi ailelerinden aldıkları kültürel miraslarını da yanlarında getirir.

Bireylerin farklılıklarıyla bir arada bulunma durumu olarak tanımlanan çok kültürlülük, belki de toplumların var oluşlarından bu yana deneyimledikleri bir olgudur. Alain Touraine'ın "Eşitliklerimiz ve Farklılıklarımızla Birlikte Yaşayabilecek miyiz?" adlı eserinde, ortak bir kamusal alan yaratmanın mümkün olup olmadığı, araçsal eylemin kültürel kimlikle bağdaştırılması yoluyla tartışılmaktadır. Touraine (2005: 212) bu konuda, karşılıklı olarak birbirimizi birer özne olarak kabul edebildiğimiz ölçüde birlikte ve farklılıklarımızla beraber yaşayabileceğimizi ifade etmektedir. Bireylerin karşılıklı olarak birbirlerini birer özne olarak kabul etmesiyle çok kültürlülük, demokrasinin temelini oluşturan bir değer olarak ortaya çıkar. Çok kültürlü toplum, yapısı gereği çeşitliliğin taleplerini göz önünde bulundurur ve çok kültürlü toplum, çatışan iki talebi uzlaştırmak zorundadır [42]. Bu bağlamda, bazen çok kültürlülüğün ortadan kaldırılması hedeflenebilir ve bu durumu asimilasyon politikaları aracılığıyla gerçekleştirme yoluna gidilebilir. Asimilasyon politikası; baskın kültürün toplumun koruyucusu olarak görülen devlet tarafından, azınlık olarak görülen kültürler üzerinde baskı kurarak onları ulusal kültür içine katmayı hedeflemesi şeklinde tanımlanır [43].

Asimilasyon politikaları, genellikle çok kültürlülüğün yerine homojen bir ulusal kimlik oluşturmaya amaçlar. Bu tür politikalar, azınlık kültürlerinin kendine özgü özelliklerini ve değerlerini yok sayarak, onları baskın kültürün normlarına uyum sağlamaya zorlar. Asimilasyon, çoğunlukla azınlık grupların kültürel miraslarını ve kimliklerini kaybetmelerine neden olur ve bu durum, toplumsal huzursuzluklara ve çatışmalara yol açabilir. Çok kültürlülük ise, bireylerin ve grupların kendi kültürel kimliklerini koruyarak bir arada yaşayabilmelerini teşvik eder. Bu yaklaşım, farklı kültürel grupların eşitlik ve saygı çerçevesinde bir arada var olmasını sağlar.

Çok kültürlü toplumlar, bireylerin ve grupların farklılıklarını kabul eder ve bu farklılıkları toplumsal zenginlik olarak görür. Bu tür toplumlar, bireylerin kendi kültürel kimliklerini ifade edebilmelerine ve bu kimliklerin toplum tarafından kabul görmesine olanak tanır. Aynı zamanda, çok kültürlülük, toplumsal uyum ve entegrasyonu destekleyen politikalar ve uygulamalar geliştirmeyi gerektirir. Bu nedenle, çok kültürlülük, hem bireysel özgürlüklerin hem de toplumsal bütünleşmenin sağlanmasında önemli bir rol oynar.

Sonuç olarak, çok kültürlülük, bireylerin ve grupların farklılıklarını kabul eden ve bu farklılıkları toplumsal zenginlik olarak gören bir yaklaşım olarak öne çıkar. Her iki yaklaşım da toplumsal yapıyı ve bireylerin kimliklerini farklı şekillerde etkiler ve bu nedenle, çok kültürlülük ve asimilasyon politikalarının toplumsal sonuçları üzerine derinlemesine düşünmek önemlidir.

İletişim, yalnızca bir eylem değil, aynı zamanda çok boyutlu ve karmaşık bir süreçtir. Gerald R. Miller ve Mark Steinberg'in tanımına göre iletişim, bireyin anlamları bilinçli olarak başka bir bireye aktarma sürecini ifade eder. Miller ve Steinberg'e (1975'ten akt. Kartarı, 2014: 41) göre, iletişim rastgele bir etkinlik olmaktan ziyade, planlı ve sistemli bir şekilde gerçekleştirilen bir süreçtir. İletişim, dinamik bir süreci içerir; çünkü sürecin başlangıcında ve devamında bireyler değişir ve farklılaşır. Söylenen sözler ve iletilen mesajlar geri döndürülemez, yani iletişim süreci geri alınamaz. Ayrıca, iletişim belirli bir bağlam ve sosyal ilişkiler ortamında gerçekleştirildiği için bireyler her zaman aynı davranışları sergilemezler. Örneğin, bir çocuğun babasına karşı sergilediği davranışlar evde ve okulda farklılık gösterebilir [44] [45].

İletişim becerileri, hem sözel hem de sözel olmayan unsurları kapsar. Bu; dilsel yetenekler, esneklik ve sosyal beceriler gibi faktörleri içerir ve etkileşimlerde algısal,

duyarlı ve empatik olma yeteneği ile ilgilidir. Renalds (2011: 8) bu konuda, varlığı veya bu dinamiklerin eksikliği kültürlerarası iletişim yetkinliğini önemli ölçüde etkilediğini belirtmektedir. Yeni durumlara uyum sağlama yeteneği, iletişim kapasitesi ile doğrudan ilişkilidir [46].

Kültürlerarası iletişim; farklı kültürel geçmişlere sahip insanların etkileşimi, yabancıların algılanma biçimleri ve kültürel farklılıkların incelenmesi gibi konuları ele alan disiplinler arası bir bilim dalı olarak tanımlanabilir. Kültürlerarasılık, farklı kültürlerden gelen bireylerin etkileşimleri aracılığıyla kendini gösterir. Bu tür etkileşimler, bireylerin kendi kültürel kimliklerini ve değerlerini tanımlamalarına ve diğer kültürel perspektifleri anlamalarına olanak tanır. İletişim, bireylerin anlamları bilinçli olarak aktarma süreci olarak tanımlanabilir ve bu süreç dinamik, geri döndürülemez ve bağlama bağlıdır. İletişim becerileri, bireylerin yeni durumlara uyum sağlama kapasiteleri ile yakından ilişkilidir ve kültürlerarası iletişim, farklı kültürel geçmişlere sahip bireyler arasındaki etkileşimler üzerine odaklanan disiplinler arası bir alandır.

Seshadri ve Knudson-Martin, ulus-ötesi evlilik yapan çiftlerle ilgili olarak dört farklı ilişki yapısı belirlemiştir. Bu yapıların ilki, "bütünleşmiş" yapı, farklı kültürlerin birbirleri içerisinde eriyip her iki kültürü de kucaklayarak karşılama anlamına gelir. İkinci yapı ise "birlikte var olan" ilişki modelidir; bu modelde çiftler, kültürel farklılıkları olumlu olarak kabul edip bu farklılıkları korumaktadırlar. Üçüncü yapı, "tek taraflı asimile olmuş" yapıdır ve burada bir eşin kültürünün diğer eşin kültürü içinde erimesi söz konusudur. Son olarak, "çözümlememiş" yapı, kişilerin birbirlerinin farklılıkları ile baş edememesi ve anlaşmazlıkların ortaya çıkması durumunu ifade eder (Seshadri ve Knudson-Martin, 2013'ten akt. Ülkücan, 2015: 29) [47].

Seshadri ve Knudson-Martin (2013'ten akt. Ülkücan, 2015), çiftlerin evliliklerini sürdürme ve problemlerle baş etme yöntemlerinin, kültürel farklılıkları aşan bir "biz oluşturma" ve "kendi ortaklıklarını oluşturma" sürecini içerdiğini belirtmişlerdir. Bu süreçte, farklı yönlerini pozitif bir şekilde çerçeveleme, farklılıklarına saygı gösterip esnek davranmaya çalışma gibi yöntemlerin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca, diğer kişilerle etkileşime girerken güvensizlikleri için birbirlerine destek olma ve beraberliklerini ait oldukları aile ve arkadaş gruplarında var edebilme yollarının da çiftler için önemli olduğu ifade edilmiştir.

Bu dinamikler, kültürel ilişkiler bağlamında, üst kimlik oluşturularak farklılıkların görmezden gelinmesini sağlayabilir ve böylece ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçilmesi hedeflenir. Seshadri ve Knudson-Martin'e göre, bu stratejiler çiftlerin birbirleriyle uyum içinde yaşamalarına ve kültürel farklılıkları olumlu bir şekilde yönetmelerine yardımcı olur. Seshadri ve Knudson-Martin'in belirlediği ilişki yapıları, ulus-ötesi evliliklerde karşılaşılan kültürel farklılıkların nasıl yönetilebileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Bu yapıların her biri, çiftlerin kültürel farklılıkları nasıl algıladıklarına ve bu farklılıklarla nasıl başa çıktıklarına dair farklı yaklaşımlar ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, çiftlerin birbirlerine destek olmaları, esnek davranmaları ve kültürel farklılıkları olumlu bir şekilde çerçevelemeleri, başarılı bir evlilik için kritik öneme sahiptir [48].

2.3.3. Uluslararası Evliliklerde Çocuk Yetiştirme Pratikleri

Farklı kültürlerden gelen ebeveynler arasında çocuk yetiştirme, kültürel normlar ve değerlerin çatışmasına neden olabilir.

Çocuk yetiştirme tutumlarındaki kültürlerarası farklılıklar, belirleyicileri, bağıntıları ve sonuçları itibarıyla, sosyal, gelişim ve kişilik psikologları için uzun yıllardır süregelen bir ilgi alanı olmuştur. Tutumların davranışları yönlendirdiği yönündeki varsayım, konuyu sürekli gündemde tutmaktadır. Bu bağlamda, özellikle anne-babaların çocuklarına gösterdikleri sevgi ve yakınlık ile çocukları üzerinde kurdukları kontrol arasındaki etkileşim ve etkiler merak konusu olmuştur [49]. Anne-babaların çocuklarına olan yaklaşımlarının çocukların psikolojik ve sosyal gelişimlerine olan etkileri, bu alanda yapılan araştırmaların temel noktalarından biridir.

Maccoby ve Martin (1983), ebeveynlerin çocuklarına olan tutumlarının dört ana kategoride incelenebileceğini belirtmişlerdir: otoriter, izin verici, ilgisiz ve demokratik. Bu kategoriler, ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri sevgi ve yakınlık düzeyi ile uyguladıkları kontrol derecesine göre farklılık göstermektedir. Örneğin, otoriter ebeveynler yüksek kontrol ve düşük sevgi gösterirken, demokratik ebeveynler hem yüksek sevgi hem de dengeli bir kontrol uygulamaktadır [49]. Aynı zamanda, bu etkileşim ve etkilerin kültürler arasında nasıl farklılık gösterdiği de merak edilmiştir. Rohner ve Britner (2002), kültürlerarası araştırmalarında, anne-baba tutumlarının ve çocuk yetiştirme pratiklerinin kültürel bağlamda nasıl değiştiğini incelemişlerdir.

Örneğin, Batı kültürlerinde bireyselliği ve bağımsızlığı teşvik eden ebeveynlik tutumları daha yaygınken, Doğu kültürlerinde aile bağlılığını ve itaatkarlığı vurgulayan tutumlar daha sık görülmektedir [50]. Bu kültürel farklılıkların çocukların kişilik gelişimi üzerindeki etkileri de dikkat çekicidir. Batı kültürlerinde yetişen çocuklar genellikle daha bağımsız ve kendine güvenen bireyler olarak yetişirken, Doğu kültürlerinde yetişen çocuklar daha uyumlu ve topluluk odaklı bireyler olarak gelişmektedir. Bu durum, ebeveynlik tutumlarının çocukların gelecekteki sosyal ve psikolojik profillerini şekillendirmede ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Çocuk yetiştirme tutumlarındaki kültürlerarası farklılıklar, ebeveynlerin çocuklarına olan yaklaşımlarının ve bu yaklaşımların çocukların gelişimine olan etkilerinin anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Maccoby ve Martin (1983) ile Rohner ve Britner (2002) gibi araştırmacılar, bu konudaki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koyarak, ebeveynlik pratiklerinin kültürel bağlamda nasıl şekillendiğini ve bunun çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini aydınlatmışlardır [50].

Hofstede'nin (1980; 2001) kültürel yönelimlerin temel boyutlarından biri olarak öne sürdüğü bireycilik-toplulukçuluk, kişilikten aile etkileşimlerine ve iş ortamlarına kadar değişen geniş bir bağlamda yapılan yoğun kültürlerarası çalışmaların ana temasını oluşturmaktadır (Earley ve Gibson, 1998; Kağıtçıbaşı, 1997; Triandis, 2001). Bu araştırmacılara göre, bireyci yönelimde bireyin en büyük önceliği kendi amaç, ihtiyaç ve isteklerine odaklanmakken, toplulukçu yönelimde ise birey, grup içerisindeki diğer kişilerin ihtiyaç ve beklentilerini ön planda tutar ve kendi amaçlarını gruba uyum sağlamak adına geri plana atma eğiliminde olur [51].

Dünya genelinde ebeveyn sıcaklığının çocuklar üzerinde hayati bir öneme sahip olduğu konusunda yaygın bir fikir birliği bulunmaktadır (Khaleque ve Rohner, 2002; Rohner ve Britner, 2002). Ancak, kültürlerin bireyci veya toplulukçu olmalarına göre ebeveyn sıcaklığı açısından farklılık gösterip göstermediği konusunda yeterli kanıt bulunmamaktadır [52]. Elbette, her kültür içinde birey olarak ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri sıcaklık ve kabul büyük ölçüde farklılık gösterebilir. Bununla birlikte, çocukların ebeveynlerinin kontrol davranışlarından yaptıkları çıkarımlarla ilgili bazı tartışmalar da vardır. Örneğin, Kağıtçıbaşı (2007; 2012), Rohner ve Pettengill (1985), Rudy ve Grusec (2001) gibi araştırmacılar, ABD gibi bireyci kültürlerdeki çocukların

ebeveynlerinin otoriter davranışlarını reddedilmenin bir işareti olarak algılayabileceklerini ileri sürmektedirler [53].

Buna karşılık, otoriter yönelimli toplulukçu kültürlerdeki çocukların, bu tür ebeveyn davranışlarını reddedilme olarak değil, sıcak ve kabul edici bir tutum olarak görebileceklerini savunmaktadırlar (Rohner ve Pettengill, 1985; Rudy ve Grusec, 2001). Bu durum, kültürün normatif yapısının çocukların ebeveynlerinin davranışlarına yönelik yorumlarını ve beklentilerini şekillendirdiğini öne sürmektedir [54] [54] [55].

Kısacası, bireyci ve toplulukçu kültürel yönelimler, ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişkilerde ve bu ilişkilerin çocuklar tarafından nasıl algılandığında önemli rol oynamaktadır (Hofstede, 1980; 2001). Bu kültürel farklılıklar, çocukların gelişim süreçlerine ve psikososyal uyumlarına doğrudan etki etmektedir. Bu bağlamda, kültürel normlar ve değerler, ebeveynlik stillerinin ve çocuk yetiştirme tutumlarının şekillenmesinde kritik bir rol oynamaktadır [56].

Bireycilik-toplulukçuluk boyutlarına ek olarak, sosyo-ekonomik düzey (SED), ebeveynlerin eğitim düzeyi ve meslekleri gibi demografik faktörler, otoriter veya demokratik çocuk yetiştirme tarzları üzerinde önemli etkilere sahiptir. Sosyo-ekonomik düzey, ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarını ve yetiştirme tarzlarını önemli ölçüde şekillendirir. Araştırmalar, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin, genellikle daha otoriter bir çocuk yetiştirme tarzını benimsediklerini göstermektedir. Bu aileler, çocuklarını daha sıkı kurallar ve disiplin ile yönlendirme eğilimindedirler. Çeşitli ülkelerden elde edilen araştırma sonuçları, çocuk yetiştirmeye yönelik otoriter inanışların SED ile negatif bir ilişki içinde olduğuna işaret etmektedir (Aunola, Nurmi, Onatsu-Arivilommi ve Pulkkinen, 1999; Campbell, Goldstein, Schaefer ve Ramey, 1991; Schaefer ve Edgerton, 1985). Örneğin, Aunola ve arkadaşlarının (1999) çalışmasında, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarında daha yüksek düzeyde davranış sorunları gözlemlenmiştir [57] [58].

SED'in yanında, belirli meslek grupları ile ilişkili değerler ve inanışlar, çocuk yetiştirme yöntemlerini etkileyebilmektedir. Örneğin, akademik ve profesyonel mesleklerde çalışan ebeveynler, genellikle çocuklarına daha demokratik ve destekleyici bir tutum sergileme eğilimindedirler. Bu ebeveynler, çocuklarının bireysel ihtiyaçlarına ve yeteneklerine daha fazla odaklanır ve onları özgüvenli bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflerler. Gecas ve Nye (1974) ve Hoffman (1987) gibi araştırmacılar, bu ebeveynlerin

çocuklarına daha fazla sıcaklık ve kabul gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, Hoffman (1987), belirli meslek gruplarındaki ebeveynlerin çocuklarına karşı daha az otoriter ve daha destekleyici tutumlar sergilediğini ortaya koymuştur [59] [58].

Buna ek olarak, çocuk yetiştirme tarzları ve ebeveynlik inanışları kültürlerarası farklılıklar göstermektedir. Aralarında ABD ve Türkiye'nin de olduğu sekiz farklı ülkede yapılan kültürlerarası "çocukların değeri" çalışması, babaların mesleki konumlarının belirli ebeveynlik inanışları ve çocuk yetiştirme tutumları ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Hoffman, 1987). Bu araştırma, farklı kültürel bağlamlarda ebeveynlerin çocuklarına karşı geliştirdikleri tutumların ve değerlerin mesleki statü ve sosyo-ekonomik koşullarla nasıl etkileşime girdiğini göstermektedir. Örneğin, Türkiye'deki babalar, daha geleneksel ve otoriter bir tutum sergileyebilirken, ABD'deki babalar, çocuklarının bireysel özgürlüklerine daha fazla önem veren bir yaklaşım benimseyebilirler [58].

Sonuç olarak, bireyci ve toplulukçu kültürel yönelimler, ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişkilerde ve bu ilişkilerin çocuklar tarafından nasıl algılandığında önemli rol oynamaktadır. Bu kültürel farklılıklar, çocukların gelişim süreçlerine ve psikososyal uyumlarına doğrudan etki etmektedir. Bu bağlamda, kültürel normlar ve değerler, ebeveynlik stillerinin ve çocuk yetiştirme tutumlarının şekillenmesinde kritik bir rol oynamaktadır [56].

2.3.4. Farklı Kültürlerarası İlişkilerin Etkileri

Farklı kültürlerarası ilişkiler, bireylerin farklı kültürlerden gelen partnerlerle kurduğu ilişkileri ifade eder. Bu tür ilişkiler, sadece bireyler arasındaki bir bağlantı olmanın ötesinde, kültürel etkileşimlerin derinlemesine bir anlayışını sunar. Bu bağlamda, farklı kültürlerarası ilişkilerin etkilerini incelemek, hem sosyoloji hem de antropoloji perspektifinden önemli bir araştırma konusudur. Farklı kültürlerarası ilişkiler, genellikle sınırları zorlayan ve toplumsal normlara meydan okuyan bir nitelik taşır. Bu bağlamda, bu tür ilişkilerin toplum üzerindeki etkilerini ve toplumsal normlara olan etkilerini anlamak, sosyolojik analizin temel odak noktasıdır. Bu ilişkiler, çeşitli kültürlerden gelen bireylerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan çeşitliliğin, toplum içinde nasıl bir zenginlik yarattığını incelemeyi amaçlar. Smith ve Johnson'un (2015) yaptığı çalışma, farklı kültürlerden gelen partnerler arasındaki ilişkilerin toplum içinde nasıl

algılandığını ve bu ilişkilerin toplumun normlarına nasıl uyum sağladığını detaylandırmaktadır [60].

Antropolojik perspektif ise farklı kültürlerarası ilişkilerin kültürlerarası etkileşimlerini ve bu etkileşimlerin bireylerin kültürel kimliğine olan etkilerini anlamaya yöneliktir. Bu tür ilişkiler, antropologlar için kültürlerin birbirine nasıl entegre olduğunu ve bu entegrasyonun bireylerin yaşamlarını nasıl şekillendirdiğini araştırmak adına zengin bir araştırma alanı sunar (Garcia ve Wang, 2018). Garcia ve Wang'ın (2018) araştırması, farklı kültürlerden gelen partnerler arasındaki ilişkilerin memnuniyet üzerindeki etkilerini antropolojik bir bakış açısıyla ele almaktadır. Bu analiz, farklı kültürlerarası ilişkileri daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olur ve toplumlar arası etkileşimin karmaşıklığını ele alarak sosyolojik ve antropolojik bakış açılarını birleştirir. Farklı kültürlerarası ilişkilerde karşılaşılan zorluklar da önemli bir araştırma alanıdır. Kültürel farklılıklar, iletişim tarzları, değerler ve inançlar gibi birçok faktör, bu tür ilişkilerde anlaşmazlıklara neden olabilir. Bununla birlikte, bu zorluklar, aynı zamanda bu ilişkilerin daha güçlü ve dayanıklı hale gelmesine de katkıda bulunabilir. Kültürel duyarlılık ve anlayış, bu tür ilişkilerin başarısında kritik bir rol oynamaktadır. Kültürlerarası ilişkilerde başarı, genellikle tarafların birbirlerinin kültürel arka planlarını anlamaları ve saygı göstermeleri ile mümkündür. Bu tür bir anlayış, bireylerin farklılıkları kucaklamalarını ve bu farklılıkları bir zenginlik kaynağı olarak görmelerini sağlar. Bu perspektif, kültürlerarası ilişkilerin yalnızca bireyler arasındaki değil, aynı zamanda toplumlar arasındaki ilişkileri de güçlendirebileceğini gösterir. Farklı kültürlerarası ilişkiler, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli etkiler yaratmaktadır. Bu tür ilişkiler, kültürel çeşitliliğin ve etkileşimin bir yansıması olarak, hem sosyolojik hem de antropolojik açıdan değerli bir araştırma alanı sunar. Bu alandaki çalışmalar, kültürlerarası ilişkilerin dinamiklerini ve bu ilişkilerin toplumlar üzerindeki etkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır [61].

2.3.5. Evliliklerde İletişim ve Uyum

Evlilik, iki bireyin hayatlarını birleştirdikleri, uzun vadeli bir birliktelik ve işbirliği anlamına gelir. Ancak, evliliklerde başarı, iki partner arasındaki etkili iletişim ve uyum üzerine kurulmuştur. İletişim, duygusal bağın güçlendirilmesi ve ortak hedeflere ulaşma

sürecinde kritik bir rol oynar. Uyum ise, iki farklı bireyin bir araya gelerek ortak bir yaşam inşa etmelerini ifade eder.

Evlilikte etkili iletişim, sorunların açıkça konuşulması, duyguların ifade edilmesi ve birbirini anlamanın temelidir. Bu bağlamda, iletişimde açıklık, dürüstlük ve empati önemli unsurlardır. Çiftler arasında sağlıklı bir iletişim, problemleri çözmeye ve birbirlerine olan güveni artırmaya yardımcı olabilir. Örneğin, Gottman ve Silver'in (1999) yaptığı çalışma, evlilikte etkili iletişimin temel prensiplerini ele almaktadır [62].

Evlilikte uyum, iki farklı geçmişe sahip bireyin ortak bir yaşamı paylaşabilmelerini ifade eder. Bu, farklılıkları anlamak, ortak değerler oluşturmak ve kararlar alırken uzlaşma becerisini içerir. Uyum, çiftin birbirlerine uyum sağlama yeteneğini ve ortak amaçlara odaklanma kabiliyetini içerir. Blanchflower ve Oswald'ın (2019) evlilikte uyum üzerine yaptığı araştırma, farklı kişilik yapılarına sahip bireylerin nasıl uyum sağladığını ele almaktadır. Bu analiz, evlilikte iletişim ve uyumun önemini vurgular. İyi bir iletişim ve uyum, evliliğin güçlenmesine, sorunların daha etkili bir şekilde çözülmesine ve çiftin birbirine olan bağının derinleşmesine katkıda bulunabilir [63].

2.4. ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMANIN HUKUKİ YÖNLERİ

2.4.1. Lahey Sözleşmesi

Lahey Sözleşmesi, 1980 yılında uluslararası kaçırılmış çocuk davalarında bir düzenleme ve işbirliği mekanizması olarak kabul edilmiştir. Resmi adı "Çocuk Kaçırmanın Hukuki Konularına Dair Sözleşme" olan bu sözleşme, çocuk kaçırma vakalarının hızlı ve etkili bir şekilde çözülmesini amaçlar. Sözleşme, çocuğun ebeveynlerinden biri tarafından yasadışı olarak başka bir ülkeye götürülmesi veya alıkonulmasına karşı koruma sağlamayı hedefler [64].

2.4.1.1. Lahey Sözleşmesinin İşleyişi ve Amaçları

Lahey Sözleşmesi, çocuk kaçırma durumlarında etkili bir hukuki çerçeve sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Bu sözleşme, bir çocuğun bir ülkeden diğerine kaçırılması veya alıkonulması durumunda, çocuğun hızlı ve güvenli bir şekilde asıl ikamet ettiği ülkeye iade edilmesini amaçlar [65].

Sözleşme, merkezi bir otorite oluşturmayı, ülkeler arasında doğrudan iletişimi teşvik etmeyi ve iade sürecini hızlandırmayı içerir. Taraflar, sözleşmeye taraf olan ülkeler

arasında bir merkezi otorite belirler ve çocuk kaçırma durumlarında bu otoritenin işbirliği yapmasını sağlar.

2.4.1.1.1. Merkezi Otoritenin Rolü

Örneğin, bir çocuğun yasadışı olarak bir ülkeden diğerine kaçırılması durumunda, merkezi otoriteye başvurulur. Bu otorite, çocuğun güvenli bir şekilde asıl ikamet ettiği ülkeye iade edilmesi için gerekli adımları atar. İade süreci, hızlı ve etkili bir şekilde gerçekleşir; böylece çocuğun yaşamı ve gelişimi en az şekilde etkilenir [66].

2.4.1.1.2. İade Süreci

Lahey Sözleşmesi, çocuk kaçırma durumlarında aşağıdaki adımları içerir:

- **Başvuru:** Çocuğun kaçırıldığı veya alıkonulduğu ülkedeki merkezi otoriteye başvuru yapılır.
- **İşbirliği:** Merkezi otoriteler, çocuk kaçırma durumlarının çözülmesi için işbirliği yapar ve gerekli bilgileri paylaşır.
- **Hukuki İşlemler:** Merkezi otorite, çocuğun asıl ikamet ettiği ülkeye iade edilmesi için hukuki işlemleri başlatır.
- **İade:** Çocuk, hızlı ve güvenli bir şekilde asıl ikamet ettiği ülkeye iade edilir.

2.4.1.1.3. Çocuğun Hakları ve Korunması

Lahey Sözleşmesi, çocuğun en iyi çıkarlarını korumak amacıyla düzenlenmiştir. Çocuğun hızlı bir şekilde asıl ikamet ettiği ülkeye iade edilmesi, çocuğun yaşamı ve gelişimi üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirmeyi amaçlar. Sözleşme, uluslararası çocuk kaçırma durumlarında etkili bir çözüm sunar ve çocukların haklarının korunmasını sağlar. Bu, çocuğun asıl ikamet ettiği ülkede duygusal, sosyal ve eğitimsel gelişimini sürdürebilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir.

2.4.1.2. Akademik Literatür ve Lahey Sözleşmesi

Akademik literatür, Lahey Sözleşmesi'nin etkilerini, uygulanabilirliğini ve sorunları ele alarak bu sözleşmenin çocuk haklarına etkilerini incelemiştir. Çeşitli araştırmalar, sözleşmenin çocuk kaçırma davalarında etkili bir çözüm sağladığını, ancak bazı zorluklarla da karşılaştığını göstermiştir. Perez-Vera'nın (2017) "The Hague Convention on International Child Abduction: In Search of a New Analytical

Framework/ Uluslararası Çocuk Kaçırmaya İlişkin Lahey Sözleşmesi: Yeni Bir Analitik Çerçeve Arayışı " adlı çalışması, Lahey Sözleşmesi'nin analitik çerçevesini araştırmaktadır [67].

2.4.2. Çocuk Kaçırma Vakalarında Hukuki Zorluklar

Uluslararası çocuk kaçırma vakaları, çocuğun güvenli ve hızlı bir şekilde asıl ikamet ettiği ülkeye, doğal çevresine iadesini sağlamak amacıyla düzenlenmiş Lahey Sözleşmesi'ne rağmen, çeşitli hukuki zorluklar içermektedir. Bu zorluklar, farklı hukuki sistemler ve kültürel farklılıklar, uluslararası hukuk çerçevesinde kararların tanınması ve uygulanması gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır. Çocuk kaçırma vakalarında bu zorlukların giderilmesi, çocuğun en iyi çıkarlarını korumak için kritik öneme sahiptir.

2.4.2.1. Farklı Hukuki Sistemler ve Yasal Düzenlemeler

Uluslararası çocuk kaçırma vakalarında karşılaşılan en büyük zorluklardan biri, farklı ülkelerin hukuk sistemleri ve yasal düzenlemeleri arasındaki uyumsuzluklardır. Her ülkenin çocuk kaçırma ve iade süreçleriyle ilgili kendi yasaları ve prosedürleri bulunmaktadır. Bu farklılıklar, çocuğun iade sürecinde karmaşıklıklara neden olabilir ve sürecin uzamasına yol açabilir. Weiner (2000), bazı ülkelerin Lahey Sözleşmesi'ni tam anlamıyla uygularken, diğer ülkelerin bu sözleşmeye taraf olmadığını veya uygulamada zorluklar yaşadığını belirtmektedir [68].

2.4.2.2. Uluslararası Hukuki Çatışmalar

Çocuk kaçırma vakalarında, çocuğun iki ülke arasında gidip gelmesi veya ikamet etmesi durumunda uluslararası hukuki çatışmalar ortaya çıkabilir. Çocuğun asıl ikamet ettiği ülkede çocuk kaçırma durumunu ele alırken, bu ülkenin hukuk sistemini anlamak ve uluslararası hukuki düzenlemelere uygun hareket etmek önemlidir. Bu, iki ülke arasında hukuki bir çatışma yaratabilir. Taylor ve Wood (2019), çocuk kaçırma vakalarında uluslararası hukuki çatışmaları inceleyen bir çalışmada, çeşitli ülkelerin hukuk sistemlerindeki farklılıkları ele almaktadır [69].

2.4.2.3. Uluslararası Hukuk ve İade Süreci

Uluslararası hukuk, çocuk kaçırma vakalarının çözümünde kritik bir rol oynamaktadır. Lahey Sözleşmesi, bu tür vakalarda hukuki çerçeveyi sağlamaktadır,

ancak uygulamada karşılaşılan zorluklar devam etmektedir. Beaumont ve McEleavy (1999), çocuk kaçırma durumlarında, iade sürecinin hızlandırılması ve çocuğun en iyi çıkarlarının korunması için uluslararası iş birliği ve etkin iletişimin önemini vurgulamaktadır [66] .

2.4.2.4. Kültürel Farklılıkların Etkisi

Çocuk kaçırma vakalarında kültürel farklılıklar, çocuğun asıl ikamet ettiği ülke ile çocuğu kaçıran ebeveynin kültürü arasında ortaya çıkabilir. Bu durum, çocuğun iki kültür arasında köprü oluşturulması ve çocuğun kültürel bağlamını dikkate alarak hukuki süreçlerin yürütülmesi gerekliliğini ortaya koyar. Hukuki süreçlerin kültürel farklılıkları anlaması ve bu farklılıkları ele alması önemlidir. Miller ve Clark (2018), çocuk kaçırma durumlarında kültürel farklılıkların hukuki süreçlere etkisini inceleyen bir çalışmada, kültürel çatışmaların nasıl çözülebileceğini ele almaktadır [70]. Çocuğun asıl ikamet ettiği ülkenin kültürü ile kaçıran ebeveynin kültürü arasındaki çatışmalar, çocuğun iadesi sürecini karmaşık hale getirebilir. Bu durum, mahkemelerin ve hukuki otoritelerin kültürel duyarlılıkla yaklaşması gerektiğini vurgular. Smith ve Garcia (2018), çocuk kaçırma davalarında kültürel farklılıkların rolünü inceleyen bir çalışmada, kültürel çatışmaların nasıl çözülebileceğini tartışmaktadır.

2.4.2.5. Yasal Düzenlemeler ve Uyumsuzluklar

Çocuk kaçırma vakalarında farklı ülkeler arasındaki yasal düzenlemelerdeki uyumsuzluklar, hukuki zorlukların bir diğer kaynağını oluşturabilir. Bir ülkede çocuk kaçırma olarak değerlendirilen bir durum, diğer ülkede farklı bir hukuki yorumlamaya tabi olabilir. Bu durum, çocuğun hızlı bir şekilde iadesini engelleyebilir ve hukuki karmaşıklıklara neden olabilir. Johnston ve Thomas (2016), farklı ülkelerdeki yasal düzenlemelerin çocuk kaçırma vakalarındaki etkilerini inceleyen bir araştırmada, çeşitli ülkelerin hukuki yaklaşımlarındaki farklılıkları ele almaktadır. Bu analiz, çocuk kaçırma vakalarında karşılaşılan hukuki zorlukları anlamak adına akademik bir bakış sunar [71].

2.4.2.6. Akademik Literatürde Ele Alınan Zorluklar

Akademik literatür, çocuk kaçırma vakalarındaki hukuki zorlukları geniş çapta incelemiştir. Çeşitli araştırmalar, Lahey Sözleşmesi'nin uygulanmasındaki zorlukları ve bu zorlukların çözümüne yönelik önerileri ele almıştır. Perez-Vera'nın (2017) çalışması,

Lahey Sözleşmesi'nin analitik çerçevesini ve çocuk kaçırma davalarındaki etkilerini derinlemesine araştırmaktadır. Bu analiz, çocuk kaçırma vakalarında hukuki zorlukların çözümü için uluslararası işbirliği ve yasal uyumun önemini vurgulamaktadır [67].

2.4.3. Çocuk Kaçırma Davalarında Uygulama ve İhtilaflar

Çocuk kaçırma davaları, uygulama süreçleri ve potansiyel ihtilaflar nedeniyle karmaşık hukuki konuları içermektedir. Uluslararası alanda çocuk kaçırma durumlarıyla başa çıkmak için oluşturulan hukuki çerçeve, çeşitli zorluklara yol açabilir. Bu durum, çocuğun asıl ikamet ettiği ülkeye geri dönüş sürecini etkileyebilir. Bu bağlamda, çocuk kaçırma davalarında uygulama ve ihtilaflar; uluslararası hukuk, yerel yasal düzenlemeler ve kültürel farklılıklar gibi çeşitli faktörleri içerir.

2.4.3.1. Uygulama Süreçlerindeki Zorluklar

Çocuk kaçırma davalarında uygulama süreçlerinin, çocuğun asıl ikamet ettiği ülkenin yasal sistemine ve Lahey Sözleşmesi'ne uyumlu bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Ancak, bu süreçlerde yaşanan gecikmeler, hukuki belirsizlikler ve farklı yargı sistemleri arasındaki uyuşmazlıklar, çocuğun hızlı bir şekilde iadesini engelleyebilir. Baker ve Buxton (2020), çocuk kaçırma davalarında uygulama süreçlerindeki zorlukları inceleyen bir çalışmada, çeşitli ülkelerdeki uygulama süreçlerindeki farklılıkları ele almaktadır.

2.4.3.2. Yargı Yetkisi ve Kararların Tanınması

Uluslararası çocuk kaçırma vakalarında yargı yetkisi ve mahkeme kararlarının tanınması, önemli bir zorluk teşkil etmektedir. Farklı ülkelerin mahkemeleri arasında yargı yetkisi konusundaki anlaşmazlıklar, çocuğun iadesini geciktirebilir veya engelleyebilir. Mahkeme kararlarının tanınması ve uygulanması konusundaki zorluklar, uluslararası çocuk kaçırma vakalarının çözümünde büyük engeller oluşturabilir. Pérez-Vera (1982), bu zorlukların, çocuğun en iyi çıkarlarının korunmasını zorlaştırdığını belirtmektedir [65].

2.5. MEDEA KOMPLEKSİ

2.5.1. Medea Kompleksinin Tanımı ve Kökenleri

Medea Kompleksi, mitolojik bir figür olan Medea'dan esinlenen bir terimdir ve çocuklarına zarar veren veya öldüren anne figürünü tanımlar. Bu kompleks, annenin çocuklarına yönelik şiddet içeren davranışlarını anlatan bir kavramdır. Medea, Antik Yunan mitolojisinde bir cadı ve büyücü olarak bilinir ve çocuklarına zarar verme eğilimi ile tanınır. Bu mitolojik hikayede, Medea, kocası Jason'a olan öfkesi ve intikam arzusuyla çocuklarını öldürür. Bu dramatik ve trajik hikaye, Medea Kompleksi teriminin temelini oluşturur. Psikolojide Medea Kompleksi, annenin çocuklarına zarar verme veya onları ihmal etme eğilimini ifade eder. Bu durum, annenin çocuklarına yönelik duygusal, fiziksel veya psikolojik şiddet uygulaması şeklinde ortaya çıkabilir. Annenin, çocuklarına zarar verme eğilimi, genellikle kendi içsel çatışmalarının, hayal kırıklıklarının veya öfkesinin bir yansımasıdır. Bu kompleks, annenin kendi psikolojik sorunları, travmaları veya patolojik durumları nedeniyle çocuklarına karşı olumsuz davranışlar sergilemesiyle karakterizedir. Medea Kompleksi, annenin çocuklarına yönelik şiddet davranışlarını anlamak ve değerlendirmek için kullanılan bir kavramdır. Bu kompleksin altında yatan nedenler genellikle karmaşıktır ve çeşitli psikolojik, sosyal ve çevresel faktörlerin bir kombinasyonu olabilir. Medea Kompleksi, annenin kendi içsel dünyasındaki dengesizliklerin ve çatışmaların çocuklarına yansımasıdır ve bu nedenle her durum benzersizdir. Bu kompleksin incelenmesi, annenin davranışlarının çocukları üzerindeki etkilerini anlamak açısından önemlidir. Annenin çocuklarına zarar verme eğilimi, çocuklarda derin ve kalıcı travmalara yol açabilir. Bu nedenle, Medea Kompleksi'nin tanınması ve ele alınması, hem çocukların hem de annenin sağlıklı bir psikolojik gelişim göstermesi için önemlidir. Terapi ve psikolojik danışmanlık, Medea Kompleksi'nden etkilenen ailelerin bu zorlu süreci aşmalarına yardımcı olabilir. Medea Kompleksi'nin mitolojik kökenleri, bu kavramın dramatik ve trajik doğasını vurgular. Annenin çocuklarına zarar verme eğilimi, Medea'nın hikayesindeki gibi aşırı ve yıkıcı olabilir. Bu nedenle, Medea Kompleksi'nin tanımlanması ve incelenmesi, aile içi şiddetin anlaşılması ve önlenmesi açısından kritik öneme sahiptir [72], [73], [74].

2.5.2. Medea Kompleksinin Çocuklara Yönelik Zarar Verme Eğilimi

Medea Kompleksi, annenin çocuklarına yönelik zarar verme eğilimini tanımlar. Bu zarar, fiziksel, duygusal veya psikolojik olabilir. Annenin çocuklarına karşı şiddet içeren davranışları veya onları ihmal etmesi, bu kompleksin belirgin özellikleridir. Bu zarar verme eğilimi, genellikle annenin kendi içsel çatışmalarının, hayal kırıklıklarının veya öfkesinin bir yansımasıdır. Medea Kompleksi, annenin çocuklarına yönelik olumsuz davranışlarını anlamak ve değerlendirmek için önemli bir kavramdır.

Annenin çocuklarına yönelik zarar verme eğilimi, çeşitli şekillerde kendini gösterebilir. Fiziksel zarar, annenin çocuğa yönelik doğrudan şiddet uygulamasıyla kendini gösterir. Bu, çocuğa fiziksel olarak zarar verme, yaralama veya istismar etme şeklinde olabilir. Fiziksel şiddet, çocuğun hem bedensel hem de psikolojik sağlığını derinden etkileyebilir ve kalıcı travmalara yol açabilir [72].

Duygusal zarar, annenin çocuğa yönelik duygusal istismarını içerir. Bu, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını görmezden gelme, sürekli eleştirme, aşağılama veya reddetme şeklinde ortaya çıkabilir. Duygusal istismar, çocuğun özsaygısını zedeleyebilir, duygusal gelişimini olumsuz etkileyebilir ve ilerleyen yaşlarda ciddi psikolojik sorunlara yol açabilir [73].

Psikolojik zarar ise, annenin çocuğa yönelik manipülatif ve zarar verici davranışlarını içerir. Bu, çocuğun zihinsel sağlığını etkileyen manipülasyonlar, yalanlar veya çarpıtılmış gerçekler sunma şeklinde olabilir. Psikolojik zarar, çocuğun dünyayı algılayışını ve kendi kimliğini oluşturmalarını olumsuz etkileyebilir [74].

Medea Kompleksinin nedenleri genellikle karmaşıktır ve annenin kendi psikolojik sorunları, travmaları veya patolojik durumlarından kaynaklanabilir. Annenin bu tür davranışları, çocuğun sağlıklı bir gelişim göstermesini engelleyebilir ve ciddi duygusal ve psikolojik yaralanmalara neden olabilir.

Bu nedenle, Medea Kompleksi'nin tanınması ve ele alınması, hem çocuğun hem de annenin sağlıklı bir psikolojik gelişim göstermesi için kritik öneme sahiptir. Terapi ve psikolojik danışmanlık, Medea Kompleksi'nden etkilenen ailelerin bu zorlu süreci aşmalarına yardımcı olabilir. Bu tür profesyonel destek, annenin davranışlarının nedenlerini anlamasına ve değiştirmesine, çocuğun ise bu olumsuz etkilerden kurtulmasına yardımcı olabilir.

2.5.3. Anne-Çocuk İlişkisinin Bozulması

Medea Kompleksi, anne-çocuk ilişkisinin bozulmuş olduğunu ifade eder. Annenin normalde koruyucu ve sevgi dolu olması gereken bu ilişki, bu kompleks altında bozulmuş ve çocuklar için tehlikeli hale gelmiştir. Bu bozulma, annenin çocuklarına karşı zararlı davranışlar sergilemesiyle ortaya çıkar ve çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik sağlığı üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratır.

Annenin bu tür manipülatif davranışları, çocuğun kendine olan güvenini kaybetmesine ve düşük özsaygı geliştirmesine yol açabilir.

Medea Kompleksi'nin nedenleri genellikle karmaşıktır ve annenin kendi psikolojik sorunları, travmaları veya patolojik durumlarından kaynaklanabilir. Annenin kendi içsel çatışmaları, hayal kırıklıkları ve öfkesi, çocuklarına zarar verme eğilimini tetikleyebilir. Bu kompleks, annenin çocuklarına yönelik olumsuz davranışlarını anlamak ve değerlendirmek için önemli bir kavramdır.

Medea Kompleksi'nin tanınması ve ele alınması, hem çocuğun hem de annenin sağlıklı bir psikolojik gelişim göstermesi için kritik öneme sahiptir. Terapi ve psikolojik danışmanlık, Medea Kompleksi'nden etkilenen ailelerin bu zorlu süreci aşmalarına yardımcı olabilir. Bu tür profesyonel destek, annenin davranışlarının nedenlerini anlamasına ve değiştirmesine, çocuğun ise bu olumsuz etkilerden kurtulmasına yardımcı olabilir.

2.5.4. Mitolojik Referans

Terimin kökeni, Antik Yunan mitolojisi olan Medea'ya dayanmaktadır. Medea, çocuklarına zarar veren ve onları öldüren bir karakter olarak bilinir. Bu mitolojik figür, psikolojide benzer davranışları ifade etmek için kullanılmıştır. Medea, Euripides'in tragedyasında, ihanet eden kocası Jason'dan intikam almak için çocuklarını öldüren bir kadın olarak tasvir edilmiştir (Euripides, *Medea*). Bu mitolojik hikaye, annenin çocuklarına yönelik şiddet içeren davranışlarını anlamak ve açıklamak için psikolojide Medea Kompleksi terimi olarak kullanılmaktadır [75].

Annenin çocuklarına yönelik zararlı davranışları, çocuğun sağlıklı bir gelişim göstermesini engelleyebilir ve ciddi duygusal ve psikolojik yaralanmalara neden olabilir. Bu nedenle, Medea Kompleksi'nin tanınması ve ele alınması, hem çocuğun hem de annenin sağlıklı bir psikolojik gelişim göstermesi için kritik öneme sahiptir. Terapi ve

psikolojik danışmanlık, Medea Kompleksi'nden etkilenen ailelerin bu zorlu süreci aşmalarına yardımcı olabilir. Bu tür profesyonel destek, annenin davranışlarının nedenlerini anlamasına ve değiştirmesine, çocuğun ise bu olumsuz etkilerden kurtulmasına yardımcı olabilir.

2.5.5. Medea Kompleksinin Kökenleri

Medea Kompleksi, annenin kendi çocukluk döneminde yaşadığı travmatik deneyimlere dayanabilir. Annenin kendi travmatik geçmişi, çocuklarına karşı şiddet içeren davranışlar sergilemesine neden olabilir. Bu durum, anne-çocuk ilişkisinin derinlemesine bozulmasına ve annenin, çocuklarına yönelik zarar verme eğilimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir [73]. Travmatik deneyimler, annenin psikolojik yapısında derin izler bırakabilir ve bu izler, annenin çocuklarına karşı davranışlarında kendini gösterebilir.

Anne, kendi çocukluk döneminde ihmal, istismar veya duygusal ihmal gibi travmatik olaylar yaşamış olabilir. Bu tür deneyimler, annenin duygusal düzenleme becerilerini olumsuz etkileyebilir ve annenin kendi çocuklarına karşı empati geliştirmesini zorlaştırabilir. Bu durum, annenin çocuklarına yönelik şiddet içeren veya ihmal edici davranışlar sergilemesine yol açabilir [72]. Annenin travmatik geçmişi, onun çocuklarına karşı olan tutum ve davranışlarını etkileyerek Medea Kompleksi'nin ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir.

Medea Kompleksi, anne-çocuk ilişkisinin karmaşıklığını ve bu ilişkinin bozulmasının nedenlerini anlamak için önemli bir kavramdır. Annenin çocuklarına yönelik zarar verme eğilimleri, çoğu zaman annenin kendi duygusal acıları ve çözülmemiş travmalarıyla ilişkilidir. Bu bağlamda, annenin kendi geçmiş travmalarıyla yüzleşmesi ve bu travmaları işlemesi, Medea Kompleksi'nin etkilerini azaltmada kritik bir rol oynayabilir [75].

Anne-çocuk ilişkisindeki bu tür travmatik dinamikler, annenin kendi ihtiyaçlarını ve korkularını çocuklarına yansıtmalarına neden olabilir. Annenin kendi çocukluk döneminde yaşadığı güvensizlikler ve korkular, çocuklarına yönelik olumsuz davranışlarla sonuçlanabilir. Bu tür davranışlar, çocuğun psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir ve çocuğun duygusal gelişimini engelleyebilir [74]. Annenin kendi

travmalarıyla yüzleşmesi ve bu travmaların etkilerini anlaması, çocuklarına karşı daha sağlıklı ve destekleyici bir tutum geliştirmesine yardımcı olabilir.

2.5.6. Psikolojik Rahatsızlıklar

Annede var olan psikolojik rahatsızlıklar, Medea Kompleksi'nin ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir. Özellikle kişilik bozuklukları, duygudurum bozuklukları veya bağımlılık sorunları, annenin çocuklarına zarar verme eğilimini artırabilir. Kişilik bozuklukları, annenin duygu ve davranışlarında kalıcı ve yaygın bir düzensizlik oluşturabilir. Örneğin, sınırda kişilik bozukluğu (Borderline Personality Disorder), annenin çocuklarına yönelik öfke patlamaları ve istikrarsız duygusal tepkiler göstermesine neden olabilir [76].

Duygudurum bozuklukları da Medea Kompleksi'nin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynayabilir. Bipolar bozukluk veya majör depresyon gibi durumlar, annenin duygusal durumunda aşırı dalgalanmalara yol açarak çocuklarına yönelik istismar veya ihmal davranışlarını tetikleyebilir. Özellikle depresyon, annenin kendine yönelik olumsuz duygularını ve umutsuzluğunu çocuklarına yansıtmaya neden olabilir [77].

Bağımlılık sorunları, annenin ebeveynlik becerilerini ciddi şekilde zayıflatabilir. Alkol veya madde bağımlılığı, annenin yargılama yetisini bozarak çocuklarına yönelik zararlı davranışlarda bulunma riskini artırabilir. Bağımlı anneler, çocuklarının ihtiyaçlarını göz ardı ederek kendi bağımlılıklarını tatmin etmeye odaklanabilirler, bu da çocukların fiziksel ve duygusal olarak ihmal edilmelerine yol açabilir [78].

Bu psikolojik rahatsızlıklar, annenin çocuklarına karşı empati ve sevgi geliştirmesini zorlaştırabilir. Annenin psikolojik durumundaki bu tür bozukluklar, Medea Kompleksi'nin etkilerini artırarak çocuklarına yönelik şiddet veya ihmal davranışlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir [79].

2.5.7. Sosyal ve Kültürel Etkiler

Sosyal ve kültürel etkiler de Medea Kompleksi'nin kökenlerinde önemli bir rol oynayabilir. Aile içindeki baskılar, toplumsal normlar ve çevresel faktörler, annenin çocuklarına karşı zarar verme eğilimini tetikleyebilir. Aile içi dinamikler, annenin çocuklarıyla olan ilişkisini olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle ataerkil toplumlarda, kadının üzerindeki baskılar ve sosyal roller, annenin duygusal yükünü artırabilir ve stresle başa çıkma mekanizmalarını zayıflatabilir [80].

Toplumsal normlar ve kültürel beklentiler, annenin çocuklarına karşı hissettiği duygusal baskıları yoğunlaştırabilir. Örneğin, belirli kültürlerde annenin mükemmeliyetçi bir rol oynaması beklenirken, bu baskılar annenin kendine yönelik hayal kırıklığını ve çaresizlik duygusunu artırabilir. Bu durum, annenin çocuklarına yönelik olumsuz davranışlarını tetikleyebilir [81].

Çevresel faktörler, annenin ebeveynlik kapasitesini etkileyebilir. Ekonomik sıkıntılar, sosyal izolasyon ve yetersiz destek sistemleri, annenin stres düzeyini artırarak çocuklarına zarar verme riskini yükseltebilir. Özellikle düşük sosyoekonomik statüdeki ailelerde, annelerin maruz kaldığı stres faktörleri, çocuklarına karşı fiziksel veya duygusal şiddet uygulama olasılığını artırabilir [82].

Sosyal ve kültürel etkilerin birleşimi, annenin çocuklarına yönelik şiddet veya ihmal davranışlarını pekiştirebilir. Bu faktörler, annenin içsel çatışmalarını ve duygusal dengesizliklerini artırarak Medea Kompleksi'nin ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir [83].

2.5.8. Kişisel Stres ve Baskılar

Annenin kişisel yaşamındaki stres, baskılar ve zorluklar, Medea Kompleksi'ni önemli ölçüde etkileyebilir. Bu stres faktörleri, annenin çocuklarına karşı daha az hoşgörülü ve daha şiddet içeren bir tutum sergilemesine neden olabilir. Annenin iş hayatındaki zorluklar, ekonomik problemler, sosyal izolasyon ve kişisel ilişkilerdeki sorunlar, annenin duygusal dengesini bozabilir. Bu durum, annenin çocuklarına karşı tahammülsüz olmasına ve şiddet içeren davranışlar sergilemesine yol açabilir [84].

Medea Kompleksi, psikolojide nadir kullanılan ancak çocuk istismarı ve aile içi şiddet konularının anlaşılmasına katkıda bulunan bir terimdir. Medea Kompleksi'nin tanınması ve anlaşılması, çocuk istismarı ve aile içi şiddet vakalarının daha etkili bir şekilde ele alınmasını sağlayabilir. Annenin çocuklarına yönelik zarar verme eğilimini anlamak, uygun yardım ve tedavi yöntemlerinin belirlenmesine yardımcı olabilir. Bu kapsamda, anneye psikolojik destek sağlanması, stres yönetimi tekniklerinin öğretilmesi ve sosyal destek sistemlerinin güçlendirilmesi önemlidir [85].

Medea Kompleksi'nin anlaşılması, aile içi dinamiklerin ve annenin psikolojik durumunun derinlemesine incelenmesini gerektirir. Annelerin yaşadığı zorlukların ve stres faktörlerinin belirlenmesi, çocukların korunması ve aile içi ilişkilerin iyileştirilmesi

için kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, psikolojik danışmanlık, terapi ve sosyal hizmetler gibi müdahaleler, Medea Kompleksi'nin etkilerini azaltmada önemli rol oynayabilir [86].

2.5.9. Medea Kompleksi'nin Modern Aile Yapısına Etkileri

Medea Kompleksi, mitolojik bir figürden türetilen bir terim olup çocuklarına zarar verme veya onları öldürme eğiliminde olan bir anne figürünü tanımlar. Bu kompleksin modern aile yapısına etkileri, aile içi ilişkilerde çeşitli sorunlara neden olabilir ve ailenin genel sağlığını etkileyebilir.

Medea Kompleksi'nin modern aile yapısına etkileri, özellikle aile içindeki ilişkilerin bozulması ve aile yeleri arasındaki güvenin sarsılması şeklinde ortaya çıkabilir. Annenin çocuklarına yönelik zarar verme eğilimi, çocukların psikolojik ve duygusal gelişimini olumsuz etkileyebilir. Çocuklar, bu tür bir ortamda büyüdüklerinde, güven duygusu, kendine saygı ve sosyal beceriler konusunda sorunlar yaşayabilirler (Johnson, 2005). Bu tür travmatik deneyimler, çocukların ilerleyen yaşlarda romantik ve diğer kişisel ilişkilerinde zorluklar yaşamalarına neden olabilir [84].

Aile içi dinamikler de Medea Kompleksi'nden olumsuz etkilenir. Anne ve baba arasındaki ilişkilerde ciddi gerginlikler ve çatışmalar yaşanabilir. Ebeveynlerin birbirine karşı güvenini kaybetmesi, aile birliğinin zedelenmesine ve boşanma oranlarının artmasına yol açabilir (Dutton, 1994). Ayrıca, anne tarafından sergilenen şiddet içeren veya ihmal edici davranışlar, diğer aile üyelerinde de travmatik etkiler yaratabilir ve ailede genel bir stres ve kaygı ortamı oluşturabilir [86].

Modern aile yapısında, Medea Kompleksi'nin etkileri toplumsal ve kültürel bağlamda da hissedilir. Toplumun aile içi şiddet ve ocuk istismarı konusundaki duyarlılığı arttıķa, bu tür vakalar daha fazla dikkat çekmekte ve hukuki süreçler devreye girmektedir. Ancak, bu tür vakaların önlenmesi ve müdahale edilmesi için toplumsal destek sistemlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir (Garbarino, 1999). Sosyal hizmetler, psikolojik danışmanlık ve terapi gibi müdahaleler, Medea Kompleksi'nin etkilerini azaltmada ve aile içi ilişkileri iyileştirmede önemli rol oynayabilir [86].

- Aile İçinde Güvensizlik: Medea Kompleksi, aile içinde güvensizlik duygularını artırabilir. Çocuklar, ebeveynlerinin kendilerine yönelik olumsuz duygular taşıdıklarını hissettiğinde, aile içinde bir güven boşluğu oluşabilir.

- Duygusal İzolasyon: Medea Kompleksi altında yetişen çocuklar, ebeveynleri ile aralarındaki duygusal bağın zayıflaması veya kopması nedeniyle duygusal izolasyon yaşayabilirler. Bu, çocuğun diğer aile üyeleri ve dış dünya ile sağlıklı ilişkiler kurma becerilerini etkileyebilir.
- Çocukların Duygusal Gelişiminde Sorunlar: Medea Kompleksi, çocukların duygusal gelişimini olumsuz etkileyebilir. Ebeveynlerinin çocuklarına karşı negatif duygular taşıdığını hisseden çocuklar, duygusal olarak travmatize olabilir ve bu durum, uzun vadede psikolojik sorunlara yol açabilir.
- Ebeveyn-Çocuk İlişkilerinde Kopukluk: Medea Kompleksi, ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkilerde kopukluk yaratabilir. Ebeveynin çocuğuna karşı duyarsız veya zarar verici davranışları, sağlıklı bir bağ kurulmasını engelleyebilir.
- Ebeveynler Arası Çatışmalar: Medea Kompleksi, ebeveynler arasında çatışmaları artırabilir. Ebeveynler arasındaki bu çatışmalar, çocuklar için istikrarsız bir aile ortamına neden olabilir ve çocukların sağlıklı bir şekilde büyümesini zorlaştırabilir.
- Ebeveyn-Çocuk İletişim Sorunları: Medea Kompleksi altındaki ailelerde, ebeveynler ile çocuklar arasındaki iletişim sorunları yaygın olabilir. Ebeveynlerin çocuklarına karşı duydukları negatif duygular, açık ve sağlıklı bir iletişimi engelleyebilir.
- Çocuk İstismarı ve İhmal: Medea Kompleksi, çocuk istismarı veya ihmaline yol açabilir. Ebeveynin çocuğuna yönelik olumsuz duyguları, çocuğun fiziksel ve duygusal sağlığını tehlikeye atabilir.
- Uzun Vadeli Psikolojik Etkiler: Medea Kompleksi altında yetişen çocuklar, uzun vadede psikolojik sorunlarla karşılaşabilirler. Bu sorunlar arasında depresyon, anksiyete, düşük özsaygı ve ilişki sorunları bulunabilir.

Modern aile yapısına etkisi, Medea Kompleksi altındaki ailelerdeki belirtiler ve bu belirtilerin çözümü için psikolojik yardım alınması önemlidir. Profesyonel destek, aile içi ilişkileri güçlendirebilir ve çocukların sağlıklı bir ortamda büyümesine katkıda bulunabilir.

Sonuç olarak, Medea Kompleksi'nin modern aile yapısına etkileri karmaşık ve derinlemesine olabilir. Aile içindeki ilişkilerin bozulması, çocukların psikolojik ve

duygusal sağlığının olumsuz etkilenmesi ve toplumsal dinamiklerin sarsılması gibi birçok boyutta etkiler yaratabilir. Bu nedenle, bu kompleksin anlaşılması ve uygun mşdahalelerin geliştirilmesi, aile içi sağlığın korunması ve çocukların refahının sağlanması açısından hayati öneme sahiptir.

2.5.10. Medea Kompleksi ve ocuklarla İlişkisi

Medea Kompleksi'nin etkisi altındaki anneler, çocuklarına karşı aşırı kontrolş, manipşlatif ve zarar verici davranışlar sergileyebilir. Bu durum, çocukların kendine gşvenini sarsabilir, duygusal travmalara yol açabilir ve uzun vadede ciddi psikolojik sorunlara neden olabilir. Annenin çocuklarına yönelik şiddet veya ihmâl davranışları, çocukların gelişim sşrecinde önemli engeller oluşturur [87]. Bu ocuklar, genellikle gşven sorunları, dşşşk özsaygı ve sosyal ilişkilerde zorluklar yaşarlar [84].

Çocuklar, annelerinin bu tşr davranışları karşısında bşyşk bir duygusal stres yaşarlar. Medea Kompleksi'nin etkisi altında olan çocuklar, anneye olan gşvenlerini kaybedebilirler ve bu durum, ilerleyen yaşlarda romantik ve diğer kişisel ilişkilerde zorluklar yaşamalarına neden olabilir. Çocukların, bu tşr bir ilişki dinamiği içinde bşyşmeleri, duygusal olarak istikrarsız ve gşvensiz hissetmelerine yol açabilir [85]. Ayrıca, ocuklar, annelerinin manipşlatif ve kontrolş davranışları nedeniyle diğer aile üyeleriyle sağlıklı ilişkiler kurmakta zorlanabilirler. Bu durum, aile içi iletişimi ve bağları zayıflatabilir, aile üyeleri arasındaki gşveni sarsabilir [86].

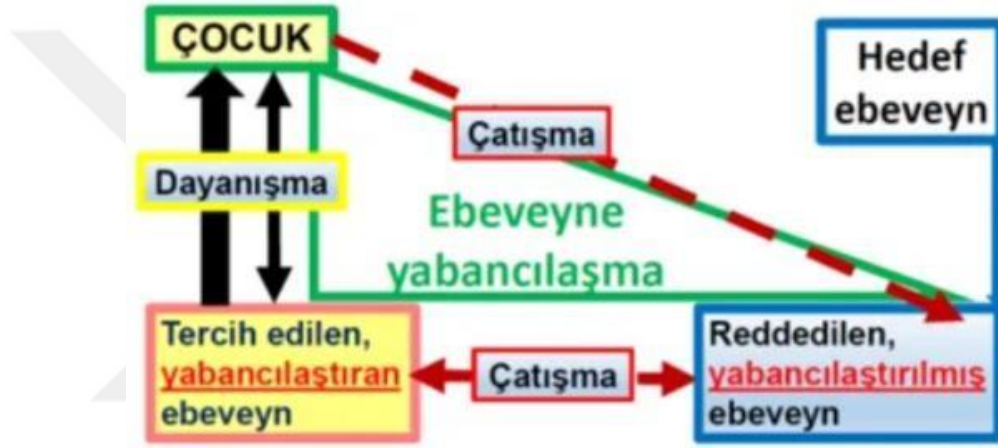
Medea Kompleksi'nin bir diğer önemli etkisi, çocukların akademik ve sosyal başarılarını olumsuz yönde etkilemesidir. Annenin çocuklarına yönelik baskıcı ve zarar verici tutumları, çocukların okul performansını dşşşrebilir ve sosyal becerilerinin gelişimini engelleyebilir. Bu ocuklar, genellikle okula karşı olumsuz bir tutum geliştirir ve sosyal izolasyon yaşayabilirler [88].

Bu tşr aile dinamiklerinin farkına varılması ve bu kompleksin etkileriyle başa çıkmak için gerekli önlemlerin alınması çok önemlidir. Sosyal hizmetler, psikolojik danışmanlık ve terapi gibi mşdahaleler, Medea Kompleksi'nin etkilerini azaltmada ve aile içi ilişkileri iyileştirmede kritik rol oynayabilir [87]. Medea Kompleksi ocukların psikolojik ve duygusal sağlığını ciddi şekilde etkileyebilir. Bu kompleksin anlaşılması ve çocuklara yönelik zarar verici davranışların önlenmesi, aile içi sağlığın korunması ve çocukların refahının sağlanması açısından hayati öneme sahiptir.

2.6. EBEVEYN YABANCILAŞTIRMA SENDROMU

2.6.1. Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromunun Temel İlkeleri

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), çocuğun bir ebeveyniyle diğerinin arasındaki ilişkisini kaybetme veya zayıflama eğiliminde olduğu durumu tanımlayan bir kavramdır. Bu sendrom, çocuğun bir ebeveyni hakkında olumsuz ve çarpıtılmış inançlara sahip olmasına ve bu nedenle diğer ebeveynle ilişkisini reddetmesine yol açabilir. EYS, çocuk ve ebeveynler arasındaki duygusal bağları zedeleyebilir ve bu durum çocuğun psikolojik gelişimini olumsuz etkileyebilir.

Şekil 1 Ebeveyn yabancılaştırma süreci (<https://abbasturnuklu.com/3-ebeveyne-yabancilasma-ve-yabancilastirma-sorununa-nasil-mudahale-etmeliyiz/>)

EYS'nin temel belirtileri arasında, çocuğun bir ebeveyni sürekli eleştirmesi, diğer ebeveyni aşırı yüceltmesi ve bir ebeveynle tamamen iletişimi kesmesi yer alır. Bu sendrom, genellikle boşanma veya ayrılık sürecinde olan ebeveynler arasında ortaya çıkar ve çocuğun bir ebeveyni tarafından diğerine karşı kışkırtılmasıyla karakterizedir. Gardner (1985), EYS'yi "bir ebeveynin çocuğu diğer ebeveynine karşı duygusal olarak manipüle ettiği bir durum" olarak tanımlamıştır [89].

EYS, hukuki ve psikolojik bağlamda incelenmiş ve çeşitli temel ilkeler ortaya çıkmıştır. Hukuki açıdan, EYS'nin tanınması ve bu tür durumların mahkemelerde ele alınması önemli bir konu haline gelmiştir. EYS'nin tanınması, velayet davalarında çocuğun en iyi çıkarlarının korunması açısından kritik öneme sahiptir. Bernet ve Baker

(2013), EYS'nin velayet davalarında dikkate alınması gereken bir faktör olduğunu belirtmişlerdir [90].

Psikolojik bağlamda ise, EYS'nin çocuğun uzun vadeli duygusal ve psikolojik sağlığı üzerindeki etkileri araştırılmıştır. EYS, çocuğun duygusal dengesi ve güvenli bağlanma süreçleri üzerinde ciddi etkiler yaratabilir. Bu sendrom, çocuğun benlik saygısında azalmaya, anksiyete ve depresyon gibi duygusal sorunlara yol açabilir. Johnston ve Kelly (2004), EYS'nin çocuk üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada, bu sendromun çocukların psikolojik sağlıkları üzerinde ciddi olumsuz etkileri olduğunu vurgulamışlardır [91].

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), çocuğun bir ebeveyniyle diğerinin arasındaki ilişkisini kaybetme veya zayıflama eğiliminde olduğu bir durumu tanımlayan bir kavramdır. Bu sendrom, çocuğun bir ebeveyni hakkında olumsuz ve çarpıtılmış inançlara sahip olmasına ve bu nedenle diğer ebeveynle ilişkisini reddetmesine yol açabilir. EYS, çocuk ve ebeveynler arasındaki duygusal bağları zedeleyebilir ve bu durum çocuğun psikolojik gelişimini olumsuz etkileyebilir.

2.6.1.1. Bilinçli Manipülasyon

EYS'nin temelinde bilinçli bir manipülasyon ve etkileme süreci vardır. Bir ebeveyn, çocuğun diğer ebeveyniyle olan ilişkisini zayıflatmaya yönelik kasıtlı çabalar içine girebilir. Bu manipülasyon genellikle çocuğun zihninde çarpıtılmış bir algı oluşturarak gerçeklikten uzaklaşmasına neden olur. Gardner (1985), EYS'yi "bir ebeveynin çocuğu diğer ebeveyne karşı duygusal olarak manipüle ettiği bir durum" olarak tanımlamıştır [89].

2.6.1.2. Negatif Konuşma ve Davranışlar

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu; çocukla, bir ebeveyni hakkında sürekli negatif konuşma ve davranışları içerir. Bu ebeveyni karalama çabaları, çocuğun zihninde olumsuz bir imaj oluşturarak diğer ebeveynle olan bağı zayıflatmaya yöneliktir. Bu sürekli negatif konuşma, çocuğun bir ebeveyni hakkında gerçeklikten uzak, çarpıtılmış bir algıya sahip olmasına yol açar [90].

2.6.1.3. Çocuğun Tutum ve Davranış Değişiklikleri

EYS'nin bir diğer belirtisi, çocuğun tutum ve davranışlarında belirgin değişikliklerdir. Çocuk, manipülasyon sonucunda bir ebeveyni reddetmeye başlayabilir, ondan uzaklaşabilir ve olumsuz davranışlar sergileyebilir. Johnston ve Kelly (2004), EYS'nin çocuk üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada, bu sendromun çocukların psikolojik sağlıkları üzerinde ciddi olumsuz etkileri olduğunu vurgulamışlardır [92].

2.6.1.4. Mahkemelerdeki ve Hukuki Süreçlerdeki Rolü

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu, aile mahkemelerinde ve hukuki süreçlerde sıkça ele alınan bir konudur. Mahkemeler, çocuğun en iyi çıkarlarını gözetmek ve ebeveyn yabancılaştırmasının etkilerini değerlendirmek adına çeşitli hukuki ilkeleri dikkate alır. Bu süreçte, EYS'nin tanınması ve bu tür durumların mahkemelerde ele alınması önemli bir konu haline gelmiştir [93].

2.6.1.5. Psikolojik Etkiler

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu, çocuğun psikolojik sağlığını önemli ölçüde etkileyebilir. Bu sendromun etkisi altındaki çocuklar, duygusal zorluklar, düşük özsaygı, anksiyete ve depresyon gibi psikolojik sorunlar yaşayabilir. Darnall (2011), EYS'nin tedavi edilmesi gereken önemli bir psikolojik sorun olduğunu belirtmiş ve ebeveynler ile çocuklar için etkili stratejiler geliştirmiştir [94].

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), çocuğun bir ebeveyniyle olan ilişkisinin zayıflamasına ve olumsuz etkileneşine neden olan karmaşık bir durumdur. Bu sendromun psikolojik etkileri, çocuğun duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimini derinden etkileyebilir. EYS'nin psikolojik etkileri, çocuğun kendine saygısı, güven duygusu ve genel psikolojik refahı üzerinde önemli etkiler yaratabilir.

EYS, çocuğun bir ebeveyni hakkında olumsuz düşünceler geliştirmesi ve bu ebeveyni reddetmesiyle karakterizedir. Bu durum, çocuğun zihninde ciddi bir çatışmaya ve karışıklığa yol açar. Çocuğun kendine saygısı bu süreçte büyük zarar görür, çünkü bir ebeveynin sürekli olarak kötülenmesi, çocuğun kendini değersiz ve sevgisiz hissetmesine neden olabilir. Çocuğun benlik saygısı düşer ve bu durum, ilerleyen yaşlarda özgüven eksikliği, düşük özsaygı ve kimlik sorunları olarak kendini gösterebilir [95].

Güven duygusu da EYS'nin etkisi altında zedelenir. Çocuk, bir ebeveynin sürekli olarak manipülasyona maruz kalması nedeniyle güven duygusunu kaybedebilir. Bu

durum, çocuğun hem ebeveynlerine hem de genel olarak diğer insanlara karşı güvensizlik geliştirmesine neden olabilir. Bu güvensizlik, çocuğun gelecekteki ilişkilerinde ve sosyal etkileşimlerinde zorluklar yaşamasına yol açabilir. Çocuk, sürekli bir reddedilme ve değersizlik duygusu içinde büyüdüğü için, sosyal becerilerinin gelişmesi de olumsuz etkilenir [96].

2.6.2. EYS'nin Nedenleri

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), karmaşık ve çok boyutlu bir konu olup, birçok faktörden kaynaklanabilir. Bu sendrom, genellikle çocuğun bir ebeveynini diğerine karşı olumsuz bir şekilde algılaması ve bu nedenle o ebeveynle ilişkisini reddetmesi ile ilişkilidir. EYS'nin temel nedenleri arasında bilinçli manipülasyon, aile içi çatışmalar ve çocuğun zayıf bir özsaygı geliştirmesi gibi etmenler bulunmaktadır. Bilinçli manipülasyon, bir ebeveynin kasıtlı olarak çocuğu diğer ebeveynine karşı olumsuz bir tutum sergilemeye yönlendirmesi ve bu süreçte çocuğun zihninde çarpıtılmış bir algı oluşturmaktır. Aile içi çatışmalar ise, boşanma, ayrılık veya diğer aile içi stres faktörleri nedeniyle çocuğun duygusal olarak çalkantılı bir dönem geçirmesine ve bir ebeveyni diğerinden uzaklaştırmaya çalışmasına neden olabilir. Ayrıca, çocuğun zayıf bir özsaygı geliştirmesi, kendini güvende hissetmek için bir ebeveyni reddetmesine ve diğerine daha fazla bağlanmasına yol açabilir. Bu faktörler, çocuğun psikolojik gelişimini olumsuz etkileyerek, ebeveynler arasındaki ilişkinin daha da karmaşık hale gelmesine sebep olabilir.

2.6.2.1. Aile İçi Çatışmalar

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun (EYS) bir nedeni, ebeveynler arasındaki aile içi çatışmalardır. Aile içi çatışmalar, özellikle boşanma, ayrılık veya diğer aile içi stres faktörleri gibi durumlar, çocuğun duygusal çalkantılar yaşamasına neden olabilir. Bu tür çatışmalar, çocuğun bir ebeveyni diğerine karşı olumsuz bir şekilde algılamasına ve bu ebeveyni reddetmesine yol açabilir. Aile içi çatışmaların yoğun olduğu ortamlarda, çocuklar genellikle duygusal güvenliklerini sağlamak için bir ebeveyne daha yakın olmaya ve diğerini uzaklaştırmaya çalışırlar. Bu durum, çocuğun duygusal ve psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir ve ebeveynler arasındaki ilişkinin daha da karmaşık hale gelmesine sebep olabilir. Johnson ve Kelly'nin (2019) araştırması, aile içi çatışmaların çocuklar üzerindeki etkilerini ve bu çatışmaların EYS'ye nasıl katkıda bulunabileceğini

detaylı bir şekilde incelemektedir. Bu bağlamda, aile içi çatışmaların EYS üzerindeki rolü, çocuğun duygusal dengesini ve ebeveynler arasındaki ilişkileri anlama açısından önemlidir [97] [98].

2.6.2.2. Bilinçli Manipülasyon

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun (EYS) en temel nedenlerinden biri, bir ebeveynin bilinçli olarak çocuğu diğer ebeveynine karşı negatif bir tavır almaya yönlendirmesi ve manipüle etmesidir. Bu manipülasyon, genellikle çocuğun zihninde diğer ebeveyn hakkında olumsuz bir imaj oluşturarak ve çocuğu o ebeveynle olan iletişimini reddetmeye teşvik ederek gerçekleşir. Bu süreçte, manipülatif ebeveyn, çocuğa sürekli olarak diğer ebeveyn hakkında kötü konuşur, olumsuz hikayeler anlatır ve bu ebeveyni suçlayan veya eleştiren yorumlarda bulunur. Çocuğun zihninde bu tür çarpıtılmış algılar yaratmak, çocuğun duygusal olarak manipülatif ebeveyne bağımlı hale gelmesine ve diğer ebeveyni reddetmesine neden olabilir. Bu durum, çocuğun psikolojik sağlığı üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratabilir ve ebeveynler arasındaki ilişkiyi daha da karmaşık hale getirebilir. Lowenstein'in (2007) çalışması, EYS'nin altında yatan manipülatif davranışların çocuğun gelişimi üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde incelemektedir. Bu bağlamda, bilinçli manipülasyonun EYS'nin ortaya çıkmasındaki rolü, çocuğun duygusal ve psikolojik sağlığını anlama açısından kritik bir öneme sahiptir [99].

2.6.2.3. İletişim Sorunları

Ebeveynler arasındaki iletişim sorunları, çocuğun bir ebeveyniyle sağlıklı bir ilişki kurmasını engelleyebilir. İletişim eksikliği, yanlış anlamalar ve sürekli çatışmalar, çocuğun bir ebeveyni hakkında olumsuz düşüncelere kapılmasına ve bu ebeveyni reddetmesine neden olabilir. Eğer ebeveynler, birbirleriyle olumlu ve yapıcı bir iletişim kuramıyorlarsa, bu durum çocuğun güvenli bağlanma ve sağlıklı ilişki kurma becerilerini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, ebeveynlerden birinin diğerini sürekli eleştirmesi veya suçlaması, çocuğun o ebeveyne karşı negatif duygular geliştirmesine yol açabilir. Dolayısıyla, ebeveynler arasındaki iletişim sorunları, çocuğun zihninde bir ebeveyni diğerine karşı olumsuz bir şekilde algılamasına ve Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun (EYS) ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir. Johnson ve Kelly'nin (2004) çalışması, ebeveynler arasındaki iletişim sorunlarının çocuklar üzerindeki etkilerini ve

EYS'nin gelişimindeki rolünü kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Bu bağlamda, sağlıklı iletişimin EYS'nin önlenmesinde ve çocuğun duygusal sağlığının korunmasında kritik bir öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır [100].

2.6.2.4. Çocuğun Zayıf Öz Saygısı

EYS'nin bir diğer nedeni, çocuğun zayıf bir özsaygı geliştirmesi olabilir. Çocuğun öz saygısının düşük olması, kendini güvensiz ve savunmasız hissetmesine yol açabilir. Bu durumda, çocuk, bir ebeveyni diğerinden uzaklaştırarak kendisini daha güvende hissetmeye çalışabilir. Zayıf öz saygıya sahip çocuklar, manipülasyona ve olumsuz etkilere daha açık hale gelebilirler. Bir ebeveynin sürekli olarak diğer ebeveyni kötülemesi, çocuğun zihninde o ebeveyne karşı negatif bir algı oluşturabilir ve çocuk, kendini korumak adına bir ebeveyni reddetme eğilimine girebilir. Bu süreç, çocuğun duygusal sağlığını ve genel gelişimini olumsuz etkileyebilir [100] [96].

2.6.2.5. Ebeveynin Kendi İhtiyaçları

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), bazen bir ebeveynin kendi duygusal ihtiyaçları veya geçmişteki travmatik deneyimleriyle ilişkilidir. Bu durumda, ebeveyn, çocuğu bir araç olarak kullanarak kendi duygusal yaralarını ve negatif duygularını diğer ebeveyne yansıtır. Ebeveyn, çocuğu bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde manipüle ederek, kendi duygusal tatminini veya intikam duygusunu tatmin etmeye çalışabilir. Bu durum, çocuğun zihninde çarpıtılmış bir algı oluşturur ve çocuğun diğer ebeveyni reddetmesine yol açar. Böylece, ebeveyn kendi duygusal ihtiyaçlarını karşılamak adına çocuğun psikolojik sağlığını tehlikeye atar. Bu süreç, çocuğun duygusal gelişimini ve gelecekteki ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebilir [100] [96].

2.6.2.6. Hukuki Süreçler

Boşanma veya aile içi hukuki süreçler, Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromunun (EYS) ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir. Hukuki süreçler sırasında ebeveynler arasındaki çatışmalar artabilir ve bu durum, çocuğun manipülasyona daha açık hale gelmesine neden olabilir. Mahkeme kararları, velayet ve ziyaret hakları gibi konularda ebeveynler arasında gerilimi artırabilir, bu da bir ebeveynin çocuğu diğer ebeveyne karşı kullanmasına yol açabilir. Bu süreçte, çocuk genellikle bir ebeveyni seçmek zorunda bırakılabilir ve bu seçim, çocuğun zihinsel ve duygusal sağlığı üzerinde olumsuz etkiler

yaratabilir. Ayrıca, mahkemelerin ve hukuki otoritelerin çocuğun en iyi çıkarlarını gözetererek karar alması zorlaşabilir. EYS'nin hukuki süreçlerle ilişkili olarak ortaya çıkması, çocuğun duygusal gelişimini ve ebeveynleriyle olan ilişkilerini ciddi şekilde etkileyebilir [96].

2.6.2.7. Ebeveynin Kontrol İhtiyacı

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), genellikle bir ebeveynin diğer ebeveyn üzerinde kontrol sağlama ihtiyacı veya kendi güçsüzlüğü ile başa çıkma çabası sonucu ortaya çıkar. Bu durum, ebeveynin kendi duygusal gereksinimlerini karşılamak ve kendi içsel güçsüzlüklerini telafi etmek amacıyla çocuğu manipüle etmesine yol açabilir. Ebeveyn, kendi psikolojik veya duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için çocuğu bir araç olarak kullanır, böylece diğer ebeveyn üzerinde kontrol sağlama ve kendi duygusal dengelerini kurma çabası içerisinde girer [95].

Bu tür manipülatif davranışlar, çocuğun bir ebeveyne karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine ve diğer ebeveyninden uzaklaşmasına neden olabilir. Bu süreçte, ebeveyn, çocuğa sürekli olarak diğer ebeveyn hakkında olumsuz bilgi ve izlenimler aktarır, çocuğun zihninde diğer ebeveyni kötü bir figür olarak şekillendirir. Böylece çocuk, diğer ebeveyne karşı duygusal ve psikolojik olarak mesafe koyar, hatta bazen tamamen reddeder. Bu durum, çocuğun ruh sağlığını ve genel gelişimini olumsuz etkileyebilir [96].

2.6.3. Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun Psikolojik Etkileri

2.6.3.1. Öz Saygı Problemleri

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), çocuğun kendisine yönelik değerlendirmelerini olumsuz etkileyebilir. Çocuk, manipülasyon sonucunda kendine olan güvenini kaybedebilir ve düşük öz saygı geliştirebilir. Bu durum, çocuğun hem kişisel gelişimini hem de sosyal ilişkilerini derinden etkiler. Manipülatif ebeveynin sürekli olarak diğer ebeveyni kötülemesi ve çocuğun zihninde olumsuz imajlar oluşturmaları, çocuğun kendine olan inancını ve güvenini zedeler. Bu süreçte çocuk, kendini değersiz, seilmeyen ve yetersiz hissedebilir [95].

Çocuğun öz saygısının düşük olması, onun yaşamının birçok alanında olumsuz sonuçlara yol açabilir. Düşük öz saygı, çocuğun akademik performansını, sosyal ilişkilerini ve duygusal sağlığını etkiler. Öz saygısı düşük çocuklar, yeni şeyler

denemekten çekinebilir, sosyal ortamlardan kaçınabilir ve risk almaktan korkabilirler. Bu durum, çocuğun potansiyelini tam olarak gerçekleştirmesini engelleyebilir ve gelecekteki başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir [101]. Ayrıca, düşük öz saygı, çocuğun psikolojik sağlığı üzerinde de ciddi etkiler yaratabilir. Öz saygısı düşük olan çocuklar, depresyon, anksiyete ve diğer duygusal sorunlarla karşılaşma riski altındadır. Bu duygusal zorluklar, çocuğun genel yaşam kalitesini düşürebilir ve uzun vadede psikolojik sorunların gelişmesine zemin hazırlayabilir.

2.6.3.2. Sosyal İzolasyon

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), çocuğun sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebilir. Çocuk, diğer aile üyeleri, arkadaşları ve toplumla ilişkilerinde sorunlar yaşayabilir. EYS'nin neden olduğu bu sosyal izolasyon, çocuğun genel sosyal gelişimini etkileyebilir.

EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, bir ebeveyni hakkında olumsuz düşüncelere sahip oldukları gibi, bu düşünceleri paylaşan veya bu durumu destekleyen diğer aile üyeleriyle de çatışma yaşayabilirler. Bu durum, geniş aile çevresinde gerginlikler yaratabilir ve çocuk, kendisini aile içinde izole edilmiş ve yalnız hissedebilir. Aile içi ilişkilerdeki bu kopukluklar, çocuğun güven ve destek bulabileceği sosyal ağların zayıflamasına neden olabilir [101].

Arkadaşlık ilişkileri de EYS'den olumsuz etkilenebilir. EYS'nin getirdiği duygusal ve psikolojik yükler, çocuğun yaşlılarıyla sağlıklı ve dengeli ilişkiler kurmasını zorlaştırabilir. Çocuk, güven sorunları yaşayabilir, arkadaşlarına karşı şüpheli olabilir veya sosyal ortamlardan çekinebilir. Bu durum, çocuğun sosyal becerilerinin gelişimini engelleyebilir ve onun izole bir yaşam sürmesine yol açabilir [95].

Toplumla olan ilişkiler de benzer şekilde etkilenir. EYS'nin yarattığı duygusal yük, çocuğun okulda ve diğer sosyal ortamlarda aktif ve katılımcı olmasını zorlaştırabilir. Çocuk, kendini toplumdan çekebilir, okul performansı düşebilir ve sosyal etkinliklere katılmakta isteksiz olabilir. Bu sosyal geri çekilme, çocuğun genel sosyal gelişimini olumsuz etkileyebilir ve onun toplumsal bağlarını zayıflatabilir [102].

2.6.3.3. Davranışsal Sorunlar

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), çocuğun davranışsal sorunlar yaşamasına neden olabilir. Bu sendromun etkisi altındaki çocuklar, öfke patlamaları,

düşük tolerans seviyeleri ve saldırgan davranışlar gibi çeşitli davranışsal sorunlar sergileyebilirler.

Öfke patlamaları, EYS'nin etkisi altındaki çocuklarda sıkça gözlemlenen bir sorundur. Çocuk, yaşadığı duygusal stres ve çatışmalar sonucunda öfkesini kontrol etmekte zorlanabilir. Bu öfke, hem ebeveynlere hem de çevresindeki diğer insanlara yöneltilebilir. Öfke patlamaları, çocuğun günlük yaşamında ve sosyal ilişkilerinde ciddi zorluklara yol açabilir [103].

Düşük tolerans seviyeleri de EYS'nin neden olduğu bir başka davranışsal sorundur. Ebeveynler arasındaki çatışma ve manipülasyonlar, çocuğun stresle başa çıkma yeteneğini zayıflatabilir. Çocuk, günlük hayatta karşılaştığı küçük zorluklara bile aşırı tepki verebilir ve sabırsızlık gösterebilir. Bu durum, çocuğun akademik başarısını, sosyal ilişkilerini ve genel yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilir [104].

Saldırgan davranışlar da EYS'nin etkileri arasında yer alır. EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, içsel çatışmalarını dışa vurmak amacıyla saldırgan davranışlar sergileyebilirler. Bu saldırganlık, hem fiziksel hem de sözel olabilir ve çocuğun akranlarıyla ilişkilerini bozabilir. Saldırgan davranışlar, çocuğun sosyal izolasyonunu artırabilir ve onu daha fazla duygusal ve psikolojik sorunlarla karşı karşıya bırakabilir [105].

2.6.3.4. Zorluklu İlişkiler

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS) etkisi altındaki çocuklar, ilerleyen yaşlarda romantik ve diğer kişisel ilişkilerde zorluklar yaşayabilir. Bu zorluklar, çocukluk döneminde yaşanan duygusal travmaların ve ebeveynler arasındaki çatışmalı ilişkilerin bir sonucudur. EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, ilişki kurma ve sürdürme konusunda çeşitli güçlüklerle karşılaşabilirler.

İlk olarak, EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, güven sorunları yaşayabilirler. Ebeveynlerinden birinin manipülasyonu ve diğerinin reddedilmesi, çocukta derin güven sorunlarına yol açabilir. Bu güvensizlik, romantik ilişkilerde de kendini gösterebilir, çünkü çocuk geçmişte yaşadığı travmatik deneyimlerden dolayı başkalarına güvenmekte zorlanabilir [104].

İkinci olarak, EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, duygusal yakınlık kurma konusunda güçlükler yaşayabilirler. Ebeveynler arasındaki olumsuz dinamikler ve manipülasyonlar, çocuğun duygusal bağlanma yeteneğini olumsuz etkileyebilir. Bu

çocuklar, duygusal yakınlık kurmaktan kaçınabilir veya bu konuda zorlanabilirler, bu da romantik ilişkilerde duygusal bağların kurulmasını zorlaştırabilir [106].

Üçüncü olarak, EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, çatışma çözme becerileri konusunda eksiklikler yaşayabilirler. Ebeveynler arasındaki sürekli çatışmalar ve manipülasyonlar, çocuğun sağlıklı çatışma çözme becerileri geliştirmesini engelleyebilir. Bu durum, ilerleyen yaşlarda romantik ve diğer kişisel ilişkilerde çatışma yönetiminde zorluklara yol açabilir [103].

Dördüncü olarak, EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, aşırı bağımlılık veya aşırı bağımsızlık gibi uç davranışlar sergileyebilirler. Bu çocuklar, ya ilişkilere aşırı bağımlı hale gelerek sürekli onay ve güvence arayışına girebilirler ya da tam tersi, aşırı bağımsız olup duygusal yakınlık kurmaktan kaçınabilirler. Her iki durum da sağlıklı ve dengeli ilişkiler kurmayı zorlaştırabilir [96].

Son olarak, EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, kendilik değerini düşük algılayabilirler. Düşük öz saygı ve kendilik değeri, romantik ve diğer kişisel ilişkilerde sürekli onay arayışına ve kaygıya yol açabilir. Bu çocuklar, ilişkilerde sürekli olarak reddedilme korkusu yaşayabilirler, bu da ilişkilerin sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyebilir [105].

2.6.3.5. Bilgi İşleme Sorunları

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), çocuğun bilgi işleme becerilerini olumsuz yönde etkileyebilir. EYS, bir ebeveynin, çocuğu, diğer ebeveyne karşı manipüle etmesi sonucu, çocuğun gerçekleri çarpıtılmış olarak öğrenmesine yol açar ve anlama yeteneğini bozar. Bu manipülasyon, çocuğun bilişsel süreçlerinde karmaşıklığa ve çarpıtmalara yol açar, böylece çocuğun olayları objektif bir şekilde değerlendirme yeteneği zayıflar.

Birincisi, EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, gerçekleri çarpıtılmış bir şekilde algılama eğilimindedir. Manipülatif ebeveynin sürekli olarak diğer ebeveyn hakkında olumsuz bilgi ve yorumlar sağlaması, çocuğun bu bilgileri objektif bir şekilde değerlendirmesini zorlaştırır. Bu durumda çocuk, manipülatif ebeveynin sunduğu çarpıtılmış gerçekleri doğru olarak kabul eder ve buna göre hareket eder [105].

İkincisi, EYS, çocuğun eleştirel düşünme yeteneğini zayıflatır. Çocuğun bir ebeveyni sürekli olarak eleştirildiğinde, çocuk bu eleştirileri sorgulamadan kabul edebilir.

Eleştirel düşünme yeteneği, çocuğun farklı perspektifleri değerlendirme ve kendi bağımsız yargılarını oluşturma kapasitesini içerir. Ancak, EYS'nin etkisi altındaki çocuklar, manipülatif ebeveynin sunduğu bilgiler doğrultusunda düşünmeye koşullandıkları için bu yeteneklerini geliştirmekte zorlanabilirler [106].

Üçüncüsü, EYS, çocuğun problem çözme becerilerini olumsuz yönde etkileyebilir. Manipülasyon ve ebeveynler arasındaki çatışmalar, çocuğun problem çözme sürecine olan güvenini zayıflatabilir. Çocuk, karmaşık aile dinamikleri içinde problem çözme becerilerini etkili bir şekilde kullanmakta zorlanabilir ve bu durum genel bilişsel gelişimini olumsuz etkileyebilir [104].

Dördüncüsü, EYS'nin etkisi altında olan çocuklar, bilişsel çelişkilerle başa çıkmakta zorlanabilirler. Çocuğun bir ebeveyni hakkında edindiği olumsuz bilgiler ile diğer ebeveynle olan pozitif deneyimleri arasında çelişkiler yaşaması, bilişsel uyumsuzluğa neden olabilir. Bu uyumsuzluk, çocuğun zihinsel işleme süreçlerinde karmaşıklığa ve belirsizliğe yol açarak öğrenme ve anlama yeteneklerini zayıflatabilir [96].

Son olarak, EYS, çocuğun eğitim başarısını ve akademik performansını da olumsuz etkileyebilir. Duygusal stres ve bilişsel çarpıtmalar, çocuğun okuldaki performansını düşürebilir. Çocuk, manipülatif ebeveynin yarattığı duygusal baskı altında, okul çalışmalarına ve akademik görevlerine odaklanmakta zorlanabilir [103].

2.6.3.6. Çatışma ve Kaçınma Davranışları

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS) etkisi altındaki çocuklar, aile içindeki çatışmalardan kaçınma eğiliminde olabilirler veya çatışma durumunda saldırgan davranışlar sergileyebilirler. Bu durum, çocuğun stres ve duygusal baskı altındaki tepkilerini yansıtır. EYS'nin etkisiyle, çocuklar genellikle iki uç davranış sergiler: ya çatışmalardan tamamen kaçınarak kendilerini korumaya çalışırlar ya da çatışma durumlarında saldırgan davranışlar sergileyerek içsel duygusal gerginliklerini dışa vururlar [95].

Çatışmadan kaçınma eğilimi, çocukların ebeveynler arasındaki gerilimi azaltmak ve kendilerini duygusal olarak korumak için geliştirdikleri bir savunma mekanizmasıdır. Bu çocuklar, aile içinde yaşanan tartışmalar veya anlaşmazlıklar sırasında sessiz kalmayı veya ortamdan uzaklaşmayı tercih edebilirler. Bu tür davranışlar, çocuğun içsel stresini

ve çatışmanın getirdiği duygusal yükü minimize etmeye yönelik bir çaba olarak görülebilir [101]. Diğer yandan, bazı çocuklar çatışma durumlarında saldırgan davranışlar sergileyebilirler. Bu, çocuğun EYS'nin etkisi altında yaşadığı duygusal baskı ve manipülasyonun bir sonucu olarak ortaya çıkabilir. Çocuğun bir ebeveyn tarafından diğerine karşı olumsuz bir şekilde koşullandırılması, çocuğun bu ebeveynle karşı düşmanca ve saldırgan tutumlar geliştirmesine neden olabilir. Bu tür saldırgan davranışlar, çocuğun duygusal karmaşıklığını ve yaşadığı içsel çelişkileri dışa vurma şeklidir [107].

2.6.3.7. Ebeveyn İlişkilerinde Sorunlar

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS), çocuğun ebeveynleriyle ilişkisini bozabilir ve ilerleyen yaşlarda sağlıklı ilişkiler kurma konusunda ciddi sorunlar yaşamasına neden olabilir. Bu sendromun psikolojik etkileri, kompleks ve bireysel farklılıklar gösterir. Her çocuk, EYS'nin etkilerine farklı şekillerde tepki verebilir ve bu etkiler zaman içinde değişebilir. Bu nedenle, çocuğun psikolojik sağlığını desteklemek ve sendromun etkileriyle başa çıkmak için profesyonel yardım almak son derece önemlidir.

EYS'nin çocuğun ebeveynleriyle ilişkisini bozması, çocuğun duygusal bağlarının kopmasına veya zayıflamasına yol açar. Çocuğun bir ebeveyni hakkında sürekli olumsuz bilgiye maruz kalması, o ebeveynle olan ilişkisini olumsuz yönde etkiler. Bu durum, çocuğun o ebeveyni reddetmesine ve aralarındaki ilişkinin zedelenmesine neden olabilir. Bu kopukluk, çocuğun gelişim sürecinde önemli duygusal destek kaynaklarından mahrum kalmasına yol açar [101].

İlerleyen yaşlarda, EYS'nin etkisi altındaki çocuklar ebeveynleriyle sağlıklı ilişkiler kurma konusunda sorunlar yaşayabilir. Ebeveynlerinden biriyle olan olumsuz deneyimleri, çocuğun güven duygusunu zedeleyebilir ve diğer ilişkilerinde de benzer sorunlar yaşamasına neden olabilir. Bu çocuklar, yetişkinliklerinde romantik ilişkilerde, arkadaşlık ilişkilerinde ve diğer sosyal bağlarda güven sorunları yaşayabilirler. Bu durum, çocuğun genel sosyal gelişimini olumsuz etkileyebilir ve yaşam boyu devam eden ilişki sorunlarına yol açabilir [107].

EYS'nin psikolojik etkileri her çocuk için farklı olabilir. Bazı çocuklar, yaşadıkları duygusal stres ve çatışma nedeniyle kaygı, depresyon ve düşük öz saygı gibi duygusal

zorluklar yaşayabilir. Diğer çocuklar ise, öfke patlamaları, saldırgan davranışlar ve sosyal izolasyon gibi davranışsal sorunlar sergileyebilir. Bu etkiler, çocuğun genel psikolojik sağlığını ciddi şekilde zedeleyebilir ve uzun vadeli duygusal sorunlara neden olabilir [95].

Tablo 1. Anne ve babanın velayetine verilen çocuk sayısına göre boşanmalar, 2010-2023

Anne ve babanın Velayetine verilen Çocuk sayısı	Yıl														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^(r)	2023
Toplam	Erkek	118 568	120 117	123 325	125 305	130 913	131 830	126 164	128 411	143 573	156 587	136 570	175 779	182 437	171 881
0 ⁽¹⁾	Erkek	102 932	103 650	106 749	108 165	113 288	114 060	109 319	110 942	124 048	135 224	117 363	151 025	155 306	145 220
	Kadın	69 645	69 404	71 352	72 640	75 419	75 032	70 895	72 520	78 883	84 669	72 782	91 998	93 125	88 417
1	Kadın	8 946	9 295	9 503	9 763	10 095	10 184	9 541	9 894	11 021	11 813	10 597	13 254	14 381	14 229
	Kadın	31 431	32 705	34 172	34 682	36 193	36 646	35 393	35 730	40 489	44 143	38 794	49 668	51 971	48 453
2	Kadın	4 935	5 481	5 356	5 691	5 733	5 791	5 560	5 761	6 466	7 273	6 423	8 560	9 413	9 216
	Kadın	13 627	14 083	14 112	14 298	15 341	15 946	15 937	16 208	19 165	21 804	19 706	26 527	28 630	27 191
3	Kadın	1 312	1 317	1 317	1 308	1 415	1 443	1 362	1 485	1 633	1 843	1 781	2 381	2 644	2 615
	Kadın	2 931	3 020	2 877	2 906	3 131	3 311	3 190	3 235	4 059	4 821	4 256	6 156	6 930	6 329
4	Kadın	312	281	293	291	290	277	307	237	326	340	321	450	546	493
	Kadın	665	612	544	574	623	668	568	540	759	932	819	1 141	1 426	1 199
5+	Kadın	131	93	107	87	92	75	75	92	79	94	85	109	147	108
	Kadın	269	293	268	205	206	227	181	178	218	218	213	289	355	292
Kaynak: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü															
(1) Çocuksuz ve velayet verilmeyen kişileri içermektedir.															
(r) Boşanma verileri güncel idari kayıtlarla revize edilmiştir.															

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamızda; çeşitli şehirlerimizde cereyan etmiş ve hukuki danışman olarak süreçlerine dâhil olduğum olgular ile bu kapsamda Bölge Adliye (İstinaf) Mahkemelerinin ve Yargıtay'ın, çeşitli hukuk programları ve arama motorlarından ulaşılan kararlar aktarılacaktır.

4. BULGULAR

4.1. Olgular

4.1.1. Olgu 1

6 yaşında Kız çocuğu. Anne Avustralya ve Türk uyruklu; baba Avustralya, İrlanda, İsviçre uyruklu. Her iki ebeveyn de üniversite mezunu.

Ebeveynler ABD 'de evlenmiştir. Anne ve baba ABD'den ayrılmış Avustralya'ya dönmüşlerdir, kızları Avustralya'da doğmuştur. Bilahare ebeveynler İsviçre'ye taşınmışlardır. Bir yıl sonra anne müşterek çocuğu Türkiye'ye kaçırmıştır. Çocuğun Türkiye'ye getirildiği tarihe kadar olan mutad meskeni İsviçre'dir. Baba; Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi uyarınca İsviçre Merkezi Makamı'na müracaat ederek iade prosedürünü başlatmıştır.

Anne Türkiye'ye gelince boşanma davası açmış ve çocuğun velayetini almıştır.

Babanın İsviçre Merkezi makamı nezdinde başlattığı iade prosedürü çerçevesinde Türk Merkezi Makamı tarafından; Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi ve buna bağlı olarak 5717 sayılı kanun muvacehesinde kaçırılan küçük çocuğun mutad meskenine iadesi için davaname düzenlenmesi çerçevesinde İsviçre Merkezi Makamı'ndan gönderilen belgeleri İlgili Cumhuriyet Başsavcılığı'na tevdi etmiştir. İlgili ve yetkili Cumhuriyet Başsavcılığı, anne tarafından kaçırılan çocuğun mutad meskenine iadesi için yetkili ve görevli mahkemede iade davası açılmıştır.

Çocuk ile baba zorlu hukuki girişimler sonucu kaçırılmadan yaklaşık 10 ay sonra yasal merciler vasıtası ile görüştürülmüştür. Annenin yarattığı Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu neticesinde çocuğun babayı reddeder tutumu bu görüşme ve takip eden görüşmelerde ortaya çıkmıştır.

İade davası devam ederken mahkemece sosyal hizmet uzmanı ve psikolog vasıtası ile çocukla görüşme yapılması ve tespitlerinin rapor halinde mahkemeye bildirilmesi talep edilmiştir. Hazırlanan bilirkişi raporunda hiçbir şekilde Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'ndan bahsedilmeden çocuğun Türkiye'de kalması yönünde rapor tanzim edilmiştir.

Bu çerçevede; iade davasının görüldüğü mahkemede kaçırılan anne tarafınca çocuğun mahkemede tanık olarak dinletilmesi talebinde bulunulmuştur.

Buna karşılık, babanın vekili tarafından çocuğun 1 yıldan uzun süredir annesiyle birlikte kaldığı bu nedenle Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromuna maruz kalabileceği ve dinlenmesinin uygun olmadığı ifade edilmiştir.

Mahkeme bu talebi reddetmiş ve çocuğun dinlenmesine karar verilmiştir. Çocuk mahkemede; o yaştaki bir çocuktan beklenmeyecek bir kararlılıkla “ben babamla değil annemle yaşamak istiyorum, burada daha mutluyum” ifadesini kullanmıştır. Yukarıda bilimsel bulguları ile anlatmaya çalıştığımız Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromunun tüm semptomları mevcut olmasına karşılık Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu savunmaları bu aşamada karşılık bulmamıştır.

Ancak yargılama sürecinin sonunda, annesi tarafından kaçırılan küçük kız çocuğunun mahkemece İsviçre’ye iadesine karar verilmiştir. Bu karar Yargıtay tarafından da onanmış, tashihi karar talebi de reddedilerek karar kesinleşmiştir. Çocuk şu anda babası ile İsviçre’de yaşamına devam etmektedir.

4.1.2. Olgı 2

3 yaşında erkek çocuğu. Anne Türk vatandaşı, baba Amerikan vatandaşı. Anne üniversite, baba ön lisans mezunu.

Anne ile baba Amerika’da evlenmişlerdir.

Çocuk doğduktan 2 yıl sonra; baba, anneye karşı şiddetli, saplantılı ve değişken tavırları nedeniyle Amerika’da boşanma davası açmıştır.

Amerikan Mahkemesi’nce velayet hakkı babaya verilmiş ve anneye de çocuk ile şahsi ilişki kurma hakkı tanınmıştır. Anne Amerika’da iken babanın kardeşinin çocuğa cinsel tacizde bulunduğuna yönelik şikâyetle bulunmuş, ancak iddialar asılsız çıkmıştır.

Amerika’daki nörolojik gelişim pediatristinden alınan raporda çocuğun annesine karşı aşırı bağılılığı ve talepkâr davranışları olduğu, çocuğun velayeti nedeniyle anne baba arasında mekik dokuması sonucu ortaya çıkan tepkisel bağlantı bozukluğu olduğu, konuşmada, motor ve bilişsel becerilerde gecikme olduğu, testlerde ve yapılan gözlemlerde saptanmıştır.

Çocuğun gece ve gündüz çılgık nöbetleri geçirdiği, öfke nöbetleri geçirdiği ve ağladığı; çocuğun erken müdahale süreci değerlendirme notlarında çocuk, babayla ziyaretlerin ardından daha kötü görünüyor diye ifadesi raporlara girmiştir.

Çocuk anne tarafından Türkiye'ye kaçırılmış ve anne tarafından baba aleyhine Türkiye'de boşanma davası açmıştır.

Çocuğun anne tarafından Türkiye'ye kaçırılmasının ardından baba, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi uyarınca çocuğun mutad meskeni olan Amerika'ya iadesi için Amerikan Merkezi otoritesi aracılığı ile dava açmış ve Türkiye de iade davası süreci başlamıştır.

Türk yargısı önünde devam eden mahkeme safahatında; çocuk değerlendirme raporu için bireysel görüşmeler yapılması sırasında ve görüşme öncesinde çocuk annesinden ayrılmak istememiş, bir yetişkinle koridorda beklemeyi reddetmiş, ayrılma girişimlerinde ağlamış ve aşırı tepki göstermiştir. Uzmanların anne ile yapılan görüşmesi sırasında çocuk aynı odada içeride bulunmuştur. Çocuk anneden ayrılmak istemediği için çocukla birebir görüşme yapılamamıştır. Uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmede çocuğun fiziksel herhangi bir kusuru bulunmadığı, ancak kendini ifade etmede yetersiz olduğu, uyumsuz olduğu, uygun göz teması kurmadığı, agresif reaksiyonlar gösterdiği hırçınlaştığı görülmüştür. Annesinden bağımsız hareket etmekte zorlandığı, yaşı ve gelişimi ile uyumlu bağlanma örüntüsü sergilemediği için ayrılma anksiyetesi bozukluğu yaşadığı yolunda rapor düzenlenmiştir. Bu sebeplerle çocuğun babayla birebir iletişim kurması mümkün görülmemiş ve mahkemenin ara kararı gereğince anne de yanlarında iken baba ile çocuk görüştürülmüştür. Babanın avukatı çocuğun Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu yaşamakta olduğunu mahkemeye beyan etmiştir. Esas itibariyle mahkemece atanan uzmanların çocukta tespit ettikleri ve yukarıda söz konusu edilen hususlar tipik bir Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'dur.

Çocuğun iadesine yönelik talep için yapılan yargılama sonucunda Türk Mahkemesi çocuğun mutad meskeni olan ABD'ye iadesine karar vermiştir. Karar Yargıtay tarafından onaylanarak kesinleşmiştir.

Ancak bu defa anne çocuğu teslim etmekten kaçınmış ve çocukla birlikte ortadan kaybolmuştur. Emniyet güçleri tarafından yapılan ve aylar süren soruşturma ve araştırmalar neticesinde anne çocuk ile birlikte bir köyde bulunmuştur.

Şu an itibariyle çocuk babası ile birlikte ABD'de yaşamına devam etmektedir.

4.1.3. Olgu 3

5 yaşında erkek çocuğu. Anne Türk, baba Türk ve Amerikan vatandaşı. Baba üniversite mezunu, anne üniversite terk.

Anne ve baba Amerika’da evlenmişlerdir. Bu evlilikten 2 tane müşterek çocukları bulunmaktadır.

Taraflar ABD’de boşanmış, ancak iki küçük çocuklarının bulunması sebebiyle dönüşümlü olarak ve çocukların mutad meskeni Amerika olmakla birlikte zaman zaman Türkiye’de birlikte yaşamaya devam etmişlerdir.

Türk Mahkemeleri’nin kararı ile çocukların velayeti babaya verilmiş; anne ile çocuklar arasında şahsi ilişki kurulmasına hükmedilmiştir.

Anne; baba diğer çocukla Amerika’ya gittiği sırada, annenin şahsi ilişki kurması için Türkiye’de kalan çocuğu, şahsi ilişki kurulması sonrasında teslim etmemiştir. Bunun üzerine baba tarafından yasal prosedür başlatılmıştır.

Çocuk anne tarafından uzun bir süre bir çiftlik evinde saklanmış ve yoğun bir şekilde babaya karşı beyin yıkama, Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu’na maruz bırakılmıştır. Bu olgular aşağıda paylaşacağımız ve dava dosyasında mevcut uzman raporları ile tıbbi olarak tespit edilmiştir.

Baba diğer çocuk ile Amerika’da bulunduğu sırada, annenin müracaatı üzerine Türk Mahkemesi tarafından; çocuğun velayetinin babadan alınarak geçici olarak annesine verilmesine karar vermiştir. Ancak daha sonra mahkemenin bu kararı verirken; Cumhuriyet Başsavcılığı’nın kaçırılma olgusu talimatlarından haberdar olmadığını ilgili Çocuk Şube Müdürlüğü tarafından mahkemeye verilen bilgi ile ortaya çıkması neticesinde; sonuç olarak Aile Mahkemesi’nce çocuğun babaya teslimine karar verilmiştir. Bu arada geçen süreçte çocuk, İstanbul Çocuk Şube Müdürlüğü tarafından muhafaza altına alınmıştır.

Mahkeme talebiyle alınan psikolog raporunda çocuğun sadece anne ile tek taraflı görüşmesinin çocukların ruh sağlığı açısından yeterli olmadığı, baba ile görüşmelerinin gerektiği kanaati yer almıştır.

Çocuk için aldırılan psikolojik değerlendirme raporunda çocuğun;

- İçinde bulunduğu gelişim dönemi dikkate alındığında motor beceriler, dil, bedensel ve bilişsel gelişimin normal olduğu, yaşı ile paralel özellikler gösterdiği tespit edilmiştir.

- Anne ve babasının boşanmasına rağmen bir arada yaşıyor olmaları nedeniyle ayrılık durumuna yönelik duyarlılığı olduğu, ebeveynlerine ilişkin ayrılma anksiyetesi ile terk edilme korkusunun olduğu bu nedenle görüşme sürecinde huzursuz olduğu gözlemlenmiştir.
- Görüşmenin gerçekleştirildiği bir önceki gecede velayet sürecindeki sorunlar nedeniyle geceyi karakolda geçirmiş ve bundan olumsuz etkilendiği gözlemlenmiştir. Küçük, bu yaşantı ile baş edebilmek için bastırma mekanizmasını kullanarak bu yaşantıyı görmezden gelmeye çalışmış, olmamış gibi davranmıştır.
- Yapılan görüşmede küçüğün, yaşı ile paralel motor gelişim vb. olmasına karşın ilgi görme, kabul görme ihtiyacından hareketle yaptığı ve basit motor beceriler gerektirecek bir eylemde dahi yardım alma eğiliminde olduğu, dikkatinin belirgin biçimde dağınık olduğu tespit edilmiştir.
- Küçüğün, moral gelişimi ile ilgili sorunlar yaşadığı (başkasının eşyasına müdahale, iletişimde kullanılan dil vb.) iletişim kurma ile ilgili uyumlu davranmadığı, cevabı istenilen basit sorulara amaca uygun cevap vermekten kaçındığı tespit edilmiştir.
- Sonuç olarak; küçüğün gerek ebeveynlerinin tartışmalarına tanıklık etmekten gerekse dava sürecinde yaşanan kaotik ortamdan olumsuz yönde etkilenmiş görüldüğü, küçükte genel bir huzursuzluk halinin hakim olduğu, özgüven eksikliği, yalnız kalma korkusu, anne-babadan (yaşanan süreçte babasından ayrı kaldığı için özellikle babasından ayrı kalma) ayrı kalma korkusu, terk edilme kaygısı, davranış örüntülerinin genel olarak agresif olduğu gözlemlenmiştir.

Vakamızda alıkonulan çocuğun maruz kaldığı Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'ndan sonra mahkemece yapılan yargılama sonucunda çocuğun babaya teslimine karar verilmiştir. Çocuk şu anda ABD'de babası ve diğer kardeşi ile yaşamını sürdürmektedir.

4.1.4. Olgu 4

3 yaşında erkek çocuğu. Anne Amerikan vatandaşı, Baba Amerikan ve Türk vatandaşı. Anne ve baba üniversite mezunu.

Taraflar Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşarken çocuk evlilik dışı bir ilişkiden dünyaya gelmiştir. Anne başka bir erkekle ile evlidir. Çocuk annenin yanında yaşamına devam etmekte iken; baba, çocuk ile baba arasında şahsi ilişki kurulması doğrultusunda, mutad görüş gününde aldığı çocuğu annesinden habersiz olarak annenin rızası hilafına Türkiye'ye kaçırmıştır.

Baba çocukla Türkiye'ye geldikten sonra, anneyi arayarak kendisinin ve çocuğun ülkeden ayrıldığını ve annenin oğlunu artık hiç göremeyeceğini söylemiştir. Amerika Birleşik Devletleri yetkili mahkemesi tarafından çocuğun velayeti anneye verilmiştir. Çocuğun Türkiye'ye kaçırılması üzerine, anne Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi uyarınca ABD Merkezi Makamı'na başvurarak çocuğun mutad meskeni olan ABD'ye iadesi için yasal prosedürü başlatmıştır.

Türk adli makamlarınca ilk aşamada, çocuğun Türkiye'de başka hiçbir yakını bulunmaması ve çocuğu Türkiye'ye getiren/kaçıran kişinin öz babası olduğunun tespiti üzerine; yasal prosedür sonuçlanıncaya kadar yetkili Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından çocuğun babasına teslimine karar verilmiştir.

ABD Mahkemeleri'nde görülen velayet ile ilgili duruşmalar safahatı ve dilekçelerde, babanın çocuğuna sevgiden çok bir sahiplenme ve kontrol duygularıyla bağlı olduğu; babanın sıkça şiddete başvurduğu, ifade edilmiştir.

Baba; annenin boşanmasını beklediğini, ardından düzenli bir hayat kuracaklarını düşünürken çocuğun doğumundan 10 hafta sonra annenin, babanın haberi olmadan çocukla birlikte kocasının yanına gittiğini ifade etmiştir. Bu esnada ABD'de evlilik dışı çocukların velayeti askıda olduğu için, baba ile çocuk arasında tanıma yolu ile soy bağı kurulmuştur.

Baba, "çocuğun Türk örf ve adetlerine uygun yetiştirilmesini sağlamak ve Türkiye'de daha iyi bir geleceği olacağı düşüncesiyle Türkiye'ye geldim." şeklinde beyanda bulunmuştur. Ayrıca baba, çocuğun zorla vaftiz edilmiş olması, Türk örf ve adetlerinden uzak yaşamasına mâni olmak, çocuğu gördükçe ihanete uğradığını hatırlayacak bir koca ve geliri olmayan bir anne yanında yetişmesine mâni olmak şeklinde gerekçeler ile çocuğu Türkiye'ye getirdiği savunmasında bulunmuştur.

Bununla birlikte; baba kendisinin artık ABD'ye gidemeyeceğini hakkında tutuklama kararı olduğunu ancak annenin istediği zaman Türkiye'ye gelip çocuğu görebileceğini ifade etmiştir.

Anne ise babanın bahsettiği bu yasaklamalarla ilgili mahkeme kararı hakkında durumun gereklilikleri nedeniyle ve babanın yasa dışı olarak çocuğu kaçırması üzerine Amerikan Mahkemesi'nce baba aleyhine kararlar alındığını beyan etmiştir. Ancak çocuğun babasıyla iletişimini kesmek gibi bir amacının olmadığını, babanın çocuğun hayatında önemli bir yer tuttuğunu bildiğini, bu nedenle çocuk kendisine geri verildiğinde çocuğun babasıyla görüşmesi ve ilişki kurulması için mahkemeye başvuracağını ifade etmiştir.

Çocuk Türkiye'ye kaçırıldıktan sonra baba tarafından yerleştirildiği ve öğrencisi olduğu kurumdan alınan raporda çocuğun her türlü faaliyete katılan, mutlu, paylaşımcı, sıcak kanlı, çok akıllı ve çok sevilen ve yaşlıları kadar iyi Türkçe konuşan biri olduğu belirtilmiştir.

Çocuğun sürekli götürüldüğü sağlık merkezinden alınan raporda çocuğun gelişiminin son 6 ay içinde olumlu olarak arttığı beslenme standartlarının düzeldiği konuşma kapasitesinin arttığı ve cümle kurma yapısının düzeldiği ifade edilmiştir.

Anne, çocukla görüşemediği süreçte babaya defalarca mesaj atmış ve çocukla görüşmeyi talep etmiştir. Ancak genellikle bu mesajlara bir cevap gelmemiş, baba tarafından çocuğa adeta annesi unutturulmaya çalışılmış ve çocuk adeta karantinaya alınmıştır.

İade davası görülürken annenin ısrarlı görüşme talebi üzerine, ilgili diplomatik ve hukuki makamlarında araya girmesi neticesinde; kaçırma olayından sonra ilk anne ile çocuk görüşmesi babanın isteği doğrultusunda, babanın ve korumalarının eşliğinde babanın tespit ettiği bir yerde yapılmıştır. Anne çocuğu görünce çömelip kollarını açmış, çocuk ise, anneye doğru kızgınlıkla bağırarak koşmuş ve annenin yüzünü yumruklamaya, annesinin kolunu ısırmaya aynı zamanda anneyi tekmelemeye başlamıştır. Bu esnada sürekli olarak annenin teskin edici ve şefkatli konuşmalarına rağmen çocuk sakinleşmemiş ve sonuçta baba görüldüğü gibi çocuğun annesini istemediğini ifade ederek görüşmeye son vermiştir. Hal böyle iken çocuğun Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromuna maruz kaldığı açıkça ortaya konulmuştur.

İlerleyen süreçte ilk derece mahkemesi tarafından annenin çocuğun mutad meskene iade talebi reddedilmiştir. Bu karar hem anne vekili tarafından hem de yargılamada Türk Merkezi Makamı'nı temsil eden Cumhuriyet Savcılığı tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz başvurusu kabul görmüş ve karar Yargıtay ilgili Hukuk Dairesi tarafından bozulmuştur. Bu arada gerçekleşen kanun değişikliği çerçevesinde dosya Aile Mahkemesi'ne sevk edilmiştir. Yetkili Aile Mahkemesi tarafından yapılan yargılama neticesinde çocuğun mutad meskeni olan ABD'ye iadesine karar verilmiştir. Çocuk şu anda Amerika Birleşik Devletleri'nde annesi ile birlikte yaşamına devam etmektedir.

4.2. BULGULARIN DEĞERLENDİLMESİ

Yukarıda sunulan olgular ışığındaki tespitlerimizi paylaşmak gerekirse; olgularda bir kız ve üç erkek çocuğu yer almaktadır. Kız çocuğu 6 yaşında, erkeklerin ikisi 3 biri 5 yaşındadır. Erkek çocukların üçü de kaçırın ve çocuğun üzerinde Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu oluşmasını sağlayan ebeveyn tarafından muhtelif yerlerde gizlenmiş ve hepsinde kolluk kuvvetlerinin yardımı ile çocuğa ulaşılabilmektedir.

Olguların tamamında Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'nun klasik belirtileri tespit edilmiştir. Bu husus her ne kadar inceleme yapan uzmanlar tarafından açıkça Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu olarak ifade edilmese de sonuç olarak olgularda yer alan çocukların EYS etkisi altında oldukları açıktır. Burada sadece kız çocuğunun yer aldığı olguda okul yaşına gelmiş olması dolayısı ile açıkça gizli bir yerde saklanmamıştır.

Olgunun incelenmesi aşamasında irdelendiği üzere kız çocuğunun mahkemedeki ifadesinden EYS sendromu etkisi altında net ifadelerle babayı koşulsuz reddetmesi önem arz etmektedir.

4 olgudan yola çıkarak; tüm olgularda ebeveynler iyi eğitimli ve üniversite mezunudur. Özellikle kaçırın ebeveynlerin iyi eğitimli ve üniversite mezunu olmaları; olayların nasıl gelişeceğini/gidişatını önceden planlayıp beyin yıkama ve ebeveyne yabancılaştırma olgusunu sistematik ve bilinçli bir şekilde uygulamalarına olanak sağlamaktadır.

4.3. EMSAL YÜKSEK MAHKEME KARARLARI

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu Türk Yargı sisteminde Bölge Adliye Mahkemeleri (İstinaf Mahkemeleri) ve Yargıtay Daire Kararları'na da girmiştir. Söz

konusu kararların özetleri bu başlık altında özet olarak yer almakta olup; kararların tam metinleri kaynakçadan sonra paylaşılmıştır.

4.3.1. Emsal Karar 1

Yargıtay 2.Hukuk Dairesi 2021/5484 Esas, 2021/6569 Karar ve 28.09.2021 tarihli kararı;

“...çocuklarda diğer ebeveyne karşı bazı önyargılar ve uzaklaşma gibi davranışlarla sıklıkla karşılaşılabilirdiği, diğer ebeveyni yabancılaştırmak için bilinçli ve sistematik bir biçimde doldurması anlamına gelen ebeveyn yabancılaştırma sendromuna neden olabildikleri, bu durumda da çocuk diğer ebeveyne karşı yoğun olumsuz duygular beslemeye başlayacağı ve o ebeveyn ile görüşme konusunda oldukça isteksiz hale gelebileceği, var olan bir ebeveynin reddi ya da mahrumiyeti her cinsiyetteki çocuk için bazı duygusal ihtiyaçların doyurulamaması, ebeveyn-çocuk ilişkisi içinde gelişecek olan bağ ve rol-model kavramlarının eksikliği şeklinde olumsuzluklara neden olabileceği, bu nedenle baba-çocuk arasında çok büyük oranda zedelenmiş olan bu ilişkinin yeniden yapılandırılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır..... ”

4.3 2. Emsal Karar 2

Bölge Adliye Mahkemesi Ankara 28.Hukuk Dairesi 2019/1752 Esas, 2020/620 Karar ve 27.07.2020 tarihli kararı;

“..... annenin velayeti şu an elinde bulundurun ve bu nedenle sorunun çözümlenmesinde sorumluluk sahibi ebeveyn olarak bu desteği alınmasını sağlamamış olmasının pasif engelleyici bir tutum olduğu ve O.ın babasıyla görüşmeme düşüncesini pekiştirici, ebeveyne yabancılaştırıcı bir etki yaratmış olacağının düşünüldüğü.....

4.3.3. Emsal Karar 3

Bölge Adliye Mahkemesi İstanbul 38.Hukuk Dairesi 2019/1407 Esas, 2019/2109 Karar ve 27.12.2019 tarihli kararı;

“..... küçüğün boşanma kararı sonrası ebeveynler arasında yaşanan olayların etkisi altında bırakılıp bırakılmadığı, çocuğun bu olayların etkisi altında babaya karşı tepkisel davranışlar geliştirip geliştirmedeği, tercihe zorlanıp zorlanmadığı..... ”

4.3.4. Emsal Karar 4

Bölge Adliye Mahkemesi İzmir 2.Hukuk Dairesi 2018/2583 Esas, 2019/1567 Karar ve 04.11.2019 tarihli kararı;

“.....çocukların baba yanında anneden uzaklaştıkları, anne ile ilişkilerinin tamamen koptuğu, annenin çocukların velayetini alma konusunda yeterli istek ve motivasyonda olması, çocukların ebeveyne yabancılaşma sendromu yaşadıklarının düşünülmesi gibi nedenlerle velayetlerin anneye verilmesinin küçüklerin yararına olacağı belirtilmiştir.....

..... Dosyadaki yazılara, gerek üç kişilik uzmanlar kurulu raporunda baba tarafından çocuklarda ebeveyne yabancılaşma sendromunun pekiştirildiği hususunun tespiti, gerekse annenin yaşadığı ortam incelenerek düzenlenen sosyal hizmet uzmanı raporundaki tespitlere göre, velayetlerin anneye verilmesinin küçüklerin gelişimi açısından yararlı olacağının anlaşılmasına.....”

4.3.5. Emsal Karar 5

Bölge Adliye Mahkemesi İzmir 2.Hukuk Dairesi 2019/1924 Esas, 2020/749 Karar ve 02.07.2020 tarihli kararı;

“.....dava dosyasının bir bütün halinde aile mahkemesi bünyesinde bulunan psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıdan oluşan uzmanlara tevdi edilerek, her iki ebeveyn ve çocuklarla görüşülmek suretiyle icra dosyası da incelenerek, annenin velayet görevini suiistimal edip etmediği, çocukların istekleri dışında velayet değişikliğinin çocukların psikolojik, ruhsal gelişimlerini ve eğitim hayatlarını olumsuz etkileyip etkilemeyeceği hususlarını da kapsayacak şekilde inceleme ve rapor istenip, tüm delillerle birlikte değerlendirilip, sonucuna göre olumlu olumsuz bir karar verilmesi gerekirken, hükme etkisi olacak deliller değerlendirilmeden hüküm tesisi doğru görülmemiştir.....”

4.3.6. Emsal Karar 6

Bölge Adliye Mahkemesi İzmir 18.Hukuk Dairesi 2018/342 Esas, 2019/1507 Karar ve 13.11.2019 tarihli kararı;

“.....hüküm fıkrası dikkatle incelendiğinde 6 ncı fıkradaki hususların özellikle " ebeveyne yabancılaşma sendromunu" önlemeye yönelik ve bunun için kişisel ilişkinin nasıl olması gerektiğini gösterme amacı taşıyan tavsiye ve temenni niteliğinde oldukları

açıktır. Nitekim hükmün 7 nci maddesinde velayet ve şahsi ilişkiye ilişkin karara uyulmaması halinde velayet ve kişisel ilişkinin değiştirileceğinden değil "değiştirilebileceğinden "bahsedilmektedir.....

.... Her ne kadar davalı-karşı davacı erkek sonradan ortak velayete de karar verilmesini talep ettiklerini ve bu hususun değerlendirilmediğini iddia etmekte ise de; ortak velayet hukuken mümkün ise de somut olayda aralarında böylesi iletişimsizlik ve yabancılaşma yaşandığı tespit edilen her iki ebeveyne ortak velayetin verilmesi çocukların menfaatlerine olmadığı gibi sorunların daha da büyümesine ve bunun olumsuz sonuçlarının çocuklara yansımaya sebebiyet vereceği izahtan varestedir,...."

4.3.7. Emsal Karar 7

Bölge Adliye Mahkemesi İzmir 18.Hukuk Dairesi 2019/1362 Esas, 2019/1510 Karar ve 13.11.2019 tarihli kararı;

".....Mahkemece çocuk ile baba arasındaki özellikle çocuğun ebeveyne yabancılaşma sendromunu önlemeye yönelik görüntülü görüşme kararı verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır....."

4.3.8. Emsal Karar 8

Yargıtay 2.Hukuk .Hukuk Dairesi 2019/6293 Esas, 2019/11026 Karar ve 07.11.2019 tarihli kararı;

".....Kişisel ilişki düzenlenirken çocuğun yüksek yararı, yaşı ve anne ve babalık duygusunun tatmini hususları birlikte değerlendirilerek çocuğun kişisel gelişimine en uygun düzenleme tercih edilmelidir. Dosya kapsamındaki üç farklı uzman tarafından hazırlanan 23/11/2018 tarihli raporda, çocuğun yaşı dikkate alındığında uzun süreli baba-kız ilişkisi kurulmamasının ebeveyn yabancılaşmasına neden olabileceği belirtilmiştir....."

4.3.9. Emsal Karar 96

Yargıtay 2.Hukuk .Hukuk Dairesi 2019/501 Esas, 2019/3271 Karar ve 25.03.2019 tarihli kararı;

"....., "sosyal inceleme raporu kapsamına göre ayrılık süresinde küçüğün her iki ebeveynine de ihtiyacı olduğu, ebeveynlerini uzun süre göremeyen çocukların

ebeveynlerinden birisine karşı yabancılaşma sendromu içerisine girebilecekleri, bu sendromu yaşayan çocukların karşısındaki insana göre farklı konuşup değişik söylemlerde bulanabilecekleri, birlikte kaldıkları ebeveynleri neyi duymak istiyorsa onu söyleyebilecekleri, herkese ayrı konuşabilecekleri gibi suskunluk içine girebilecekleri, küçüğün birlikte kaldığı ebeveyninin beklentisine uygun davranış geliştirip birlikte kalmadığı ebeveyni ile görüşmek istemediğini söyleyebileceği, küçüğün bu şekildeki beyanlarının kişisel ilişkinin kaldırılması için yeterli ve başlı başına bir sebep olmadığı.....”

5. TARTIşMA

Çocukların korunması, sağlıklı gelişimi ve geleceğe hazırlanması gerekmektedir. Korunabilmelerinde ihmal ve istismarın farkına varılması, tanının konulması önemlidir. Çocuk haklarına dair akademik araştırmalar, bu hakların korunması ve geliştirilmesi için önemli bilgiler sunar. Araştırmalar, çocuk haklarının ihlal edildiği durumları tespit etmeye, bu ihlallerin önlenmesi için politikalar geliştirmeye ve çocukların refahını artırmaya yönelik önerilerde bulunmaya yardımcı olur. Ayrıca, çocuk haklarının korunmasına yönelik uluslararası standartların ve belgelerin etkinliğini değerlendirir.

Çocuklar çoğunlukla yakın çevrelerinden hatta zaman zaman anne ve babalarından zarar görmekte, onlardan dahi korunmaları gerekmektedir. Ülkemizde velayet çatışmalarının olduğu her yerde, velayet savaşı verilen her çocuk için duygusal istismar kaçınılmazdır. Mutlak şekilde, savaşın olduğu her çatışma durdurulmadıkça bu durum önlenemez. İstismarın boyutu, ortaya çıkacak olan sendrom ve hastalıklar için bir yol ayrımıdır. Dolayısıyla çatışan velayet sahipleri, savaş devam ettikçe hoyratlaşan ve mantık süzgecinden çıkan, hedef gözetmeyen saldırılarının boyutunu hem artırmakta hem de bu durumu engellemek için çalışan profesyonelleri kendi tuzaklarına çekecek kadar kurnazlaşarak vahşileşmektedirler. Yaşam hakkı tanımaz bir halde kendi ego ve haklılıklarını kabul ettirmek adına velayet savaşını kazanmaya çalışmaktadırlar. Tüm savaşlarda olduğu gibi ilk başta ana hedef velayet olsa da köklerinde yatan intikam ve haz duygusu olmaktadır [108].

Savaşılan çocuk, tüm bunlardan habersiz, bu savaşın bir tarafı olmaya zorlanmakta; süreç içerisinde karşılaştığı profesyonellere kendisini kurtarmak için yardım çığlıklarını yansıtacak şekilde bu durumu göstermektedir. Konuya duyarsız ve durumun nasıl tespit edileceğinden habersiz profesyonellerle karşılaştığında geri çekilerek istismarcısına boyun eğmekte ve zamanla algısı ve yapısı iç çatışmalara rağmen değişmekte, yabancılaşma sürecinde ileri safhalara ulaşmaktadır. O halde bu mantığını kaybetmiş, sonuçları hesaplanmamış velayet savaşında barışı oluşturmak ve bu barışta çocukları sağlıklı ve uygun büyüme şartlarına kavuşturmak, süreçlere şahit olan herkesin görevi olmakla birlikte özellikle mahkeme süreçlerindeki sosyal hizmet uzmanı, psikolog, pedagoğ ve psikiyatristlerin görevidir.

Bu savaş, öncelikle hukukun içerisinde gerçekleştiği için yine hukukun keskin ve tarafsız hükümleriyle durdurulabilir. Velayet çatışmalarında ortaya çıkan sonuçları göz önüne alarak durum tespitleri için çocukları ve ebeveynleri profesyonellere yönlendirerek buralardan gelecek sonuçlara göre hüküm kurulmaktadır. Aile Mahkemeleri, Ağır Ceza Mahkemeleri ve ayrıca birçok kez olduğu gibi Adli Tıp Kurumu, Adli Tıp Anabilim Başkanlıkları, çocuk psikiyatristleri de işin içerisine katılarak çalışmaktadır. Bu süreç incelendiğinde, Aile Mahkemesi açısından konuya bakıldığında; esas çatışmalı boşanma süreçlerinde çocuk, velayet savaşının alanıdır. Mahkeme hâkimi kişisel görüşün tespitini, velayetin tarafını belirlemek zorundadır. Ülkemizde ortak velayet boşanmayla sonlanmakta ve devam etmemektedir. Pedagog ve sosyal hizmet uzmanları burada daha ileri bir itham yoksa ilk tespit ve belirleyici raporları hazırlamaktadırlar. Ancak buradaki profesyoneller, verdikleri raporda çocuğun yaşam koşullarını (mevsimsel kıyafetlerin uygunluğu, evde oda sayısı, duvarların rengi, yatağının olup olmaması gibi fiziki şartlar vb.) zorlamakta; çocuğun ruhsal dünyası ve yaşadıklarıyla ilgili mahkemeye herhangi bir katkıda bulunmamaktadır. Bu durum, duygusal istismarın ilk tespit noktasında kaçırılan bir fırsattır. Ruhsal durum değerlendirmesini yaptığı mahkeme binasında yer alan profesyonelin, odasında gerçekleştirdiği görüşmelerde: çocukla yalıtılmış zaman geçirememesi, geçirdiği zamanın kısıtlı olması, görüşmelerde velayeti elinde bulunduran tarafın bulunması veya hemen kapı önünde beklemesi ve velayeti elinde bulunduran tarafın görüşmeden hemen sonra çocukla birlikte olup durumu sorgulayabilmesi profesyonelin verdiği raporda bu durumları yazmaması duygusal istismarı artırmakta, sorunun bir parçası haline dönüşmesine sebep olmaktadır. Ülkemizde klasik rapor tekniği halinde klasik kitaplardaki yaş grubuna uygun açıklamalar yapılmakta, fiziki şartlar tarif edilmekte ve ortadaki çatışmadan olumsuz etkilenebileceği tavsiyeleriyle özetle hiçbir anlamı olmayan prosedür, tekrar eden raporlar verilmektedir.

Daha önceleri, mahkeme sonrası süreçte savaş devam ettiği için icra daireleri süreci başlamakta iken; Adalet Bakanlığınca hazırlanan “Çocuk Teslimi Ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin İlam Ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmelik” in Resmi Gazetede 4 Ağustos 2022 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmesi ile yaklaşık 90 yıldır uygulanmak olan ve çocukların özellikle duygusal yönden zarar görmelerine sebep olan çocuk teslim süreci daha az zararlı bir çerçeveye bürünmüştür.

Bu değişiklikten önce icra sürecinde, velayet suiistimalleri, duygusal tacizin boyutunu aşırı derecede artırmaktaydı. Velayeti elinde bulundurmıyan taraf, icra dairesinde uzun uğraşlar ve mali külfetler sonucunda polis eşliğinde haciz işlemi (mal haczi gibi) gerçekleştirmekte iken yeni uygulamada; çocuğun üstün yararı esas tutularak, boşanma süreci ve sonrasında çocukların ikincil örselenmelerine mahal verilmemesi amaçlanmaktadır.

Uluslararası çocuk kaçırma davalarında ise uygulama süreçlerindeki belirsizlikler ve hukuki ihtilaflar sıkça karşılaşılan sorunlardır. Bu belirsizlikler, çocuğun asıl ikamet ettiği ülkenin yargı sisteminden kaynaklanabileceği gibi, uluslararası hukukun yeterince net olmamasından da kaynaklanabilir. Bu durum, mahkemelerin ve hukuki otoritelerin çocuğun en iyi çıkarlarını gözetirken karar almalarını zorlaştırabilir. Uluslararası çocuk kaçırma davalarında, Lahey Sözleşmesi'ne taraf olan ülkeler arasındaki yargı uygulamalarındaki farklılıklar, uygulama süreçlerinde belirsizliklere yol açmaktadır. Farklı ülkelerin hukuki sistemleri ve yasal düzenlemeleri, çocuk kaçırma davalarında mahkemelerin ve hukuki otoritelerin karar alma süreçlerini etkileyebilir. Bu durum, çocuğun iade sürecinde karmaşıklıklara neden olabilir ve sürecin uzamasına yol açabilir. [109],

Çocuk kaçırma davalarında hukuki belirsizliklerin ve ihtilafların nasıl ele alınabileceğini inceleyen bir araştırmada, çeşitli ülkelerdeki hukuki uygulamalardaki belirsizlikler ele alınmaktadır [93].

Weiner (2000), bazı ülkelerin Lahey Sözleşmesi'ni tam anlamıyla uygularken, diğer ülkelerin bu sözleşmeye taraf olmadığını veya uygulamada zorluklar yaşadığını belirtmektedir. Hukuki ihtilaflar, uluslararası çocuk kaçırma davalarında önemli bir zorluk teşkil etmektedir. Farklı ülkelerin yargı yetkisi konusundaki anlaşmazlıklar, çocuğun iadesini geciktirebilir veya engelleyebilir.

Mahkeme kararlarının tanınması ve uygulanması konusundaki zorluklar, uluslararası çocuk kaçırma vakalarının çözümünde büyük engeller oluşturabilir [68]. Pérez-Vera (1982), bu zorlukların, çocuğun en iyi çıkarlarının korunmasını zorlaştırdığını belirtmektedir. Uluslararası hukuk, çocuk kaçırma vakalarının çözümünde kritik bir rol oynamaktadır. Lahey Sözleşmesi, bu tür vakalarda hukuki çerçeveyi sağlamaktadır, ancak uygulamada karşılaşılan zorluklar devam etmektedir [65].

Beaumont ve McEleavy (1999), çocuk kaçırma durumlarında, iade sürecinin hızlandırılması ve çocuğun en iyi çıkarlarının korunması için uluslararası işbirliği ve etkin iletişimin önemini vurgulamaktadır.

Uluslararası çocuk kaçırma vakalarında yargı yetkisi ve mahkeme kararlarının tanınması, önemli bir zorluk teşkil etmektedir. Farklı ülkelerin mahkemeleri arasında yargı yetkisi konusundaki anlaşmazlıklar, çocuğun iadesini geciktirebilir veya engelleyebilir [66]. Olgularımızda iade süresi davaların gidişatına bağlı olarak 3 ila 4 yıllık bir süreyi kapsamaktadır.

Kültürel farklılıklar, çocuk kaçırma vakalarında önemli bir rol oynamaktadır. Farklı kültürel değerler ve normlar, çocuk yetiştirme ve aile ilişkileri konusundaki yaklaşımları etkileyebilir. Olgularımızda da; çocuğu mutad meskeninden Türkiye'ye kaçıran ebeveyn çocuğunu farklı bir kültürde yetiştirmemek için kaçırdığı dava dosyasında mevcut bir gerçektir. Bu durum, çocuğun iadesi sürecinde zorluklara yol açabilir ve taraflar arasında anlaşmazlıkların çıkmasına neden olabilir [93].

Bazı kültürlerde boşanma ve velayet konularına bakış açısının, çocuğun en iyi çıkarlarını koruma ilkesine aykırı olabileceğini vurgulamaktadır [110].

Ağır ceza mahkeme hâkimleri aslında duygusal istismarın çok ileri safhalarında velayeti elinde bulunduran tarafın durdurulamayan öfkesi sonucu özellikle cinsel ithamlar çıktığında çocukları raporlama için göndermektedirler. Burada gerek savcılık makamının bu gibi durumlarda izleyeceği yolu bulamaması gerekse de ithamın ağırlığını mahkemelerde temizleyebilmek amacıyla çocukların duygusal tacizinin artması pahasına çocukları bu mahkeme süreçlerine atmakta ve adli tıp, çocuk psikiyatrları işin içine girmektedirler. Genelde bu tip raporlamalarda fiziki bulgu olmadığı durumlarda hemen her zaman velayeti elinde bulundurmayan taraf aleyhine olmak üzere kurulan ifadelerin yanında travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) tanısı yazılmaktadır. Son zamanlarda özellikle adli tıp raporlamalarında hüküm kurmaya yönelik cümlelere rastlanması, tıbbın hukuk karşısındaki etiğine ters düşmektedir. Uygulamalarda öncelikle çocuk ve velayet sahipleri için koruyucu tedbirler almak, yalıtım sağlamak yerine adli değerlendirme için velayeti elinde bulunduran tarafla birlikte sevk etmektir.

Adli tıp süreci bazen aylar günler sonrasına gün verilerek ve bir heyet huzurunda yapılmakta ve fiziksel bulgunun olmaması durumundaysa hırpalayıcı sorularla sonuca ulaşmaya çalışmakla düzenlenen muğlak raporlamalar olmaktadır. Bu süreçte hüküm

kurulan raporlar çıkabilmektedir. Örneğin bir adli tıp raporunda cinsel istismar sorusuna adli tıp itham lehine bulgu tespit edilememesine rağmen özensiz davranıştan velayetin 18 yaşına dek verilmesi hükmü kurmuştur. Tıp doktorunun hâkim yerine geçerek hüküm kurduğu bu rapor adli tıp tarihine girmiştir. Savcıya ilk intikalden itibaren hem bu iddiayı dillendiren ebeveyn hem de çocuk koruma altına alınmalı; gerekli muayene adli psikiyatr tarafından geciktirilmeden yapılmalı ve çocuk yalıtılmalıdır. Her iki ebeveyn erişkin psikiyatr tarafından muayene edilmeli; gözlem altına alınmalıdır [111]. Ancak buralardan gelecek raporlamalar sonucunda ağır ceza mahkeme süreci başlatılmalıdır. İthamın gerçek dışı olduğu kanaati oluşursa duygusal istismar yönünden itham sahibi, Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmalıdır. Bu sürecin herhangi bir noktasında çocukla karşılaşan profesyonel, öncelikle çatışan tarafların çocuk üzerindeki tahribatını tespiti yönelik öfke, travma, yansıtma üçlü protokol sürecinde ilerlemeli ve itham sorgusuna girmek için çocuğun duygu durum değişikliğini doğal sürecinde değerlendirmelidir. Çatışmalı boşanma süreçlerinde çocuklarda uygulanması düşünülen tüm testler, her durumda istisnasız depresyonun ve travma sonrası stres bozukluklarının üst düzeyde varlığına işaret edecektir. Savaşın olduğu yerde, olağan hayat mutluluk sorgusunun ortalama düzeyde çıkması ne kadar mümkünse, bu tip testlerin de anlamlı sonuçlara götürmesinin imkânı yoktur. Çatışmalı boşanma süreçlerindeki savaşın tespiti ve bu savaşta öfke, travma, yansıtma ölçeğinin yüksek çıkması duygusal istismar varlığı ve yanında cinsel travma çekilme ölçeğinin de varlığı gösterilirse, raporlamanın bu yönde yapılması gereklidir. Esas itibarıyla yalıtım ve rehabilitasyon her durumda gereklidir [112].

Tüm raporlamalarda öncelikle duygusal istismarın varlığı adli bir vaka bildirimi gerektirmektedir. Duygusal istismar bildirimiyle gelen her çocukta içinde yaşadığı koşullar gereği bir çatışma varsa travma sonrası stres bozukluğu varlığı ön kabulüyle ilerlenerek ölçeklendirmeleri yapılmalı ve raporlanmalıdır. Sunulan olgularımızın tamamında Ebeveyne Yabancılaştırma Sendromu mevcuttur. Bu sendromunun varlığını tespit etmek, aynı zamanda duygusal istismarın varlığını da belgelemektir. Ruhsal bir şiddet olan bu duruma, her anlamda hukukun reaksiyon vermesi gereken bir konudur. Maalesef ülkemizde henüz duygusal taciz sosyal alanların iş hayatı (mobbing) dışında tanımlandığı alan yoktur. İşin zorluğu, profesyonellerin bu alanı boş bırakmasından da kaynaklanmaktadır. [112].

Aslında, sorunlu evlilikler, boşanma süreçleri ve özellikle çatışmalı velayet davalarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkisi, yaşatılan ruhsal travmalar uzun sayılacak süredir bilinmesine rağmen, bu alanda çalışan profesyonellerin bu konuda farkındalık ve bilgilerinin artması oldukça yeni sayılabilir. Özellikle sunulan olgularımızda olduğu gibi çocuklar çoğunlukla 3-6 yaş arasındadır. Bu çocukların, yanlış görüşme tekniği ve soru sorma tekniğine bağlı, kapalı ve tekrarlayan sorgulamalarla algıları bozulabilmekte, hafızaları etkilenebilmekte, hatta yalancı hafıza (sahte anı) “gerçekte olmamış anılar” yüklenebilmektedir. Sahte anı durumu, anıların deformasyonu veya yanlış bilinen anılar olup, aslında hiç gerçekleşmemiş ama bir şekilde yaşandığı sanılan, hafızamızda yer alan anılardır. Çocuk, iddia edilen olayı yaşadığına inandığından asılsız iddiaların ortaya konmasında büyük güçlük yaşanmaktadır. Bu durum hukuki süreçler için çok tehlikelidir. Özellikle böyle bir durumda, çocukluktaki cinsel istismar iddiaları ciddi olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. İstismarın varlığı ya da yokluğu kararının tüm taraflar, çocuğun muayene/değerlendirilmesinde ve yargılamasında görev alanlar için ağır sorumluluk ve sonuçları vardır. Sahte hatıraların haksız mahkumiyetler ve önemli yasal sonuçları olabilmektedir. Sunulan 2018-2021 tarihli emsal kararlarda görüldüğü üzere ebeveyn yabancılaştırma tanılarına kararlarda yer verilmesi farkındalık ve bilgi düzeyinin arttığını gösteren umut verici kararlardır.

EYS'nin etkisi altında kalan çocuklar, sürekli olarak kendilerini suçlama, değersiz hissetme ve başarısızlık korkusu içinde olabilirler [102]. Olgularımızda saptanan ruhsal travmalar; kendisine sarılmak isteyen annesine şiddetle saldırarak yumruklamak, tekmelemek, terkedilme korkusu, çocuğun onu mutad meskeninden kaçırma ve yabancılaştırma sendromuna maruz bırakan ebeveyn tarafından sürekli olarak duygusal baskı altında tutulması sonucu ortaya çıkan davranış bozuklukları vs. gibi. Bu nedenle, EYS'nin olumsuz etkilerini hafifletmek için erken müdahale ve uygun destek mekanizmaları önemlidir. Psikolojik danışmanlık ve terapi, çocuğun kendine olan güvenini yeniden kazanmasına ve sağlıklı bir özsaygı geliştirmesine yardımcı olabilir. Ebeveynlerin, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını anlamaları ve onlara destek olmaları da bu süreçte kritik bir rol oynar. EYS'nin etkilerini en aza indirmek ve çocuğun sağlıklı bir şekilde büyümesini sağlamak için bütüncül ve disiplinler arası bir yaklaşım gereklidir [96].

Bu sendroma maruz kalan çocuk, içinde bulunduğu kriz ortamından en az zararlı kurtulmayı bilen, politik, küçük bir canlı gibidir. Yetişkinlerin beklentilerine uyum sağlamak için herkese farklı konuşur ve ne duymak istediklerini söyler. Bu durum, çocuğun özellikle üzerinde söz sahibi olan yetişkinlerin beklentilerine göre davranış geliştirdiğini ortaya koyar [113].

Çocuk, ebeveynlerinden biriyle görüşmeyi reddediyorsa, bu durumun altında yatan sebepler sorgulanmalıdır. Uzmanlar, çocuğun boşanmaya başarıyla uyum sağlaması için her iki ebeveynle de görüşmesinin önemli olduğunu vurgulamaktadır [114]. Öyleyse, çocuk neden her iki ebeveynle de görüşmeyi reddetmektedir? Bir çocuk nasıl olur da anne veya babasını uzun veya kısa bir süre hiç görmemeyi kabul eder? Çocuğun bu durumdan zarar görmemesi için gerçekte ne anlatıldığını öğrenmek önemlidir. Belki de çocuk, beraber yaşadığı ebeveynin düşüncelerini taklit ediyordur. Zaten ebeveynlerinden birini kaybetmiş olan çocuk, diğerini de kaybetmekten korkar; onu da kaybederse kendisine kim bakacaktır? Boşanma esnasında çocuk çok küçükse, ilişkide kalma deneyiminden yoksun kalarak, düzenli görüşmenin nasıl bir şey olduğunu öğrenememiş olabilir. Bilmediği bir işe adım atmakta kararsız davranması normaldir, ancak bu durum, çocuğun iyiliği açısından önemli olan diğer ebeveynle görüşme ihtiyacından vazgeçilmesi için yeterli bir sebep değildir. Çocuğun iyiliği ile neyi istediğini nasıl ayırt edebiliriz? Aslında bunlar iki farklı şeydir. Çocuk okula gitmek istemeyebilir ama okula gitmesi onun iyiliği için şarttır. Aynı şekilde, çocuk görüşmeye "Hayır" dediğinde bu, çeşitli anlamlara gelebilir: "Evet", "Bilmiyorum", "Annemi incitmek istemiyorum". Sorun, çocuğun seçim yapma özgürlüğüne sahip olmaması ve krizden kurtulmayı istemesidir. Çocuk, anne-baba arasındaki çekişmenin farkındadır ve görüşmenin annesini kızdıracığını düşünebilir. Bu tip kararlar, çocuk için ağır bir yük ve eziyet halini alabilir. Baba ile görüşmenin yararlı ve önemli olduğuna dair kanıtlara bakmak faydalı olabilir, ancak görüşme şansı olmadığı için zarar gören birçok çocuk olduğunu biliyoruz. Bu çocukların hem anne hem de babaları tarafından sevmeye ve sevilme şansına sahip olma hakları vardır. Bu karar, dışarıdan bir yetki kanalıyla uygulanmalıdır. Bu, çocuğu karar verme yükünden kurtarıırken, görüşmeye gittiği için annesine ihanet ettiği duygusunun ağırlığından da kurtaracaktır. Çocuğun korunmaya olan ihtiyacını mahkeme kararı sağlayacak ve annesine ihanet ettiği hissi olmadan babasıyla rahatça görüşebilecektir [104].

EYS'nin sosyal etkilerini hafifletmek ve çocuğun sosyal gelişimini desteklemek için, çocuğa sağlıklı sosyal etkileşimler kurma fırsatları sunulmalıdır. Aile terapisi ve sosyal beceri eğitimleri, çocuğun sosyal ilişkilerini güçlendirmeye yardımcı olabilir. Ebeveynlerin, çocuklarına güvenli ve destekleyici bir ortam sağlamaları, çocuğun sosyal becerilerini geliştirmesi için önemlidir. Çocuğun sosyal izolasyondan kurtulması ve sağlıklı sosyal ilişkiler kurması için, disiplinler arası bir yaklaşım ve toplumsal destek ağlarının devreye sokulması gereklidir [96].

Bu davranışsal sorunlarla başa çıkmak için, çocuklara yönelik terapötik müdahaleler ve destekler büyük önem taşır. Davranışsal terapi ve danışmanlık, çocukların öfke yönetimi, stresle başa çıkma ve sağlıklı iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, ebeveynlerin de bu süreçte desteklenmesi ve çocuklarına nasıl daha iyi rehberlik edebilecekleri konusunda eğitilmeleri gereklidir [106].

EYS'nin neden olduğu davranışsal sorunları ele almak için, multidisipliner bir yaklaşım benimsenmelidir. Psikologlar, terapistler, öğretmenler ve hukuk uzmanları, çocuğun en iyi çıkarlarını gözetmek ve sağlıklı bir gelişim süreci sağlamaya çalışmalıdır. Çocuğun davranışsal sorunlarını azaltmak ve genel refahını artırmak için, destekleyici bir çevre oluşturulmalı ve çocukların ihtiyaçlarına uygun müdahaleler yapılmalıdır [96].

Bu zorlukların üstesinden gelmek için, EYS'nin etkisi altındaki çocuklara yönelik uzun vadeli psikolojik destek ve terapi önemlidir. Terapötik müdahaleler, çocukların güven duygusunu yeniden kazanmalarına, sağlıklı ilişki kurma becerilerini geliştirmelerine ve duygusal travmaları işlemelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, ebeveynlerin de çocuklarına yönelik tutumlarını gözden geçirmeleri ve sağlıklı birer rol model olmaları, çocukların gelecekteki ilişkilerinde daha sağlıklı dinamikler kurmalarını destekleyebilir [106].

Bu etkiler göz önüne alındığında, EYS'nin çocukların bilişsel gelişimi üzerindeki zararlı etkilerini en aza indirmek için erken müdahale ve terapötik destek önemlidir. Terapiler, çocukların manipülatif davranışları tanımlarına ve objektif bilgi işlemeye yeniden odaklanmalarına yardımcı olabilir. Ayrıca, ebeveynlerin de bu süreçte eğitilmesi ve desteklenmesi, çocukların sağlıklı bilişsel gelişimini destekleyebilir [106].

EYS'nin karmaşıklığı ve bireysel farklılıkları göz önüne alındığında, çocuğun psikolojik sağlığını desteklemek ve sendromun etkileriyle başa çıkmak için profesyonel yardım almak son derece önemlidir. Psikologlar, terapistler ve diğer mental sağlık

profesyonelleri, çocukların duygusal iyileşme sürecine yardımcı olabilir ve ebeveynler arasındaki çatışmaların çocuğun üzerindeki etkilerini en aza indirmeye yönelik stratejiler geliştirebilirler. Bu tür bir profesyonel destek, çocuğun sağlıklı bir duygusal ve sosyal gelişim göstermesini sağlamak için kritik öneme sahiptir [115].

EYS ile başa çıkmak için etkili çözümler ve tedavi yöntemleri bulunmaktadır. Psikoterapi, aile danışmanlığı ve ebeveyn eğitim programları, EYS'nin etkilerini azaltmaya yönelik kullanılan yöntemler arasında yer alır. Mahkemeler, çocuğun en iyi çıkarlarını korumak adına ebeveyn yabancılaştırmasını değerlendirir ve bu durumu çözmeye yönelik hukuki kararlar alabilir. Bernet ve Baker (2013), EYS'nin velayet davalarında dikkate alınması gereken bir faktör olduğunu belirtmişlerdir [90].

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu, genellikle birden çok faktörün bir kombinasyonu ile ilişkilidir ve bu nedenle her durum benzersizdir. EYS'nin ortaya çıkmasında bilinçli manipülasyon, aile içi çatışmalar, iletişim sorunları ve çocuğun zayıf özsaygısı gibi birçok etmen rol oynar. Bu nedenle, her EYS vakası, kendi dinamikleri ve özellikleri doğrultusunda değerlendirilmelidir. Çocuğun psikolojik, duygusal ve sosyal gelişimini en iyi şekilde desteklemek ve EYS'nin olumsuz etkilerini minimize etmek için, çok disiplinli bir yaklaşım gereklidir [116].

Bu yaklaşım, hukuk, psikoloji, sosyal hizmetler ve aile terapisi gibi çeşitli disiplinlerden uzmanların iş birliği yapmasını içerir. Mahkemeler, çocuk psikologları ve aile terapistleri, çocuğun en iyi çıkarlarını gözetmek ve EYS'yi etkili bir şekilde ele almak için birlikte çalışmalıdır. Hukuki süreçler, çocuğun güvenliğini ve duygusal refahını korumak adına titizlikle yürütülmelidir [101]. Psikologlar ve terapistler, çocuğun yaşadığı duygusal ve psikolojik zorlukları anlamak ve bu sorunları çözmek için kapsamlı bir değerlendirme yapmalıdır. Sosyal hizmet uzmanları, aile içi dinamikleri ve ebeveynlerin tutumlarını analiz ederek, çocuğun en iyi çıkarlarını korumak için gerekli müdahalelerde bulunmalıdır [95].

Genel psikolojik refah da EYS'nin etkisi altında büyük zarar görür. Çocuk, sürekli bir duygusal kargaşa içinde büyüdüğü için anksiyete, depresyon ve diğer duygusal sorunlar geliştirebilir. Ebeveyn yabancılaştırmasının uzun süreli etkileri, çocuğun yetişkinlik dönemine kadar devam edebilir ve psikolojik sağlık sorunlarına yol açabilir.

Bu nedenle, EYS'nin psikolojik etkilerini en aza indirmek için erken müdahale ve profesyonel destek önemlidir. EYS'nin etkilerini hafifletmek için çocuğa psikolojik

danışmanlık ve terapi sağlamak, ebeveynlerin iletişim becerilerini geliştirmek ve aile içi dinamikleri iyileştirmek gereklidir. Bu süreçte, çocuğun en iyi çıkarlarını gözetmek ve onun duygusal refahını korumak öncelikli olmalıdır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Boşanma, çocuk velayeti, uluslararası çocuk kaçırma davaları gibi anlaşmazlıklar genellikle öfke, intikam duygusu gibi olumsuz duygulara yol açar.

Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi'nin uluslararası iş birliği içinde etkin bir şekilde uygulanması, hızlı karar alınması çok önem arz etmektedir. 2022 itibarıyla dünya üzerinde 104 ülke sözleşmeye taraftır. İade süreci uzadıkça çocuk daha çok örselenmekte, temel gaye olan “çocuğun yüksek menfaatleri” gerçeği zarar görmektedir. Bu sebeple sözleşmede söz konusu edilen merkezi makamın mekanizmanın etkin ve süratli çalışması sağlamaya yönelik tedbirleri alması şarttır.

Yasal anlamda davanın çözüme kavuşturulması her zaman tüm duygusal sorunları ele almaz. Oysa Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu ciddi bir konu olup, tedavi gerektirebilir.

Ebeveyn yabancılaşması, bir çocuğa ömür boyu zarar verebilecek ciddi bir sorundur. Ebeveyn yabancılaşması açık bir çocuk istismarıdır ve kalıcı hasar oluşmadan önce durdurulmalıdır. Çocukların, bırakın bir ebeveyni, herhangi birinin yargılamasından veya suçlamasından uzak, her iki ebeveynle de sevgi dolu bir ilişki kurma hakkı vardır.

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu'na maruz kalan çocuklar muhtemelen gelecekte ilişki kurmakta zorlanacak; ayrıca suçluluk, kayıp, endişe ve içe kapanma gibi durumlara maruz kalabilirler. Mahkemeler, çocukları yabancılaşan ebeveynle birlikte tutmanın en iyi çıkarlara uygun olmadığını tespit etmiş ve genellikle yabancılaşan ebeveyni tam ebeveynlik süresi hakkı vermiştir. Esas itibarıyla burada mihenk taşı çocuğun yüksek menfaatleri olmalıdır.

Ebeveyn yabancılaştırma sorunsalına karşı önerilerimi şu şekilde sıralamak istiyorum.

- 1-Aile terapileri yadsınmaz bir fayda sağlar. Hem ebeveynlerin hem de çocukların profesyonel destek alması, bu durumun iyileştirilmesinde önemli rol oynar. Ebeveynlerin ve çocukların kapsamlı bir müdahaleden geçmesi önemlidir.
- 2- Sosyal destek kanallarının güçlü olması gereklidir.
- 3-Olguların yakın izlenmesi önemlidir.

- 4- Erken evrede müdahale edilmesi. Çocuğun yüksek menfaatleri önem arz ettiğinden erken tanı çok önemlidir.
- 5- Akademik çalışmalar önemli katkılar sağlamaktadır.
- 6- Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu ile ilgili kişilerin eğitimi. Mahkeme hakimlerinin, adliyelerde görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının özel eğitimi, farkındalık ve bilgilerinin artması önemlidir.
- 7- EYS olgularında çocukların, yanlış görüşme tekniği ve soru sorma tekniğine bağlı, kapalı ve tekrarlayan sorgulamalarla algıları bozulabilmekte, hafızaları etkilenebilmekte, hatta yalancı hafıza (Sahte anı) “gerçekte olmamış anılar” yüklenebilmektedir. Çocuk, iddia edilen olayı yaşadığına inandığından bir cinsel istismar olgusunda görülebilecek öykü verebilmekte, istismar mağdurunda görülebilecek ruhsal travma bulguları gösterebilmektedir.
- 8- Asılsız iddiaların ortaya konmasında büyük güçlük yaşanmaktadır. Bu durum hukuki süreçler için çok tehlikelidir. İlk başvurudan itibaren öyküler, muayene bulguları, değerlendirmeler, ifadeler, delilleri içeren tüm süreci kapsayan dosya ile tanıya gitmek mümkün olabilmektedir.
- 9- İstismarın varlığı ya da yokluğu kararının tüm taraflar, çocuğun muayene/ değerlendirilmesinde ve yargılamasında görev alanlar için ağır sorumluluk ve sonuçları vardır. Sahte hatıraların haksız mahkûmiyetler ve önemli yasal sonuçları olabilmektedir.
- 10- Okul öncesi, İlkokul, Ortaokul ve Lise düzeyinde okul psikolojik danışmanları ile rehber öğretmenlerin eğitimi sağlanmalıdır.
- 11- Olguya doğru yaklaşmak için doğru soru sorma tekniklerinin kullanılmalıdır.
- 12- Çocuğa zarar veren kişi anne dahi olsa, çocukla ilişkisi kesilmelidir.
- 13- Temel unsur çocuğun yüksek menfaatleri olmakla; özellikle uluslararası çocuk kaçırma davalarında mutad meskene iade olgusuna özel bir önem ve dikkat gösterilmelidir.
- 14- Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromuna maruz kalan çocuk ile yabancılaştırılan ebeveyn arasındaki doğrudan veya dolaylı temasın ve temas kalitesi arttırılmalıdır.
- 15- Doğru iletişim becerileri geliştirmelidir.

7. KAYNAKLAR

- [1] TDK. (ty), Çocuk, Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Retrieved from tdk.gov.tr.
- [2] Birleşmiş Milletler, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme., Retrieved from unicef.org, 1995.
- [3] Y. Tıraşçı ve S. Gören, «Çocuk İstismarı ve İhmali,» *Adli Tıp Bülteni*, pp. 12(1), 31-42., 2007.
- [4] A. Butchart ve A. Harvey, Preventing Child Maltreatment: A Guide to Taking Action and Generating Evidence, Geneva: World Health Organization, 2006.
- [5] T. Cross ve L. Fung, «The Impact of Child Neglect,» *Child Maltreatment*, pp. 17(4), 338-347., 2012.
- [6] Y. Kepenekçi, Çocuk Hakları ve İhlalleri, Anı Yayıncılık, 2001.
- [7] S. Creighton, Child abuse trends in England and Wales 1988-1990, NSPCC, 1991.
- [8] R. Szur, The Neglected Child. In: M. E. Hertzog & E. A. Farber (Eds.), Annual Progress in Child Psychiatry and Child Development., Brunner/Mazel, 1991.
- [9] E. Turhan, T. İnandı ve C. Özer, «Türkiye’de çocuk ihmal ve istismarı konusunda bir değerlendirme,» *Sağlık ve Toplum*, pp. 16(1), 25-31., 2006.
- [10] A. Çamurdan, «Çocuk İhmali ve İstismarı,» *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, pp. 61(3), 159-163., 2008.
- [11] H. Dubowitz, S. Feigelman, W. Lane ve J. Kim, «Pediatric Primary Care to Help Prevent Child Maltreatment: The Safe Environment for Every Kid (SEEK) Model,» *Pediatrics*, p. 138(1), 2016.
- [12] D. Barnett, J. Manly ve D. Cicchetti, «Defining child maltreatment: The interface between policy and research. In D. Cicchetti & S. L. Toth

- (Eds.), Child abuse, child development, and social policy,» *Norwood, NJ: Ablex*, pp. (pp. 7-73), 1993.
- [13] E. Yilmaz, *Düşünme Stilleri*, Konya: Çizgi, 2016.
- [14] D. Wolfe ve P. Jaffe, «Emerging strategies in the prevention of domestic violence,» *The Future of Children*, pp. 9(3), 133-144., 1999.
- [15] T. Herrenkohl ve R. Herrenkohl, Examining the Overlap and Prediction of Multiple Forms of Child Maltreatment, Stress, and Crime. In R. C. Herrenkohl & T. I. Herrenkohl (Eds.), *Exploring the Relationship Between Child Maltreatment and Delinquency* (pp. 1-22), Transaction Publishers., 2007.
- [16] B. D. Perry, The Neurodevelopmental Impact of Violence in Childhood. In D. Schetky & E. P. Benedek (Eds.), *Principles and Practice of Child and Adolescent Forensic Psychiatry* (pp. 143-154), American Psychiatric Publishing, 2001.
- [17] D. Daro, Current Trends in Child Abuse Reporting and Fatalities: The Results of the 1992 Annual Fifty State Survey. National Committee for Prevention of Child Abuse., 1993.
- [18] W. C. Gilbert R, B. K, F. D, W. E ve J. S, «Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries,» *The Lancet*, pp. 373(9657), 68-81, 2009.
- [19] D. Glaser ve V. Prior, «Understanding Emotionally Harmful Behaviours,» *Child Abuse Review*, pp. 22(4), 223-226., 2013.
- [20] M. Brassard, R. Germain ve S. Hart, *Psychological maltreatment of children and youth.*, Pergamon Press, 1987.
- [21] J. Garbarino, E. Guttman ve J. Seeley, *The psychologically battered child: Strategies for identification, assessment, and intervention*, Jossey-Bass, 1986.
- [22] M. Wright, E. Crawford ve D. D. Castillo, «Child neglect and its relation to emotional and behavioral difficulties: A systematic review of the neglect literature,» *Trauma, Violence, & Abuse*, pp. 10(3), 181-199., 2009.

- [23] D. Glaser, «Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): a conceptual framework,» *Child Abuse & Neglect*, pp. 26(6-7), 697-714., 2002.
- [24] K. O'Hagan, Identifying emotional and psychological abuse: A guide for child care professionals, Open University Press, 2006.
- [25] D. Fergusson, M. Lynskey ve L. Horwood, «Childhood Sexual Abuseand Psychiatric Disorder in Young Adulthood: II. Psychiatric Outcomes of Childhood Sexual Abuse,» *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, pp. 34(10), 1365-1374., 1996.
- [26] K. Kendall-Tackett, L. Williams ve D. Finkelhor, «Impact of sexual abuse on children: A review and synthesis of recent empirical studies.,» *Psychological Bulletin*, pp. 113(1), 164-180., 1993.
- [27] J. Conte, «Child sexual abuse: Awareness and backlash,» *Children Today*, pp. 16(4), 18-22., 1987.
- [28] L. Berliner ve D. Elliott, Sexual abuse of children. In J. Briere, L. Berliner, J. A. Bulkey, C. Jenny, & T. Reid (Eds.), *The APSAC handbook on child maltreatment* (pp. 51-71)., Thousand Oaks, CA: Sage Publications., 1996.
- [29] UNICEF, *Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*, Birleşmiş Milletler, 1989.
- [30] International Labour Organization (ILO), *ILO Sözleşme No. 182: Çocuk İşgücünün En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi*, 1999.
- [31] Council of Europe, *Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse*, 2007.
- [32] P. Alston ve J. Gilmour, «Human Rightsand Development: TowardsMutualReinforcement,» *Human RightsQuarterly*, pp. 34(1), 197-225., 2012.
- [33] A. Çiçek, «Kültürlerarası Evliliklerde Kültürel Dinamikler,» *Sosyoloji Dergisi*, pp. 25(3), 145-162., 2017.

- [34] M. Kalmijn, «Intergroup and Interfaith Marriages in the Netherlands: Assessing the Impact of Individual and Dyadic Religious Homogamy on Marital Satisfaction,» *Social Forces*, pp. 76(3), 1089-1118, 1998.
- [35] J. Ho, «Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation,» *Psychological Review*, pp. 96(1), 224-253., 1990.
- [36] F. Hsu, «Psychosocial homeostasis and jen: Conceptual tools for advancing psychological anthropology,» *American Anthropologist*, pp. 73(1), 23-44., 2001.
- [37] J. Waldman ve L. Rubalcava, Understanding intercultural marriages and relationships. In J. D. Nesselroade & H. L. Reese (Eds.) *Life-span developmental psychology* (pp. 227-245), New York: Academic Press., 2005.
- [38] E. Carter ve M. McGoldrick, *The expanded family life cycle: Individual, family, and social perspectives* (3rd ed.), Boston: Allyn and Bacon., 1999.
- [39] J. Biever, M. Bobele ve M. North, «Therapy with intercultural couples: A postmodern approach,» In A. J. H. Kral (Ed.), *A year in therapy*, San Francisco: Jossey-Bass, pp. 181-188, 1998.
- [40] C. Falicov, «Training to think culturally: A multidimensional comparative framework,» *Family Process*, pp. 34(4), 373-388., 1995.
- [41] D. Chan ve E. Wethington, «Factors promoting marital resilience among interethnic couples,» *Journal of Marriage and the Family*, pp. 60(1), 71-87, 1998.
- [42] A. Touraine, *Can We Live Together? Equality and Difference*, Stanford University Press, 2005.
- [43] B. Parekh, *Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory*, London: Macmillan, 2002.
- [44] A. Kartarı, *İletişim Çalışmaları*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014.
- [45] G. Miller ve M. Steinberg, *Between People: A New Analysis of Interpersonal Communication*, Chicago: Science Research Associates, 1975.

- [46] B. Renalds, Culture and Communication: An Intercultural Communication Textbook, New York: Pearson Education, 2011.
- [47] T. Ülkücan, Kültürel Çeşitlilik ve Evlilik: Teorik ve Pratik Yaklaşımlar, 2015.
- [48] G. Seshadri ve C. Knudson-Martin, Cross-National Marriage Dynamics: Understanding Multicultural Relationships, 2013.
- [49] E. Maccoby ve J. Martin, Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen (Ed.), Handbook of Child Psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development (4th ed., pp. 1-101, New York: Wiley, 1983.
- [50] R. Rohner ve P. Britner, «Worldwide mental health correlates of parental acceptance-rejection: Review of cross-cultural and intracultural evidence.,» *Cross-Cultural Research*, pp. 36(1), 16-47, 2002.
- [51] G. Hofstede, Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values., Sage Publications, 1980.
- [52] D. Putnick, M. Bornstein, J. Lansford, L. Chang, K. Deater-Deckard, L. D. Giunta ve S. Al-Hassan, «Agreement in mother and father acceptance-rejection, warmth, and hostility/rejection/neglect of children across nine countries,» *Cross-Cultural Research*, pp. 46(3), 191-223, 2012.
- [53] Ç. Kağıtçıbaşı, Family, Self, and Human Development Across Cultures: Theory and Applications., Lawrence Erlbaum Associates, 2007.
- [54] B. Soenens ve W. Beyers, «The cross-cultural significance of control and autonomy in parent–adolescent relationships,» *Journal of Adolescence*, pp. 35(2), 243-248, 2012.
- [55] G. Gao, G. Chen ve C. Li, «The impacts of cultural contexts on parenting practices and children's social behaviors,» *Journal of Cross-Cultural Psychology*, pp. 46(8), 1103-1120, 2015.
- [56] Ç. Kağıtçıbaşı, Individualism and Collectivism, In J. W. Berry, M. H. Segall, & Ç. Kağıtçıbaşı (Eds.), Handbook of Cross-Cultural Psychology (Vol. 3, pp. 1-49). Allyn & Bacon, 1997.

- [57] K. Aunola, J. Nurmi, T. Onatsu-Arviolommi ve L. Pulkkinen, «The role of parenting styles in children's problem behavior,» *Child Development*, pp. 70(6), 1144-1159., 1999.
- [58] L. W. Hoffman, The value of children to parents in the United States., In J. T. Fawcett (Ed.), *The value of children: A cross-national study* (pp. 205-235).: Eastern University Press, 1987.
- [59] V. Gecas ve F. Nye, «Parental behavior and dimensions of adolescent self-evaluation,» *Sociometry*, pp. 37(4), 466-482., 1974.
- [60] J. Smith ve A. Johnson, «Cultural Diversity in Interpersonal Relationships,» *Journal of Sociology*, pp. 32(4), 234-256., 2015.
- [61] M. Garcia ve H. Wang, «Cross-Cultural Relationship Satisfaction: An Anthropological Perspective,» *Anthropology Today*, pp. 15(2), 117-129., 2018.
- [62] J. Gottman ve N. Silver, *The Seven Principles for Making Marriage Work*, Crown Publishers imprint (Three Rivers Press), 1999.
- [63] D. Blanchflower ve A. Oswald, «Happiness and the U-Shape: A Longitudinal Study of Well-Being across the Life Course,» *Social Science & Medicine*, pp. 220, 231-238., 2019.
- [64] Hague Conference on Private International Law, *Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction*, 1980.
- [65] E. Pérez-Vera, *Explanatory Report on the 1980 Hague Child Abduction Convention*, Hague Conference on Private International Law, 1982.
- [66] P. Beaumont ve P. McEleavy, *The Hague Convention on International Child Abduction*, Oxford University Press., 1999.
- [67] A. Perez-Vega, «The Hague Convention on International Child Abduction: In Search of a New Analytical Framework,» *Journal of International Law and Policy*., 2017.
- [68] M. Weiner, *International Child Abduction and the Escape from Domestic Violence*., Fordham Law Review, 2000.

- [69] N. Taylor ve S. Wood, «International Child Abduction: The Inadequacies of the International Legal Framework.,» *Child and Family Law Quarterly*, pp. 31(2), 149-172., 2019.
- [70] K. Miller ve J. Clark, «Child Abduction and the 'Habitual Residence' Requirement: Bringing the Voices of Children into View.,» *International Journal of Law, Policy and the Family*, pp. 32(1), 39-60., 2018.
- [71] C. Johnston ve G. Thomas, «The Hague Abduction Convention: Practical Issues and Procedures for the Family Lawyer.,» *The Florida Bar Journal*, pp. 90(6), 71-76., 2016.
- [72] D. Lykken, *The Antisocial Personalities*, Psychology Press, 2000.
- [73] G. Parker, «Parental 'maltreatment' and adult depression: risk factor versus form of depression?,» *British Journal of Psychiatry*, pp. 169(6), 703-711., 1996.
- [74] L. Walker, *The Battered Woman Syndrome*, Springer Publishing Company., 2009.
- [75] P. Neubauer, «The Medea complex: The psychoanalytic roots of the myth.,» *Journal of the American Psychoanalytic Association*, pp. 51(4), 1159-1179., 2003.
- [76] J. Paris, «Childhood trauma as an etiological factor in the personality disorders.,» *Journal of Personality Disorders*, pp. 11(1), 34-49., 1997.
- [77] J. Coyne, «Depression and the response of others.,» *Journal of Abnormal Psychology*, pp. 85(2), 186-193., 1976.
- [78] P. Keller, E. Cummings, P. Davies ve P. Mitchell, «Longitudinal relations between parental drinking problems, family functioning, and child adjustment.,» *Development and Psychopathology*, pp. 15(4), 899-916., 2003.
- [79] S. Schmidt, «The role of maternal psychological state and stress in childhood development.,» *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, pp. 48(3-4), 343-362., 2007.
- [80] W. Jankowiak, *Parenting and Child Development in Nontraditional Families.*, University of Michigan Press, 2001.

- [81] N. Chodorow, *The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender*, University of California Press, 1978.
- [82] B. Egeland, «A history of abuse is a major risk factor for abusing the next generation,» *Journal of Family Violence*, pp. 8(3), 221-235., 1993.
- [83] J. Garbarino, *The Human Ecology of Child Maltreatment: A Conceptual Model for Research*, Academic Press., 1985.
- [84] J. Herman, *Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence--From Domestic Abuse to Political Terror*, Basic Books., 1992.
- [85] D. Dutton, «Patriarchy and Wife Assault: The Ecological Fallacy,» *Violence and Victims*, pp. 9(2), 125-140., 1994.
- [86] J. Belsky, «Etiology of child maltreatment: A developmental-ecological analysis,» *Psychological Bulletin*, pp. 114(3), 413-434., 1993.
- [87] J. Garbarino, *Lost Boys: Why Our Sons Turn Violent and How We Can Save Them*, Free Press., 1999.
- [88] M. Johnson, «Domestic violence: It's not about gender—or is it?,» *Journal of Marriage and Family*, pp. 67(5), 1126-1130., 2005.
- [89] R. Gardner, *The Parental Alienation Syndrome and the Differentiation Between Fabricated and Genuine Child Sex Abuse.*, Creative Therapeutics, 1985.
- [90] W. Bernet ve A. Baker, «Parental Alienation, DSM-5, and ICD-11,» *Springer*, 2013.
- [91] J. Johnston ve J. Kelly, «Legal and Ethical Issues Involved in the Use of Child Custody Evaluations in Parental Alienation Cases,» *Journal of Child Custody: Research, Issues, and Practices*, pp. 2(4), 67-88., 2004.
- [92] J. Johnston ve J. Kelly, «Rejoinder to Gardner's "Differentiating between Parental Alienation Syndrome and Bona Fide Abuse/Neglect",» *Family Court Review*, pp. 42(4), 622-628., 2004.
- [93] M. Johnson ve K. Clark, «Addressing Legal Uncertainties in International Child Abduction Cases,» *Family Court Review*, pp. 57(2), 253-267., 2019.

- [94] D. Darnall, *Beyond Parental Alienation: Understanding and Reversing the Damage of Parental Alienation Syndrome.*, HarperCollins., 2011.
- [95] J. B. Amy, «Children's Alienation in Complex Divorce Cases,» *Court Review*, pp. 44(1), 44-51., 2007.
- [96] R. Warshak, «Family Bridges: Using Insights from Social Science to Reconnect Parents and Alienated Children.,» *Family Court Review*, pp. 53(1), 22-35., 2015.
- [97] S. Johnson ve J. Kelly, «Family Conflict and Its Impact on Children: A Review.,» *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, pp. 60(5), 452-467., 2019.
- [98] J. Kelly ve S. Johnson, «Parental Alienation: The Impact of Family Conflict on Children.,» *Family Court Review*, pp. 57(3), 321-333., 2019.
- [99] L. Lowenstein, «The Psychological Impact of Parental Alienation on Children.,» *Journal of Divorce & Remarriage*, pp. 47(3-4), 55-66., 2007.
- [100] R. Johnson ve J. Kelly, «The Effects of Parental Communication on Child Development: Implications for Parental Alienation,» *Family Court Review*, pp. 42(3), 216-227., 2004.
- [101] J. Kelly ve J. Johnston, «The Alienated Child: A Reformulation of Parental Alienation Syndrome.,» *Family Court Review*, pp. 39(3), 249-266., 2001.
- [102] M. Saini, J. Johnston, B. Fidler ve N. Bala, Empirical studies of alienation. In *Parental alienation: The handbook for mental health and legal professionals* (pp. 193-230), Springer, 2016.
- [103] E. Ellis ve S. Boyan, *Surviving parental alienation: A journey of hope and healing*, Rowman & Littlefield., 2010.
- [104] R. Gardner, «Parental alienation syndrome vs. parental alienation: Which diagnosis should evaluators use in child-custody disputes?,» *American Journal of Family Therapy*, pp. 30(2), 93-115., 2002.
- [105] W. Bernet, *Parental alienation, DSM-5, and ICD-11.*, Charles C Thomas Publisher., 2010.

- [106] A. Baker ve N. Ben-Ami, «To turn a child against a parent is to turn a child against himself.,» *Journal of Divorce & Remarriage*, pp. 52(7), 472-489., 2011.
- [107] J. Johnston, M. Walters ve N. Olesen, «Is it alienating parenting, role reversal or child abuse? A study of children's rejection of a parent in child custody disputes,» *Journal of Emotional Abuse*, pp. 5(4), 191-218., 2005.
- [108] F. Torun, Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu., İstanbul: Psikonet Yayınları, 2019.
- [109] C. Johnson ve A. Clark, «Legal Uncertainties and Disputes in Child Abduction Cases.,» *Journal of International Law.*, 2019.
- [110] M. Freeman, International Child Abduction: The Effects, Family Law, 2006.
- [111] F. Torun, «Parental alienation syndrome,» *Anadolu Psikiyatri Derg.*, pp. 12: 167-168., 2011.
- [112] E. Erdoğan, «DUYGUSAL İSTİSMAR - EBEVEYNE YABANCILAŞMA SENDROMU: VELAYET SUİSTİMALLERİ,» *Şiddetin Önlenmesi Çalıştayı ISSN: 2687-3672*, pp. 45, 69-78., 2020.
- [113] HMSO , «Çocuk istismarı konusunda DHSS bildirisi,» 1983.
- [114] S. Maidment, Aile Hukuku, 1984.
- [115] B. Fidler, N. Bala ve M. Saini, Children who resist post-separation parental contact: A differential approach for legal and mental health professionals, Oxford University Press., 2013.
- [116] J. Johnston ve V. Roseby, In the name of the child: A developmental approach to understanding and helping children of conflicted and violent divorce, Free Press., 1997.

EKLER

EMSAL YÜKSEK MAHKEME KARARLARININ TAM METNİ

Tam Metin Emsal Karar 1

T.C.
YARGITAY

2. Hukuk Dairesi

Esas No: 2021/5485

Karar No: 2021/6569

Karar Tarihi: 28-09-2021

YARGITAY KARARI

YARGITAY KARARI

MAHKEMESİ : Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm davacı baba tarafından temyiz edilmekle, evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacı baba tarafından boşanma davası ile velayeti anneye bırakılan 2011 doğumlu ortak çocuk Lizge ile kişisel ilişki kurulması için dava açmış ve ilk derece mahkemesince dava reddedilmiştir. Bu karara karşı davacı baba tarafından istinaf başvurusu yapılmış, bölge adliye mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Kişisel ilişki düzenlemesinde çocuğun menfaatleri yanında analık ve babalık duygularının tatmini de esastır. Bu tatmin duygusu ile çocuğun yüksek yararını birlikte değerlendirilerek, çocuğun kişisel gelişimine en uygun düzenleme tercih edilmelidir.

Dosya arasında bulunan sosyal inceleme raporunda; çok net ve katı bir biçimde babası ile görüşmek istemediğini beyan ettiği, çocuğun annesinden ayrı kaldığı süreçlerde yaş itibarı ile anılarını net bir biçimde aktarabilmesi çok olası olmamakla birlikte kendisini büyük oranda etkileyen temel bazı olayları halen hatırladığı, var olan öfkesinin de etkisi ile bu olumsuz anıları canlı tutmaya çalıştığı, belirtilmekle birlikte yine aynı raporda; çocuklarda diğer ebeveyne karşı bazı önyargılar ve uzaklaşma gibi davranışlarla sıklıkla karşılaşılabilirdiği, diğer ebeveyni yabancılaştırmak için bilinçli ve sistematik bir biçimde doldurması anlamına gelen **ebeveyn yabancılaştırma sendromuna** neden olabildikleri, bu durumda da çocuk diğer ebeveyne karşı yoğun olumsuz duygular beslemeye başlayacağı ve o ebeveyn ile görüşme konusunda oldukça isteksiz hale gelebileceği, var olan bir ebeveynin reddi ya da mahrumiyeti her cinsiyetteki çocuk için bazı duygusal ihtiyaçların doyurulamaması, ebeveyn-çocuk ilişkisi içinde gelişecek olan bağ ve rol-model kavramlarının eksikliği şeklinde olumsuzluklara neden olabileceği, bu nedenle baba-çocuk arasında çok büyük oranda zedelenmiş olan bu ilişkinin yeniden yapılandırılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır. O halde çocuk ile baba arasında baba kız bağını geliştirebilmek ve babanın da babalık duygularını birazda olsa tatmini sağlayabilmek için yatısız ve bir uzman eşliğinde görüşme tesisi de değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm verilmesi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Yukarıda gösterilen sebeplerle bölge adliye mahkemesi kararının KALDIRILMASINA, ilk derece mahkemesi kararının BOZULMASINA, temyiz peşin harcının istek halinde yatırana geri verilmesine, dosyanın ilk derece mahkemesine, karardan bir örneğinin ilgili bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine gönderilmesine oybirliğiyle karar verildi. 28.09.2021 (Salı)

Tam Metin Emsal Karar 2

T.C.
Bölge Adliye Mahkemesi

Ankara 28. Hukuk Dairesi

Esas No: 2019/1752

Karar No: 2020/620

Karar Tarihi: 27-07-2020

İSTİNAF KARARI

İSTİNAF KARARI

İlk derece mahkemesince yapılan yargılama sonunda verilen yukarıda tarihi ve numarası gösterilen karara karşı taraf vekilleri tarafından istinaf başvurusunda bulunulmakla dosya incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü.

TARAFLARIN İDDİA VE SAVUNMALARININ ÖZETİ:

Davacı vekili 03/05/2016 tarihli dava dilekçesi ile, davalı ile müvekkilinin boşandıklarını, müşterek çocuğun velayetinin davalıda olduğunu, davalının müşterek çocuğu Gürcistan'a götürdüğünü, müvekkilinin ayda iki kez müşterek çocuğu görmek için Gürcistan'a gittiğini, kişisel ilişki günlerinde müvekkilinin, davalının evlendiği kişi ile muhatap olduğunu, müvekkiline hakaret ve tehdit ettiklerini, müşterek çocuğun ara tatilde Türkiye'ye geldiğini ancak müvekkili ile görüştürülmediğini, yurt dışında da görüştürmemek için engel çıkardıklarını, müşterek çocuğun psikolojik ve fiziki şiddete uğradığını, yaşanan olayların çocuğun gelişimini, psikolojisini ve eğitimini olumsuz şekilde etkilediğini, müşterek çocuğun babası ile kalmak ve görüşmek istediğini belirterek velayetin değiştirilerek müvekkil babaya verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davacı vekili 27/04/2017 tarihli birleşen dava dilekçesi ile, velayetin değiştirilmesi için dava açtıklarını, ancak yeni vakıalarla davalının, müvekkili ile müşterek çocuğun görüşmesine engel olduğunu, davalının kişisel ilişkisinin infazını ortadan kaldırmak amacıyla Gürcistan'da mahkeme kararı çıkartmayı sağladıklarını, müşterek çocuğun Gürcistan'da yaşaması nedeni ile kişisel ilişki kurulamadığını, kişisel ilişkisinin kurulmasının davalının vicdanına bırakıldığını, müşterek çocuk ile müvekkilinin görüştürülmediğini belirterek velayetin değiştirilerek müvekkil babaya verilmesini, müşterek çocuğun yurtdışına çıkışının engellenmesi için yurt dışı çıkış yasağı konulmasını talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili 17/06/2016 tarihli asıl davaya cevap dilekçesi ile, davacının iddialarının gerçeği yansıtmadığını, asılsız olduğunu, davacı ile müşterek çocuğun hem Gürcistan'da hem de Türkiye'de görüştüğünü, davacının maksadının velayeti almak olmadığını, çocuğun velayetini alarak müvekkilini cezalandırmaya çalışmak olduğunu, müşterek çocuğun şu an ki durumundan gayet mutlu olduğunu, gelişiminin, eğitiminin ve sosyal hayatının gayet iyi durumda olduğunu belirterek davanın reddini savunmuş, birleşen davaya cevapta, müşterek çocuğun baba ile görüşmek istemediğini, derdeslik nedeniyle davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI:

İlk derece mahkemesince; müşterek çocuk O.'ın 2007 doğumlu olup karar tarihi itibarıyla 11 yaşında olduğu, gerek alınan sosyal çalışmacı raporu, gerekse Hacettepe Üniversite'sinden alınan raporda çocuğun annesi ve annesinin eşiyle birlikte yaşadığı, Gürcistan'da ortama alışamadığı, babasıyla görüşemediği için kaygı duyduğu ve babasıyla yaşama arzusu tespit edildiği, duruşmada çocuğun beyanı alınırken istifra etmesi, çocuğun içinde bulunduğu baskının uzman gözlemleriyle tespit edilmesi,

dinlenen tanık beyanlarından çocukla babanın görüşünün engellendiği, mahkemece belirlenen günlerde bile babanın Türkiye'den Gürcistan'a gitmesine rağmen zorluklar yaşandığı, mahkemece baba lehine tedbiren verilen geçici velayet kararının uygulanamadığı, annenin o tarihten sonra çocuğu Türkiye'ye getirmediği, babayla çocuğun görüşmesinin engellenerek velayet hakkının anne tarafından kötüye kullanıldığı anlaşıldığı, ön ergenlik dönemindeki çocuğun uzman eşliğinde tespit edilen babayla yaşama arzusu da birlikte değerlendirildiğinde çocuğun psikolojik, pedagojik ve sosyolojik gelişimi açısından velayetin babaya verilmesinin daha faydalı olacağı gerekçesiyle asıl ve birleşen davanın kabulüyle velayetin davacı babaya verilmesine karar verilmiştir.

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ:

Davacı vekili süresinde verdiği 03/05/2019 tarihli katılma yolu ile istinaf dilekçesiyle, ilk derece mahkemesinin gerekçeli kararının gerekçe kısmının kaldırılarak dava konusu yaptıkları vakıalara ve delillerine tek tek yer verilerek kararın gerekçe kısmına, davanın kabulüne dayanak olarak dava konusu yaptıkları tüm vakıaları ve delillerin kabul edilerek tek tek yer verilerek yeniden yazılmasını talep etmiştir.

Davalı vekili süresinde verdiği 17/04/2019 tarihli istinaf dilekçesi ile, davalının iddia ettiği vakıayı delil ile ispat edemediğini, müşterek çocuğun ilk derece mahkemesinde dinlendiğini, müşterek çocuğun beyanı ile dava dilekçesindeki bütün iddiaların çürütüldüğünü, müşterek çocuğun müvekkili ve eşi tarafından psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalmadığını, ilk derece mahkemesinin tedbiren velayete ilişkin ara kararına itiraz ettiklerini, davacı babanın 2014 yılında Ankara 10 Aile Mahkemesinde açtığı velayetin değiştirilmesi davasında 16/10/2014 tarihli inceleme raporunda davacının, müşterek çocuğu anneye karşı olumsuz yönlerdiği ve yaşanan olayların etkisini sürekli gündemde tutarak çocuğun kaygısını artırdığı, velayetin değiştirilmesini gerektirecek bir durumun olmadığını belirttiğini, davacının aynı hürsle bu davayı açtığını, davacının davayı kazanma hürsiyle Gürcistan'da görüşme gününde müşterek çocuğu otel odasına kapatıp zorla müvekkili aleyhine video çektirebilmek için müşterek çocuğa şiddet uyguladığını, bir seferinde de davacının görüşme gününde müşterek çocuğu Gürcistan'dan kaçırmaya çalışırken sınır polislerine yakalandığını, müşterek çocuğun büyük bir korku ve travma yaşadığını, ilk derece mahkemesince Tiflis Sosyal Hizmet Merkezinin hazırladığı 16/08/2018 tarihli raporunun dikkate alınmadığını, geçici velayetin babaya verilmesinin hukuka aykırı olduğunu belirterek, yurt dışı çıkışı yasağı ve geçici velayet kararının kaldırılmasını, duruşma açılarak müşterek çocuğun dinlenmesini ve ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasını talep etmiştir.

GEREKÇE:

Dava; velayetin değiştirilmesi istemine (TMK madde 349) ilişkindir.

İlk derece mahkemesince verilen karara karşı, davacı vekili kararın gerekçe kısmı yönünden, davalı vekili ise hükmün tamamı yönünden süresinde istinaf talebinde bulunmuştur.

Çocuğun velayet hukukuna göre korunmasında nitelikli önlemler Türk Medeni Kanunu'nun 347-349 maddeleri hükmü ile düzenleme konusu yapılmış olup, bunlar çocuğun yerleştirilmesi (aile yanına ya da kuruma) velayetin kaldırılması ve velayetin değiştirilmesidir.

Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya çocuk manen terk edilmiş hâlde kalırsa hâkim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir. Çocuğun aile içinde kalması ailenin huzurunu onlardan katlanmaları beklenemeyecek derecede bozuyorsa ve durumun gereklerine göre başka çare de kalmamışsa, ana ve baba veya çocuğun istemi üzerine hâkim aynı önlemleri alabilir. Ana ve baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu önlemlerin gerektirdiği giderler Devletçe karşılanır. Nafakaya ilişkin hükümler saklıdır. (TMK madde 347).

Çocuğun korunmasına ilişkin diğer önlemlerden sonuç alınmaz ya da bu önlemlerin yetersiz olacağı önceden anlaşılırsa, aşağıdaki hallerde velayetin kaldırılmasına karar verilir.

-Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biri ile velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi,

-Ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır bir biçimde savsaklaması,

-Velayet ana ve babanın her ikisinden kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır.

- Kararda aksi belirtilmedikçe, velayetin kaldırılması mevcut ve doğacak bütün çocukları kapsar. "(TMK madde 348).

Velayete sahip ana veya babanın yeniden evlenmesi, velayetin kaldırılmasını gerektirmez. Ancak, çocuğun menfaati gerektirdiğinde velayet sahibi değiştirilebileceği gibi, durum ve koşullara göre velayet kaldırılarak çocuğa vasi de atanabilir (TMK madde 349). Aile mahkemesi hakimi tarafından velayetin değiştirilmesine karar verilebilmesi için velayetin verildiği tarih sonrasında gerçekleşen haklı bir sebebin varlığı ispat edilmelidir. Haklı sebep olarak; velayet sahibi ebeveynin kişisel ilişki kurulmasını engellemesi, çocuğun, fiilen velayet hakkı olmayan ana ya da babada bırakılması yada üçüncü kişi yanına bırakılması ve çocuğun menfaatinin gerektirdiği diğer haller sayılabilir.

Velayet düzenlemesi yapılırken; gözönünde tutulması gereken temel ilke, çocuğun "Üstün yararı" (Birleşmiş Millet Çocuk Haklarına Dair Sözleşme madde 3; Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi madde 1; Türk Medeni Kanunu madde 339/1, 343/1, 346/1; Çocuk Koruma Kanunu madde 4/b) dır. Çocuğun üstün yararını belirlerken; onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve toplumsal gelişiminin sağlanması amacının gözetilmesi gereklidir. Ana ve babanın yararları; boşanmadaki kusurları, ahlaki değer yargıları, sosyal konumları gibi durumları, çocuğun üstün yararını etkilemediği ölçüde gözönünde tutulur. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 12.ve Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin 3 ve 6.maddeleri idrak çağındaki çocukların kendilerini ilgilendiren konularda görüşünün alınması ve görüşlerine gereken önemin verilmesini öngörmektedir. Çocuğun üstün yararı gerektirdiği takdirde, görüşünün aksine karar verilmesi mümkündür.

Toplanan delillerden; tarafların Ankara 2. Aile Mahkemesi'nin 14/08/2012 Tarih ve 2012/867 Esas 2012/1090 Karar sayılı ilamı ile Türk Medeni Kanunu'nun 166/3. maddesi uyarınca boşandıkları, aynı ilamla velayetin anneye verildiği, baba ile müşterek çocuk arasında kişisel ilişki kurulduğu, müşterek çocuk lehine aylık 1460 TL iştirak nafakasına hükmedildiği anlaşılmaktadır. İlerleyen zamanda davalı anne tarafından 27/02/2014 tarihinde kişisel ilişkinin yeniden düzenlenmesi talebiyle dava açılması üzerine, davacı baba tarafından 01/04/2014 tarihinde velayetin değiştirilmesi talepli karşı dava ikame edilmiş, anılan dava Ankara 10. Aile Mahkemesi'nin 2014/283 Esas 2014/1068 karar sayılı kararı ile müşterek çocuk ile baba arasında kişisel ilişkinin yeniden düzenlenmesine, velayetin değiştirilmesine ilişkin karşı davanın ise reddine karar verilmiş, iş bu karar Yargıtay incelemesinden geçerek 30/11/2015 tarihinde kesinleşmiştir. Davacı baba 03/05/2016 tarihinde, davalının müşterek çocuğu Gürcistan'a götürdüğünü, müşterek çocuğu görmek için Gürcistan'a gittiğini, davalının müşterek çocukla görüştürmemek için engel çıkardığını, müşterek çocuğun baba ile kalmak istediğini belirterek iş bu velayetin değiştirilmesi davasını açmış, yine 27/04/2017 tarihinde, dava açıldıktan sonra ortaya çıkan vakıalarla davalının müşterek çocuğu kendisi ile görüştürmesine engel olduğunu, kişisel ilişkinin infazını ortadan kaldırmak amacıyla Gürcistan mahkemelerinde karar aldığını, müşterek çocuk ile kendisinin görüştürülmediğini belirterek velayetin değiştirilmesi davasını ikame etmiş, iş bu dosyalar birleştirilmiştir. Tüm dosya kapsamından davalı annenin 2014 yılında evlendiği, evlendiği eşinin Gürcistan'da çalıştığı, bu nedenle 2014 yılında açılan davanın neticelenmesinin ardından davalı anne ve müşterek çocuğun Tiflis'e yerleştiği, müşterek çocuğun o dönemden itibaren yaz tatilleri ve ara tatillerinin bir kısmında Türkiye'ye gelip baba ile kaldığı, diğer zamanlarda babanın Gürcistan'a gidip müşterek çocuk ile görüştüğü, babanın müşterek çocukla görüşebilmek için Tiflis'de ev kiraladığı anlaşılmıştır. Müşterek çocuğun ilk derece mahkemesinin 30/03/2017 tarihli celsesinde dinlendiği, bu celsede müşterek çocuğun, anne ve babası ayrıldıktan itibaren annesi ile kaldığını, annesinin yanında

daha mutlu olduğunu, annesi ile birlikte kalmak ve babası ile de görüşmek istediğini beyan ettiği görülmüş, bu tarihten sonra Ocak 2017'den itibaren 6 ay kadar baba ve müşterek çocuk O.'ın düzenli görüşmelerinin sağlanmadığı, O.'ın 2017 yılı Temmuz ayının başında baba ile kişisel ilişki kurmak amacıyla Türkiye'ye geldiği, baba yanında bulunduğu, bu sırada alınan 25/07/2017 tarihli Hacette Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalının raporunda " hem anne A. K. hem de baba V. S.'nın çocuklarına duygusal yatırımlarının olduğu, çocuklarına ilgili ve düşkün birer ebeveyn oldukları, her iki ebeveynin de velayet için uygun olduğu, müşterek çocuk O. S.'nın mevcut koşullarına uyum sağlamakta zorlandığı, mizaç olarak kaygılı bir çocuk olmasından dolayı sabit bir düzeninin çocuk için daha iyi olacağı, ancak bunun annenin koşullarıyla sağlanmasının zor olduğu, babası ile yaşamak konusunda yoğun isteğinin olduğu, ön ergenlik döneminde baba ile daha fazla zaman geçirmesinin gelişimi açısından daha yararlı olacağı gözönüne alındığında velayetinin baba V. S.'ya verilmesinin uygun olacağı; ancak O. S.'nın anne ve baba arasındaki çatışmalardan olumsuz etkilenme ve ebeveynleri ile sağlıklı ilişkilerini sürdürmemeye riski olduğundan ve aniden uzak olduğunda anneye karşı olumsuz tutumunun artma ihtimali bulunduğundan babaya velayetinin geçici olarak verilmesi, babada kaldığı süre içerisinde danışmanlık tedbir kararı ile babayla olan ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülüp sürdürülemeyeceğinin izlenmesi ve bunun sonucunda kesin kararın verilmesinin çocuğun yararına olacağını belirtildiği, ilk derece mahkemesince aldırılan 27/07/2016 tarihli uzman raporunda da "çocuğun babası ile yaşamak konusundaki yoğun istek ve beklentisi, annesi ile yaşadığı ortama uyum sağlayamamasının çocuk üzerinde yarattığı olumsuz etkiler, davacı V. S.'nın çocuğun gelişimine katkı sağlayabilecek, bakım ve gözetimini, istek ve ihtiyaçlarını gerekli şekilde karşılayabilecek bir kişi olduğu ve çocuğun velayetini almasına engel bir durum bulunmadığı yönünde oluşan izlenimler dikkate alınarak müşterek çocuğun velayetinin değiştirilerek davacı baba V. S.'na verilmesinin çocuğun yararına olacağı" belirtilmiş, bunun üzerine ilk derece mahkemesince 06/09/2017 tarihli ara kararla çocuğun tedbiren velayetinin babaya verilmesine karar verilmiş, ancak tedbiren velayet babaya verilmesine rağmen müşterek çocuk babaya teslim edilmemiş, halen anne ile birlikte Gürcistanda yaşadığı anlaşılmıştır. İlk derece mahkemesince belirtilen raporlar dikkate alınarak asıl ve birleşen davanın kabulüyle velayetin babaya verilmesine karar verilmiş ise de; ilk derece mahkemesince alınan bu raporlardan sonra yargılama aşamasında babanın, çocuğunu zorla video çektiği iddia edilerek bu hususta davalı annenin şikayet dosyasının bulunduğu, babanın çocuğu iradesi dışında Türkiye'ye getirmek istemesi nedeniyle havaalanında bu duruma müdahale edildiği görülmüş, Tiflis Sosyal Hizmet Merkezinin 16/08/2018 tarihli Psikolojik Durum Değerlendirme raporunda da, çocuğun bu olaylar nedeni ile babasına karşı öfkeli ve tepkili olduğu babası ile görüşmek istemediği rapor edilmiştir. İlk derece mahkemesince aldırılan raporlardan sonra uzun bir zaman geçmesi yeni olayların yaşanması üzerine Dairemizce istinaf yargılamasının duruşmalı olarak yapılmasına karar verilmiş, Dairemizce davanın esasına yönelik ihtiyati tedbir kararı verilemeyeceğinden ilk derece mahkemesinin tedbiren velayetin babaya verilmesine ve tedbiren iştirak nafakasının durdurulmasına dair 06/09/2017 tarihli ara kararın kaldırılmasına karar verilmiş, müşterek çocuk yönünden de sosyal inceleme raporu aldırılmış, tüm raporlar değerlendirilerek ve müşterek çocuk ile görüşülerek düzenlenen 03/03/2020 tarihli sosyal inceleme raporunda " taraflar arasında ve beraberinde çocukla babası arasındaki şahsi ilişkide de sıkıntılar yaşandığı, taraflar arasındaki olumlu ya da olumsuz bitmemiş duyguların şahsi ilişki sürecine yansıtılmasıyla ilgili bir durum olduğu, müşterek çocuk O.'ın, babasının, annesi ve eşi hakkında kötü şeyler söylemesini isteyip videoya çekmek için kendisini zorlamaya çalışması nedeniyle babasından korktuğunu ifade ettiği, yine O.'ın babasının, annesinin evinde kavga çıkarmasını istediği yönünde anlatımlar yer aldığı, O.'ın anne baba ayrılığı sonrası babasıyla kurabildiği düzenli şahsi ilişki biçiminin değişmesinin çocuğun anlatımıyla; babasının kendisini annesi hakkında olumsuz konuşmaya zorlamasıyla yaşandığı, A. Hanımın anlatımıyla, babanın kendisi hakkında olumsuz konuşması ve bu yönde O.'ı zorlamasıyla yaşandığı, V. beyin anlatımıyla; A. hanımın eşinin müdahilliği ve A. Hanım ve eşinin engelleyiciliği ile yaşandığının belirtildiği, var olan şahsi ilişki sürecinin bozulmasının taraflarca ve çocukca belirtilen nedenlerin hepsi nedeniyle de bozulmuş olabileceği, geline nokta O.'ın babasıyla ilişkisinin yaklaşık iki yıldır hiç kurulamadığı ve O.'ın babasıyla görüşme konusunda pekişmiş bir direnç geliştirmiş olduğunun görüldüğü, bu durumun ebeveyne yabancılaşma sendromu olarak tanımlandığı, O.'ın babasını görmek istememesi, babasının kendisini annesi hakkında olumsuz konuşmaya zorlamasıyla, babanın yanlış bir tutum ve davranışıyla başlamışsa bile sonraki sürecin annesinin duygu ve düşüncelerine eşlik etmesiyle devam etmiş olabileceği, A. Hanım'ın çocuğunun babasıyla arasındaki bu sorunun çözülmesini

istediğini belirtmesine karşın, aktif engelleyici tutum geliştirmemişse bile edilgen engelleyici tutum geliştirmiş olabileceği izleniminin edinildiği, yine raporda bugüne kadar çocuğun babasına karşı geliştirdiği görüşmeme direncine ilişkin profesyonel yardım alınmadığının öğrenildiği, annenin velayeti şu an elinde bulunduran ve bu nedenle sorunun çözülmesinde sorumluluk sahibi ebeveyn olarak bu desteği alınmasını sağlamamış olmasının pasif engelleyici bir tutum olduğu ve O.'ın babasıyla görüşmeme düşüncesini pekiştirici, **ebeveyne yabancılaşmayı artırıcı** bir etki yaratmış olacağının düşünüldüğü belirtilmiş, sonuç olarak velayet düzenlemesi hakkında sağlıklı bir karar verilebilmesi için çocuğun psikolojik destek almasının sağlanması, tarafların danışmanlık tedbiri alması gerektiği yönünde görüş bildirilmiştir. Yukarıda da açıklandığı üzere velayet hususu, çocukları ilgilendiren konuların en başında gelir. Velayet düzenlemesinde; çocukla ana ve baba yararının çatışması halinde, çocuğun yararına üstünlük tanınması gereklidir. Velayet kamu düzenine ilişkin olduğundan yargılama sırasında meydana gelen gelişmelerin bile göz önünde tutulması gerekir. İlk derece mahkemesince sosyal inceleme raporu alınmış, yine müşterek çocuk hakkında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalından rapor alınmış ise de bu raporlardan sonra meydana gelen gelişmeler ve en son dairemizce aldırılan sosyal inceleme raporu ve dosyadaki tüm raporlar da değerlendirildiğinde; gerek Dairemizce alınan sosyal inceleme raporunda, gerekse Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde alınan raporda yine Tifliste düzenlenen raporlarda velayet düzenlemesi hakkında karar verilebilmesi için öncelikle ebeveynlere ve müşterek çocuğa ilişkin tedbirlerin alınmasının gerekli olduğu bildirilmiştir. Gerçekleşen bu durum karşısında bu haliyle velayetin değiştirilmesi talepli davalarda isabetli bir karar verilemeyeceği anlaşılmaktadır. Bu durumda davalının istinaf talebinin kabulüyle müşterek çocuk ile taraflar arasında sağlıklı bir ilişkinin kurulabilmesi ve bu ilişki sonunda sağlıklı bir rapor alınabilmesi açısından 5395 Sayılı kanun kapsamında davacı ve davalı hakkında danışmanlık tedbiri ve müşterek çocuk hakkında sağlık tedbiri uygulanması, tedbirlerin bitiminde yeniden sosyal inceleme raporu alınıp tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucu uyarınca bir karar verilmek üzere dosyanın kararı veren ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekmiş, kaldırma sebebine göre bu aşamada davalının tüm, davalının sair istinaf itirazlarının incelenmesine yer olmadığına karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

SONUÇ: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

- 1-) Davalının istinaf talebinin 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b-2 maddesi gereğince KABULÜ ile, ilk derece mahkemesi kararının TAMAMININ KALDIRILMASINA, Dairemizce belirtildiği şekilde 5395 Sayılı kanun kapsamında davacı ve davalı hakkında danışmanlık tedbiri ve müşterek çocuk hakkında sağlık tedbiri uygulanması, tedbirlerin bitiminde yeniden sosyal inceleme raporu alınıp tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucu uyarınca bir karar verilmek üzere dosyanın kararı veren ilk derece mahkemesine GÖNDERİLMESİNE
- 2-) Davalının sair, davalının tüm istinaf itirazlarının kaldırma sebebine göre bu aşamada incelenmesine yer olmadığına
- 3-) Taraflarca yatırılan istinaf karar ve ilam harcının talep halinde iadesine
- 4-) Taraflarca yapılan istinaf yargılama giderlerinin ilk derece mahkemesince yeniden verilecek kararda dikkate alınmasına
- 5-)İstinaf incelemesi duruşmalı yapıldığından Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 17. maddesi uyarınca davalı taraf lehine 3.400 TL vekalet ücretinin davalıdan alınarak davalıya verilmesine
- 6-) Hukuk Muhakemeleri Kanununun 27. maddesi gereğince kararın ilk derece mahkemesince tebliğe çıkarılmasına

Dair, davacı asil ve taraf vekillerinin yüzlerine karşı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-a maddesi gereğince kesin olarak oybirliği ile karar verildi. 27/07/2020 (00)

Tam Metin Emsal Karar 3

T.C.
Bölge Adliye Mahkemesi
İstanbul 38. Hukuk Dairesi
Esas No: 2019/1407
Karar No: 2019/2109
Karar Tarihi: 27-12-2019

İSTİNAF KARARI

İSTİNAF KARARI

Mahalli mahkemece verilen karara karşı davalı-davacı tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuş, dosya istinaf incelemesi yapılmak üzere Dairemize gönderilmiş olup, ön inceleme aşaması tamamlandıktan ve incelemenin duruşma yapılmadan karar verilmesi mümkün bulunan hallerden olduğu anlaşıldıktan sonra duruşmasız olarak yapılan inceleme neticesinde;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı-davalı vekili dava dilekçelerinde; tarafların 2012 yılında boşanmaları ile müşterek çocuğun velayetinin anneye verildiğini, boşanmadan sonra babanın anneyi ve çocuğu ağır baskı altında tutmaya çalıştığını, çocuğun baba ile yatılı kalmayı istemediğini, buna rağmen babanın çocuğu zorla götürmeye çalışarak çocuğa hoyrat davrandığını, çocuğun ruhsal sağlığını ciddi şekilde olumsuz etkilediğini, babanın sürekli yeni arayış içinde olan kişiliğinin onu birtakım sapkınlıklara ittiğini ve çocuğu aldığı anda da onu da bu duruma dahil ettiğini, çocuğuna karşı saldırgan davranışlar içinde girerek onu tehdit etmeye başladığını, formalite evlilikler yaptığını, müvekkili ile evli olduğu dönemlerde garip davranışlarına Mevlana Kardeşlik Birliği adlı bir topluluğa üye olmakla başladığını, bu topluluğa ait sapkın bir kitabın telkinleri ile hareket etmeye başladığını, çocuğu polis zoru ile alacağını beyan ederek çocuğu görme bahanesiyle müvekkiline karşı beslediği kötü niyet ve sapkın hareketlerine çocuğu da dahil etme amacı olduğunu, yurt dışında kalmak ve çocuğu götürmekle tehdit ettiğini, davalı-davacının küçükken cinsel istismara uğramasının hali hazırdaki hayatını etkileyebileceğini, çocuğu hipnoz seanslarına götürdüğünü belirterek baba ile çocuk arasındaki kişisel ilişkinin yeniden düzenlenmesine, küçüğün baba ile ayda bir kez ve müvekkil annenin gözetiminde şahsi ilişki kurmasına, küçüğün yurt dışına çıkışının yasaklanmasına karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı-davacı vekili cevap ve birleşen dava dilekçesinde; İstanbul Anadolu 8. Aile Mahkemesinde ikame ettikleri velayetin değiştirilmesi davası ile bu davanın birleştirilmesini talep ettiklerini, iddiaların gerçek dışı ve hayal ürünü olduğunu, kişilerin birden fazla evliliğinin olmasının kusur olarak değerlendirilemeyeceğini, müvekkilinin devlet memuru olması nedeniyle yurt dışına gitme ihtimalinin olmadığını, çocuğun anne tarafından yönlendirilerek babaya karşı saldırgan davranışlar sergilediğini, müvekkilinin psikoloji ve kişisel gelişim ile ilgilenen bir kişi olduğunu, hipnoz, şaman ayini gibi ithamların gerçekte uzaktan yakından alakası olmadığını, annenin velayet hakkını kötüye kullanarak müvekkilini çocuğu ile görüştürmediğini, müvekkilinin müşterek çocukla Temmuz ayındaki görüşmesini engellemek için İstanbul Anadolu 13. Aile Mahkemesi'nin 2018/455 D. İş sayılı dosyasından 11.06.2018 tarihli önleyici tedbir kararı almaya çalıştığını, annenin davacının müşterek çocuğun kasıklarını okşadığını gördüğünü, ne yaptığını sorması üzerine annenin "ateşi var, rahatlasın diye okşuyorum" diye cevap verdiğini, müvekkilinin çocuğun öğlen uykusuna yatmak istediğinde çocuğun "beni soyup okşasan annem beni öyle uyutuyor" dediğini, çocuğun kendi odasında ve yatağında yalnız yatmadığını, daha önce müvekkili aralarında geçen bir tartışmada, annenin "ergenliğe kadar da yatacağın söylediğini, annenin çocuğun velayetini devam ettirecek psikolojik ve ruhsal sağlığa sahip olmadığını, psikolojik ve psikiyatrik muayenesinin yapılması gerektiğini, velayet hakkının kötüye kullanıldığını, babanın çocukla kişisel ilişki kurmasını engellediğini, çocuğu

müvekkiline karşı kışkırtarak düşman haline getirdiğini belirterek şahsi ilişkinin değiştirilmesine ilişkin esas davanın reddine, birleşen davanın kabulü ile velayetin değiştirilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece yapılan yargılama neticesinde; davaya konu çocuğun bakımı ve gelişimi konusunda annenin üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirdiği, çocuğun babası ile ilişkisi konusunda engelleyici bir tutumu olmadığı, çocuğun babasının yanına gitmek istememesine rağmen çocuğun yararı açısından baba yanına göndereceğini belirttiği, müşterek çocuk Burak'ın, çocukluk döneminde olduğu, fiziksel gelişiminin yaşitları seviyesinde bulunduğu, iletişime ve iş birliğine açık olduğu, söylediklerinde net olduğu, kendinden emin ve rahat bir beden diline sahip olduğu, öz güvenin, algılamasının, kavrama durumunun ve dil gelişiminin yaşitları seviyesinde olduğu Burak'ın, babasını görmek istemediği, babasının yanına giderse babasının yanından kaçacağı, onun, kendisinin istemediği şeyleri yaptığı, babasının inanç sistemini sorguladığı, annesinin yanında rahat ve huzurlu olduğu, bakımı konusunda herhangi bir problem yaşanmadığı, annesiyle birlikte yaşamak istediği boşanma kararı ile çocuk ile baba arasında aşamalı şahsi ilişki tesis edildiği, her ayın 1. ve 3. hafta sonları Cumartesi'den Pazar'a kadar görüş günü belirlendiği, ilk zamanlar babanın, müşterek çocukla sık görüştüğü, bu görüşmelerin zamanla azaldığı ve baba ile müşterek çocuğun ilişkilerinin bozulduğu, son zamanlar da ise müşterek çocuğun, babasının yanına gitmek istemediği, babanın müşterek çocuğu üye olduğu derneklere götürdüğü, müşterek çocuğun bu durumdan rahatsızlık duyduğu, babasıyla kurduğu ilişkide yaşanan aksaklıklar, buna bağlı olarak çocuğun yaşadığı tedirginlik nedeniyle uzun süreli yaz dönemi ilişkisinin çocukta yarattığı kaygı ve irritasyon göz önüne alındığında, çocuğun babayla ilişkisinde verebileceği olumsuz tepkiler değerlendirildiğinde babayla yatılı şahsi ilişkisinin kısıtlanarak günü birlik şahsi ilişki kurulmasının müşterek çocuğun yararına olacağı, müşterek çocuğun yaşı, yararı dikkate alınarak annenin yanından bir hafta ve bir ay gibi uzun süreli ayrı kalmasının çocuğun bakım ve kişisel gelişimi yönünden olumsuz etki yaratacağı değerlendirilerek bu sürenin sınırlandırılmasının çocuğun yararına olacağı, bu haliyle mevcut kişisel ilişkinin sınırlandırılması gerektiği, davalı-davacı tanıklarının beyanlarının soyut ve yetersiz bulunduğu, davalı birleşen dosya davacısının iddialarının ispatlanamadığı, çocuğun babası ile kişisel ilişki kurmayı istemediği, çocuğun velayetinin anneden alınmasını gerektirir bir durum olmadığı gerekçesi ile, davacı-davalı tarafından açılan davanın kısmen kabulüne, müşterek çocuk ile davalı-davacı baba arasındaki şahsi ilişkinin, her ayın ilk haftası Cumartesi günü saat 10:00'dan Pazar günü saat 16:00'a kadar olacak şekilde tesisine, davalı-davacı tarafından açılan velayetin değiştirilmesi davasının reddine karar verilmiştir.

Davalı-davacı vekili istinaf dilekçesinde; ilk derece mahkemesince tanıklarının tümünün dinlenilmediğini, tanıkların dinlenilmemesinin eksik inceleme ürünü olduğunu, belgelendirilen mesleki mazeretlerinin usule aykırı şekilde reddedildiğini, beyan ve talepleri değerlendirilmeyerek yokluklarında karar tesis edildiğini, çocukta "ebeveyne yabancılaşma sendromu" hakkında uzman heyetlerden destek alınması taleplerinin gerekçe gösterilmeden reddedildiğini, hukuki dinlenilme haklarının ihlal edildiğini, çocuğun üstün menfaatinin göz ardı edildiğini, gerekli incelemelerin yapılmadığını, uzman görüşlerine başvurulmadığını, uzman raporunda çocukla baba arasındaki kişisel ilişkinin kısıtlanmasının çocuğa zarar vereceğinin belirtilmesine rağmen mahkemenin kişisel ilişkiyi kısıtladığını belirterek istinaf başvurusunun ve duruşma taleplerinin kabulü ile yerel mahkemenin tedbiren anne gözetiminde kişisel ilişki tesisine dair kararının kaldırılarak, çocukla baba arasında tedbiren yalnız ve çocuğun yaşına uygun şekilde kişisel ilişki tesisine, asıl davanın reddine, birleştirilen davadaki velayetin değiştirilmesi taleplerinin kabulü ile müşterek çocuğun velayetinin babaya verilmesine, aksi takdirde müvekkili ile müşterek çocuk arasında somut olayın özelliklerine ve çocuğun yaşına uygun şekilde, çocuğun üstün menfaati ve müvekkilin babalık hakları gözetilerek kişisel ilişki tesisine karar verilmesini talep etmiştir.

Davacı-davalı vekili istinafa cevap dilekçesinde, davalı-davacının tedbir talebinin reddine, haklı davanın kabulü ile haksız ve dayanaksız olan karşı davanın reddine, ilk derece mahkemesi kararının yatılı kalmanın kaldırılması ve anne muvafakatinde görüş tesisi sureti ile düzeltilerek onanmasına, aksi takdirde hükmün onanmasına karar verilmesini talep etmiştir.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE;

Dosyadaki yazılar, kararın dayandığı deliller, ileri sürülen istinaf sebepleri dikkate alınarak HMK 355. maddesine göre resen gözetilecek kamu düzenine aykırı haller dışında istinaf incelemesi istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılan inceleme ile;

Dava, müşterek çocuk ile davalı baba arasında boşanma ilamı ile belirlenen kişisel ilişkinin sınırlandırılması, birleşen dava ise velayetin değiştirilmesi isteğine ilişkindir.

Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra ön inceleme ve tahkikat duruşmalarının tamamlanmasından sonra, sözlü yargılama ve hüküm için tayin olacak gün ve saatte mahkemede hazır bulunmalarını sağlamak amacıyla iki tarafı davet eder. Taraflara çıkartılacak olan davetiyede, belirlenen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde yokluklarında hüküm verileceği hususu bildirilir (HMK m. 186/1). Sözlü yargılamada mahkeme, tarafların son sözlerini sorar ve hükmünü verir (HMK m. 186/2). Mahkeme Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun emredici düzenlemelerinin gereğini yerine getirmek zorundadır (HGK 13.03.2013, 2013/802 esas, 2013/347 karar).

Somut olayda; kişisel ilişkinin sınırlandırılması davası yazılı yargılama usulüne tabi olduğu halde, ilk derece mahkemesince 20/12/2018 tarihli celsede taraf vekillerine tanık beyanları ve uzman raporuna ilişkin beyanda bulunmak üzere gelecek celseye kadar süre verilerek duruşmanın 21/03/2019 tarihine ertelenmiş olmasına rağmen, belirtilen celsede davalı-davacı vekilinin mesleki mazeretinin belgelendirilmiş olmasına rağmen bu mazeretin usulüne aykırı olarak reddine karar verilmesi; bununla birlikte, duruşmanın ertelendiği celsede Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 184 ve 186. maddelerinin emredici ve açık hükümlerinin uygulanmasına ilişkin her hangi bir ara karar tesis edilmediği halde, davalı- davacıya tahkikatın tümü hakkında açıklama ve son sözlerini söyleme hakkı verilmeyerek, tahkikatın bitimini takiben davalı-davacının yokluğunda sözlü yargılamaya geçilerek, emredici ve açık yasa hükümleri uygulanmadan dava ve birleşen dava hakkında hüküm verilmesi isabetli görülmemiştir.

Ayrıca; davalı-davacı erkeğin delil listesinde gösterdiği tanıklar Osman Türk ile Emel Eğer Tuncer dinlenilmeden karar verilmiştir. Yasal sebep bulunmadıkça gösterilen tanığın dinlenmemiş olması savunma hakkını kısıtlayan önemli bir usul hatasıdır (HMK m. 27). Davalı-davacı yargılama sırasında bu tanıkların dinlenilmesinden açıkça vazgeçmemiştir. Davalı-davacının dinlenilmesinden açıkça vazgeçmediği tanıklarının Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 243. ve devamı maddeleri gereğince usulüne uygun olarak çağırılıp dinlenmesi gerekir. Bu durum karşısında, tanık beyanlarını almak için gerekli tanık ücretleri ve tebligat giderlerini karşılamak üzere usulüne uygun şekilde davalı-davacı ihtarında bulunulması, ihtarın sonucu uyarınca yargılamanın devam ettirilmesi hususu gözetilmeden davalı-davacının savunma hakkının kısıtlanması suretiyle karar verilmesi doğru isabetli görülmemiştir.

Velayet kendisine verilmeyen taraf ile müşterek çocuk arasında kurulacak kişisel ilişkide çocuğun üstün yararı yanında analık ve babalık duygularının da tatmin edilmesi gerekmektedir. Başka bir anlatım ile, çocukla, ana veya baba arasında düzenli kişisel ilişki kurulması ve bu ilişkinin sürdürülmesi, çocuk ile ana veya baba için bir hak olduğu gibi aynı zamanda bir yükümlülüktür.

Kabule göre de; ilk derece mahkemesince yargılama sırasında alınan üçlü heyet raporunda, çocuğun taraf tuttuğu, baba ile ilişkisinin kesilmesi veya kısıtlanmasının uzun vadede çocuğun psikolojik gelişimine zarar vereceği, ebeveynlerin çocukla iletişim kurma konusunda uzman yardımı almaları gerektiği mütaala edilmesine karşın, ilk derece mahkemesince bu tespit ve değerlendirmeler nazara alınarak, tarafların iddiaları ve davalı-davacının dosya kapsamında alınan uzman raporlarına yapılan itirazları da bir bütün olarak değerlendirilerek, küçüğün boşanma kararı sonrası ebeveynler arasında yaşanan olayların etkisi altında bırakılıp bırakılmadığı, çocuğun bu olayların etkisi altında babaya karşı tepkisel davranışlar geliştirip geliştirmediği, tercihe zorlanıp zorlanmadığı, anne ve babanın çocuğa karşı gösterdikleri davranış biçimleri, velayeti istemekte öncelikli amaçları, kişisel ilişki tesisinden beklenen amaç, çocukla ebeveynleri arasında aile bağlarını geliştirmek ve bu suretle çocuğun sağlıklı gelişimine yapacakları katkıları, kişisel ilişki tesisi ile velayetin düzenlenmesinde çocuğun bedeni, fikri ve ruhsal gelişimi esas alınarak amacı gerçekleştirici düzenleme yapılması için ileri tetkik ve inceleme

yapılabilecek bir kuruluştan uyumsuzluk konusuna ilişkin yeniden heyet raporu alınmadan, davalı-davacının dinlenmediği pedagog raporuna atıfla raporlar arasındaki çelişkiler de giderilmeden uyumsuzluk konusunun esasına ilişkin yazılı şekilde hüküm tesisi yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davalı-davacının savunma hakkının kısıtlanması suretiyle karar verilmesi, emredici usul kurallarına riayet edilmeden hüküm tesis edilmesi nedeniyle, diğer istinaf nedenleri incelenmeksizin davalı-davacının ilk derece mahkemesi kararına ilişkin istinaf talebinin kabulü ile kararın tümüyle kaldırılmasına, gerekçede açıklanan nedenlerle dava ve birleşen davanın yeniden görülerek sonucu uyarınca hüküm tesis edilmek üzere mahkemesine gönderilmesine dair aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere:

1-Davalı-davacının istinaf başvurusunun **KABULÜ İLE**, ilk derece mahkemesi kararının diğer yönler incelenmeksizin tümüyle **KALDIRILMASINA**, gerekçede gösterilen şekilde yeniden hüküm tesisi için dosyanın ilk derece mahkemesine **GÖNDERİLMESİNE**,

2-İstinaf karar harcının talep halinde yatıran tarafa **İADESİNE**,

3-İstinaf incelemesi sırasında duruşma açılmadığından vekalet ücreti takdirine **YER OLMADIĞINA**,

Dosya üzerinden yapılan inceleme neticesinde taraflar yönünden kesin olmak üzere (HMK 353/1-a-4 ve 6. m.) oy birliği ile karar verildi. 27/12/2019 (□□)

Tam Metin Emsal Karar 4

T.C.
Bölge Adliye Mahkemesi

İzmir 2. Hukuk Dairesi

Esas No: 2018/2583

Karar No: 2019/1567

Karar Tarihi: 04-11-2019

İSTİNAF KARARI

İSTİNAF KARARI

Taraflar arasındaki karşılıklı boşanma davasının yapılan yargılaması sonunda, ilk derece mahkemesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen asıl davanın reddi, karşı davanın kabulü kararına karşı, davacı karşı davalı erkek tarafından istinaf başvurusunda bulunulmakla, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353. ve 356.maddeleri gereğince DURUŞMASIZ OLARAK ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 355.maddesine göre istinaf sebepleri ile bağlı olarak dosya incelendi gereği düşünüldü;

TARAFLARIN İDDİA VE SAVUNMALARININ ÖZETİ :

Davacı karşı davalı erkek dava dilekçesinde, şiddetli geçimsizlik sebebiyle ekli protokol hükümlerince tarafların boşanmalarına ve protokol şartlarının hükmüne esas alınmasına karar verilmesini istemiştir.

Davacı erkek vekili, 28.06.2016 tarihinde davadan feragat etmiştir.

Davalı karşı davacı kadın karşı dava dilekçesinde, erkeğin kadına şiddet uyguladığını, yatak odasına kilitlediğini, çocuğunu dahi davalıya göstermediğini iddia ederek boşanmalarına, velayetlerin kendisine verilmesine, Kadir için aylık 500 TL, Muhammet Ali için 400 TL, Çınar için aylık 300 TL tedbir ve iştirak nafakasına, 750 TL tedbir ve yoksulluk nafakasına, 50.000 TL manevi tazminata, ziynetler nedeni ile 50.000 TL maddi tazminata karar verilmesini istemiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ :

Davacı karşı davalı erkek tarafından açılan davanın feragat nedeni ile reddine, kadının açtığı karşı davanın kabulü ile tarafların boşanmalarına, çocukların velayetlerinin annelerine verilmesine, baba ile kişisel ilişkiye, kesinleşme tarihinden geçerli olmak üzere 250'şer TL iştirak nafakasına, davalı karşı davacı kadının yoksulluk talebinin reddine, davalı karşı davacı kadın yararına 15.000 TL manevi tazminata, ziynet alacağı konusunda usulüne uygun açılmış dava bulunmadığından karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ ;

Davacı karşı davalı erkek, davacının davadan feragat etmesine rağmen, işin esasına girildiğini, cevap ve karşı dava dilekçesi kabul edilerek, velayet konusunda ara karar tesis edildiğini, özellikle küçük çocuğun sağlık durumu, çocukların eğitimleri, üstün yararları ve istekleri gözetildiğinde, velayetlerin babada kalmasının daha adil olacağını, velayet hakkının anneye verilmesi, nafaka, tazminat kararlarına itiraz ettiklerini, nafaka ve tazminatında yüksek olduğunu, usulsüz kararın ortadan kaldırılması gerektiğini ileri sürmüştür.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE :

Asıl dava ve karşı dava, evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle boşanmaya ilişkindir.

Boşanma kararı ve kusur belirlenmesi yönünden,

İlk derece mahkemesince, "davacı-davalının 24/06/2016 tarihinde anlaşmalı boşanma davası açtığı ve aynı tarihli protokolün davalı-davacı tarafından imzalandığı ve daha sonra aynı gün davacı-davalı tarafından açılan davadan feragat edildiği, fakat mahkememizce duruşma günü belirlenmiş olduğundan feragat ile ilgili işlemin yapılmadığı, protokolün imzalanmasından sonra tarafların bir arada yaşamaya devam ettiği, fakat davacı-davalının davalı-davacı üzerinde baskı kurduğu, elinden cep telefonunu aldığı, iletişim kurmasına engel olduğu ve 23/08/2016 tarihli rapor ile de tespit olunduğu şekilde basit tıbbi müdahale ile giderilecek şekilde fiziksel şiddet uyguladığının tespit olunduğu, davalı-davacının yaşamış olduğu bu olaylara dayanarak 18/08/2016 tarihinde evden ayrıldığı, gidecek yerinin olmaması nedeniyle müşterek çocuklarını yanına alamadığı, olay nedeniyle yapmış olduğu şikayet sonucunda İzmir 34. Asliye Ceza Mahkemesinin 2016/968 esas sayılı dava dosyası ile davacı-davalının cezalandırılmasına karar verildiği" kabul edilmiştir.

Feragat, hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabilir. (HMK m. 310)

Feragat kesin hüküm gibi sonuç doğurur (HMK. md. 311).

Asıl dava da feragat nedeni ile davanın reddine ilişkin hüküm tesis edilmeden, davalı karşı davacı kadın karşı boşanma davası açmıştır.

Karşı dava açılabilmesi için;

a) Asıl davanın açılmış ve hâlen görülmekte olması,

b) Karşı davada ileri sürülecek olan talep ile asıl davada ileri sürülen talep arasında takas veya mahsup ilişkisinin bulunması yahut bu davalar arasında bağlantının mevcut olması şarttır.

(2) Belirtilen bu şartlar gerçekleşmeden karşı dava açılacak olursa, mahkeme, talep üzerine yahut resen, karşı davanın asıl davadan ayrılmasına; gerekiyorsa dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesine karar verir.

(3) Karşı davaya karşı, dava açılmaz.(6100 sayılı HMK m 132)

Asıl davanın feragat nedeni ile sona ermesi nedeni ile ,asıl davaya karşı boşanma davası açamaz ise de ve açılması halinde, mahkemece davaların ayrılmasına karar verilmesi gerekmele birlikte, her iki davanın tahkikatının birlikte yürütülmesi ve tefrik kararı verilmesi durumunda da, davalardan biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması sebebiyle, her iki dava arasında bağlantının mevcut olması nazara alındığında, bu sebeple erkeğin boşanma davasına karşı kadın tarafından açılan boşanma davasında tefrik kararı verilmeyip, her iki davanın birlikte sonuca bağlanmasının usul ekonomisi gereğince sonucu itibarıyla doğru olduğunun ve bu aşama da tefrik kararı verilmesinin usul ekonomisine aykırılık teşkil edeceğinin anlaşılmasına göre, davacı karşı davalının bu yöne ilişkin istinaf itirazının reddine karar verilmesi gerekmiştir.

Davacı karşı davalı erkek, feragat nedeni ile davalı karşı davacı kadının 28.06.2016 tarihine kadar olan kusurlu davranışlarını affetmiş,en azından hoşgörü ile karşılamıştır.

İzmir 17.Aile Mahkemesinde açılan karşılıklı boşanma davası, tarafların davalarından feragat etmeleri nedeni ile 27.04.2016 tarihinde reddedilmiştir. Bu sebeple, davalı karşı davacı kadında, davacı karşı davalı erkeğin 27.04.2016 tarihine kadar olan kusurlu davranışlarını affetmiş, en azından hoşgörü ile karşılamıştır.

Ancak, davalı karşı davacı kadının feragat tarihinden sonra, erkeğin 18.08.2016 tarihinde eşine basit yaralama suçunu işlemesi nedeni ile cezalandırılmasına, İzmir 34. Asliye Ceza Mahkemesinin 2016/908 Esas-2017/754 Karar sayılı kararı ile karar verildiğinden, evlilik birliğinin sona ermesine neden olan olaylarda, eşine fiziksel şiddet uygulayan ve iletişim kurmasına engel olan davacı karşı davalı erkek tamamen kusurludur.

Gösterilen sebeplerle, davacı karşı davalı erkeğin bu yönleri ilişkin istinaf itirazlarının reddine karar verilmesi gerekmiştir.

Manevi tazminat yönünden,

Türk Medeni Kanununun 174/2 maddesi, boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan tarafın, kusurlu olandan manevi tazminat isteyebileceğini öngörmüştür. Toplanan delillerden evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına sebep olan olaylarda tazminat isteyen davalı karşı davacı kadının ağır yada eşit kusurlu olmadığı, bu olayların onun kişilik haklarına saldırı teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Davalı karşı davacı kadın yararına, Türk Medeni Kanununun 174/2 maddesi koşulları gerçekleştiği gibi, tarafların ekonomik ve sosyal durumlarına, tarafların kusur oranlarına göre, manevi tazminatın indirilmesi de gerekmediğinden, davacı karşı davalı erkeğin bu yöne ilişkin istinaf itirazlarının reddine karar verilmesi gerekmiştir.

Velayetler yönünden,

İlk derece mahkemesince, "davalı-davacı annenin yaşamış olduğu olaylar nedeniyle evden kaçarak ayrılmak zorunda kaldığı, bu nedenle müşterek çocuklarını yanına alamadığı ve sonrasında tarafların bir daha bir araya gelmedikleri, bu nedenle müşterek çocukların davacı-davalı baba yanında kaldıkları ve halen de bu şekilde yaşadıkları anlaşılmış ise de; davacı-davalı babanın çalıştığı, çocuklara annesinin ve diğer yakın akrabalarının yardımı ile baktığı, dolayısıyla fiilen çocuklarla babanın ilgilenemediği ve ayrıca gerek davacı-davalı babanın, gerekse aile çevresinin çocukları anneleri konusunda olumsuz yönde etkiledikleri ve bu nedenle çocukların anneye karşı tepkili oldukları, davacı-davalı babanın mahkememizce tedbiren tesis olunan kişisel ilişki kararına rağmen davalı-davacı annenin çocuklar ile görüşmesi için gerekli ortamı sağlamadığı ve engel olduğu, davalı-davacı annenin evlilik birliğinin devamı süresinde çocukları bakım ve gözetiminde ihmal veya sorumsuzluğunun bulunmadığı gibi velayet görevini ifa edebilecek durumda olduğu, müşterek çocuklar 2012 doğumlu Muhammet Ali ile 2015 doğumlu Çınar'ın yaşları itibarıyla anne bakım ve şefkatine muhtaç çağda bulundukları, sağlık problemleri olan küçük Çınar'ın tedavi sürecinin devam ettiği, ancak sıkıntılı durumun sona erdiği ve tedavisine bulunduğu yerdeki sağlık kurumunda devam edilmesinin mümkün olabileceği anlaşılmakla bu çocukların velayet hakkının annelerine verilmesinin gelişim ve eğitimleri açısından menfaatlerine olacağı kanaatine varılmıştır. Müşterek çocuk 2006 doğumlu Kadir her ne kadar alınan raporlarda baba ile kalmak istediğini ifade etmiş ise de; bu beyanı babanın olumsuz yönlendirmesi neticesinde annesine duyduğu tepki sonucu olduğundan küçüğün anne yanında ve anne bakımında kalmasının eğitim ve gelişimi açısından menfaatine olacağından kardeşleri birbirlerinden ayırmadan Kadir'in velayetinin de annesine verilmesi gerektiği," kabul edilmiştir.

İlk derece mahkemesince aldırılan 18.05.2017 tarihli sosyal hizmet uzmanı raporunda, çocukların baba ve babanın ailesi ile yakın ilişki içerisinde olup, babanın adresini birincil yaşam yeri olarak kabul etmesi gibi nedenlerle, velayetlerin babaya verilmesinin faydalı olacağı belirtilmiştir.

İlk derece mahkemesince aldırılan 21.08.2017 tarihli psikolog, pedagog, sosyal hizmet uzmanı raporunda, küçüklerin anneye yabancılaşma sendromu yaşadıkları, anneye aşırı derecede tepkisel davrandıkları, bu durumun baba tarafından pekiştirildiğinin düşünüldüğünü, çocukların psikolojik olarak desteklenmesi gerektiğini, çocukların anneden oldukça uzaklaştıkları, velayet hakkının babada kalmaya devam etmesi halinde anne ile çocuklardan Çınar arasında beklenen bağın kurulamayacağı, Çınar'ın anne bakım ve şefkatine en çok ihtiyaç duyduğu dönemde olduğu, küçüğün anne yanında yaşamasının daha uygun olacağı, diğer çocuklar anneye aşırı derece de tepkili iseler de, dosya içinde annenin çocuklar ile birlikte yaşadığı döneme ilişkin her hangi bir ihmal veya istismara yönelik somut bir veri

elde edilemediği, çocukların baba yanında anneden uzaklaştıkları, anne ile ilişkilerinin tamamen koptuğu, annenin çocukların velayetini alma konusunda yeterli istek ve motivasyonda olması, çocukların **ebeveyne yabancılaşma sendromu** yaşadıklarının düşünülmesi gibi nedenlerle velayetlerin anneye verilmesinin küçüklerin yararına olacağı belirtilmiştir.

Annenin yaşadığı ortam incelenerek düzenlenen 30.10.2017 tarihli sosyal hizmet uzmanı raporunda, evin fiziki yapısının çocukların gelişimi açısından yeterli olduğu, davalının velayeti almasına engel teşkil edecek somut bir veriye rastlanılmaması, davalının yaşadığı sosyal çevrenin ve sosyal destek mekanizmaların da bir problemin gözlemlenmemesi, gerekse çocukların anneye daha çok ihtiyaç duyduğu bir dönem içinde bulunmaları ve yaşıtları ile sosyal destek sağlayabileceği bir ortam içinde ikamet edebilecekleri gözlemlendiğinde çocukların velayetinin psikolojik ve pedagojik yararları gözetilerek davalı anneye verilmesinin uygun olacağı açıklanmıştır.

Dosyadaki yazılara, gerek üç kişilik uzmanlar kurulu raporunda baba tarafından çocuklarda **ebeveyne yabancılaşma sendromunun** pekiştirildiği hususunun tespiti, gerekse annenin yaşadığı ortam incelenerek düzenlenen sosyal hizmet uzmanı raporundaki tespitlere göre, velayetlerin anneye verilmesinin küçüklerin gelişimi açısından yararlı olacağının anlaşılmasına, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere, ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre, davacı karşı davalı erkeğin yerinde bulunmayan istinaf itirazlarının reddine karar verilmesi gerekmektedir.

İştirak nafakaları yönünden,

Boşanma veya ayrılık vukuunda çocuk kendisine tevdi edilmemiş taraf gücüne göre onun bakım ve eğitim giderlerine katılmakla yükümlüdür. (TMK m.182) Bu hususu hakim görevi gereği kendiliğinden dikkate alması gerekmektedir. O halde velayetleri anneye tevdi edilen çocuklar için iştirak nafakasına hükmedilmesinde isabetsizlik görülmemiştir.

Tarafların gerçekleşen sosyal ve ekonomik durumlarına, nafakanın niteliğine, günün ekonomik koşullarına, küçüğün ihtiyaçlarına nazaran takdir edilen iştirak nafakası miktarları hakkaniyete uygun bulunduğundan, davacı karşı davalı erkeğin istinaf itirazlarının reddine karar verilmesi gerekmektedir.

HÜKÜM:

1-6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-b-1. maddesi gereğince; davacı karşı davalının, **İSTİNAF BAŞVURUSUNUN ESASTAN REDDİNE,**

2-Peşin alınan 98,10 TL İstinaf başvuru harcı ve 35,90 TL istinaf peşin harcının hazineye gelir kaydına, bakiye 8,50 TL harcın davacı karşı davalıdan alınarak hazineye gelir kaydına,

3-İstinaf giderlerinin davacı karşı davalı üzerinde bırakılmasına,

4-Bakiye istinaf gider avansının mahkemesince davacı karşı davalıya geri verilmesine,

Dair dosya üzerinde duruşmasız olarak yapılan inceleme sonucunda, 6100 sayılı HMK'nun 361/1 maddesi gereğince, kararın tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içerisinde Yargıtay'a temyizi kabil olmak üzere OY BİRLİĞİ ile karar verildi. 04/11/2019(00)

Tam Metin Emsal Karar 5

T.C.
Bölge Adliye Mahkemesi

İzmir 2. Hukuk Dairesi

Esas No: 2019/1924

Karar No: 2020/749

Karar Tarihi: 02-07-2020

VELAYETİN DEĞİŞTİRİLMESİ İSTEMİ - ANNENİN VELAYET GÖREVİNİ SUİİSTİMAL EDİP ETMEDİĞİ, ÇOCUKLARIN İSTEKLERİ DIŞINDA VELAYET DEĞİŞİKLİĞİNİN ÇOCUKLARIN PSİKOLOJİK RUHSAL GELİŞİMLERİNİ VE EĞİTİM HAYATLARINI OLUMSUZ ETKİLEYİP ETKİLEMeyeCEĞİ HUSUSLARINI KAPSAYACAK ŞEKİLDE İNCELEME VE RAPOR İSTENECEĞİ - HÜKME ETKİSİ OLACAK DELİLLER DEĞERLENDİRİLMEDİĞİ - İSTİNAF TALEBİNİN KABULÜ

ÖZET: İlk derece mahkemesince, bu icra dosyasının tekrar getirtilip incelenmesi, önceki sosyal inceleme raporunun 20.04.2018 tarihinde aldırılmış olup, üzerinden iki yıldan fazla zaman geçtiği de dikkate alınarak, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 5. maddesi gereğince, dava dosyasının bir bütün halinde aile mahkemesi bünyesinde bulunan psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıdan oluşan uzmanlara tevdi edilerek, her iki ebeveyn ve çocuklarla görüşülmek suretiyle icra dosyası da incelenerek, annenin velayet görevini suiistimal edip etmediği, çocukların istekleri dışında velayet değişikliğinin çocukların psikolojik, ruhsal gelişimlerini ve eğitim hayatlarını olumsuz etkileyip etkilemeyeceği hususlarını da kapsayacak şekilde inceleme ve rapor istenip, tüm delillerle birlikte değerlendirilip, sonucuna göre olumlu olumsuz bir karar verilmesi gerekirken, hükme etkisi olacak deliller değerlendirilmeden hüküm tesisi doğru görülmemiştir. Mahkemece, tarafların davanın esasıyla ilgili olarak gösterdikleri delillerin hiçbirini toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması halinde, bölge adliye mahkemesi, esas incelemeden kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar verir. (6100 sayılı HMK m 353/1-a-6) Gösterilen sebeplerle, ilk derece mahkemesince deliller toplanmamış ve değerlendirilmemiş hale geldiğinden, davacının istinaf talebinin kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi gerekmiştir.

(4721 S. K. m. 183, 324) (4787 S. K. m. 5)

Taraflar arasındaki velayetin değiştirilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda, ilk derece mahkemesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen davanın reddi kararına karşı, davacı baba tarafından istinaf başvurusunda bulunulmakla, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353. ve 356.maddeleri gereğince duruşmasız olarak ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 355.maddesine göre istinaf sebepleri ile bağlı olarak dosya incelendi gereği düşünüldü;

TARAFLARIN İDDİA VE SAVUNMALARI İLE YARGILAMA SÜRECİ;

Davacı baba dava dilekçesinde, boşanma kararı ile müşterek çocuklarının velayetlerinin davalıya verildiğini, kişisel ilişki tesisinin davalının engellemeleri nedeni ile kurulamadığını, kişisel ilişki günlerinde gidildiğinde, cebri icra yolu olmaksızın çocukları göremediğini, bununla ilgili evrakın Ödemiş İcra Müdürlüğünde mevcut bulunduğunu, ayrıca telefon, internet yolu ile de görüş yapamadığını, davalının bunu engellediğini, ayrıca kişisel ilişkinin çocukların gelişme ve büyüme çağına oranla yeniden belirlenmesini talep ettiğini, sömestri kapsayacak şekilde tedbiren kişisel ilişki düzenlenmesini, öncelikle velayetin değiştirilmesini, aksi halde kişisel ilişki zamanlarının artırılıp, ortak velayetin düzenlenmesine, karar verilmesini istemiştir.

Davalı anne cevap dilekçesinde, davacının iddialarının yerinde olmadığını, davacının haksız itham ve suçlamalarla davalıyı toplum içinde zor duruma düşürdüğünü, ortak velayetin mümkün olmadığını, davacının tüm taleplerinin reddine karar verilmesi gerektiğini, ileri sürmüştür.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ:

Mahkemece, davacının davasının reddine, 4.celse 2 numaralı ara kararı uyarınca davacı ile çocuklar arasındaki kişisel ilişki tesisinin aynen devamına karar verilmiştir.

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ:

Davacı baba, pedagog raporunda **ebeveyn yabancılaştırma sendromu** durumuna hiç değinilmediğinden, bu durumun tespiti için heyet raporu talep etmelerine rağmen bu talebin reddedildiğini, Ödemiş 2.Asliye Ceza Mahkemesinin 2017/126 talimat sayılı dosyasında 18.09.2017 tarihli tutanakta psikoloğun çocuğun baskı ve yönlendirme altında olduğunu, özgür iradesi ile beyanda bulunmadığının belirtildiğini, davalı tanık beyanlarına itibar edilemeyeceğini, davalının 01.12.2015 tarihli tutanakta çocukları icra memuru gelmeden vermeyeceğini beyan ettiğini, davacının her seferinde icra yoluna başvurup çocukları görmek zorunda kaldığını, davacı tanıkları ile davanın kanıtlandığını, kararın lehine bozulması gerektiğini, ileri sürmüştür.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE:

Dava, velayetin değiştirilmesi, olmadığı takdirde kişisel ilişkinin yeniden düzenlenmesi ve ortak velayete ilişkindir.

İlk derece mahkemesince, “velayetin değiştirilmesini gerektiren 4721 sayılı TMK madde 183'teki koşulların oluşmadığı, velayet kendisinde olan davalı annenin velayetle ilgili üzerine düşen tüm sorumlulukları yerine getirdiği, herhangi bir ihmalin olmadığı, sağlık, eğitim, ahlâk, güvenlik açısından da değişikliğin gerekmediği, velayetin davacı babaya verilmesi açısından da herhangi bir sakıncanın olmadığına bildirildiği ancak yaşı küçüklerin beyanları, alışık oldukları ve eğitim yaşamları gözetildiğinde velayetin annede kalmasının küçüklerine men' i bul edilmiştir.

Taraflar 18.11.2014 tarihinde kesinleşen karar ile boşanmışlar ve 18.11.2015 tarihinde doğumlu ...'ın velayetler annelerine verilmiştir.

İlk derece mahkemesince aldırılan 20.04.2018 tarihli sosyal hizmetçi raporunda, küçüklerin baskı ve yönlendirme olmaksızın anne ile kalmak istediklerini açıkça beyan ettikleri, küçüklerin eğitim, bakım ve gözetim sorumluluklarının davalı ve ailesi tarafından iyi bir şekilde yapıldığı, davalı annenin velayet sorumluluğunu alabileceği, baba yönünden küçüklerle risk teşkil edebilecek bir durumun mevcut olmadığı belirtilmiştir.

Çocuklar 17.01.2019 tarihli oturumda uzman eşliğinde dinlenilmişler, anneleri ile yaşamak istediklerini beyan etmişlerdir.

Velayet düzenlemesinde: çocukla ana ve baba yararının çatışması halinde asıl olan çocuğun yararını korumak ve geleceğini güvence altına almaktır. Çocuğun yararı ise; çocuğun bedensel, fikri ve ahlaki bakımdan en iyi şekilde gelişebilmesi ve böyle bir gelişmenin gerçekleştirilmesi için, çocuğa sosyal, ekonomik ve kültürel koşulların sağlanmış olmasıdır. Çocuğun bu konulardaki üstün yararını belirlerken; çocuk yetişkin biri olmuş olsaydı, kendisini ilgilendiren bir olayda, kendi yararı için ne gibi bir karar verebilecekti ise, çocuk için karar verme makamındaki kişinin de, aynı yönde karar vermesi; yani çocuğun farazi düşüncesi esas alınacaktır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu uyarınca velayet, çocukların bakım, eğitim, öğretim ve korunması ile temsil görevlerini kapsar.

Velayet, aynı zamanda ana babanın velayeti altındaki çocukların kişiliklerine ve mallarına ilişkin hakları, ödevleri, yetkileri ve yükümlülükleri de içerir.

Ana ve babanın çocukların kişiliklerine ilişkin hak ve ödevleri; özellikle çocukları şahıslarına, bakmak, onları görüp gözetmek, geçimlerini sağlamak, yetiştirilmelerini ve eğitimlerini gerçekleştirmektir. Bu bağlamda sağlayacağı eğitim ile istenilen ölçüde dürüst, kötü alışkanlıklardan uzak, iyi ahlak sahibi, çalışkan ve bilgili bir insan olarak yetiştirmek hak ve yükümlülüğü bulunmaktadır.

Velayet, kamu düzenine ilişkin olup bu hususta ana ile babanın istek ve beyanlarından ziyade çocuğun menfaatlerinin dikkate alınması zorunlu olup, yargılama sırasında meydana gelen gelişmelerin bile göz önünde tutulması gerekir.

Boşanma ile düzenlenen velayetin değiştirilebilmesi için velayet kendisine verilen tarafın ya da velayete konu çocuğun durumunda boşanma hükmünden sonra esaslı değişikliklerin olması şart olup, ayrıca esaslı değişikliğin önemli ve sürekli olması da gerekmektedir.

Ana ve babadan her biri, diğerinin çocuk ile kişisel ilişkisini zedelemekten, çocuğun eğitilmesi ve yetiştirilmesini engellemekten kaçınmakla yükümlüdür (TMK m.324/1).

Buna göre velayetin düzenlenmesinde asıl olan, küçüğün yararını korumak ve geleceğini güvence altına almak olduğundan, çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimini engelleyen ve süreklilik arz edeceği anlaşılan her olay, tehlikenin büyüklüğü, doğuracağı onarılması güç sonuçlar değerlendirilerek sonuca varılmalı; velayetin belirlenmesi ve düzenlenmesinde öncelikle çocuğun yararı göz önünde tutulmalıdır.

Davacı baba, kişisel ilişkinin davalı anne tarafından engellendiğini, davalının kendisini icra takibi yapmaya zorladığını iddia etmiş, Ödemiş İcra Müdürlüğü'nün 2013/2266 Esas sayılı icra dosyasına dayanmıştır.

Mahkemece, 12.04.2018 tarihli oturumda, davacının dayandığı bu icra dosyasının dosya arasına alındığı belirtilmiş, ancak o celse icra dosyası incelenmemiş, gerekçeli kararda da bu dosya tartışılıp değerlendirilmediği gibi, dava dosyası içinde de rastlanılmamıştır.

İlk derece mahkemesince, bu icra dosyasının tekrar getirilip incelenmesi, önceki sosyal inceleme raporunun 20.04.2018 tarihinde alınmış olup, üzerinden iki yıldan fazla zaman geçtiği de dikkate alınarak, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 5. maddesi gereğince, dava dosyasının bir bütün halinde aile mahkemesi bünyesinde bulunan psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıdan oluşan uzmanlara tevdi edilerek, her iki ebeveyn ve çocuklarla görüşülmek suretiyle icra dosyası da incelenerek, annenin velayet görevini suiistimal edip etmediği, çocukların istekleri dışında velayet değişikliğinin çocukların psikolojik, ruhsal gelişimlerini ve eğitim hayatlarını olumsuz etkileyip etkilemeyeceği hususlarını da kapsayacak şekilde inceleme ve rapor istenip, tüm delillerle birlikte değerlendirilip, sonucuna göre olumlu olumsuz bir karar verilmesi gerekirken, hükme etkisi olacak deliller değerlendirilmeden hüküm tesisi doğru görülmemiştir.

Mahkemece, tarafların davanın esasıyla ilgili olarak gösterdikleri delillerin hiçbirisi toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması halinde, bölge adliye mahkemesi, esaslı incelemeden kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar verir.(6100 sayılı HMK m 353/1-a-6)

Gösterilen sebeplerle, ilk derece mahkemesince deliller toplanmamış ve değerlendirilmemiş hale geldiğinden, davacının istinaf talebinin kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi gerekmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda gösterilen sebeplerle;

1-Davacının istinaf talebinin, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-a-6 maddesi gereğince kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının KALDIRILMASINA,

2-Gerekçede gösterildiği şekilde işlem yapılmak üzere, dosyanın ilk derece mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

3-Kaldırma sebebine göre, diğer istinaf itirazlarının şimdilik incelenmesine yer olmadığına,

4-Davacı tarafından yatırılan 121,30 TL istinaf kanun yolu başvuru harcının hazineye gelir kaydına, fazla yatırılan 22,20 TL harcın talebi halinde davacıya geri verilmesine,

5-Davacı tarafından yatırılan 44,40 TL istinaf peşin harcının, talebi halinde davacıya geri verilmesine,

6-İstinaf giderlerinin ilk derece mahkemesince dikkate alınmasına,

7-Hukuk Muhakemeleri Kanununun 27 ve 359/3 maddeleri gereğince kararın ilk derece mahkemesince tebliğe çıkartılmasına,

8-Bakiye istinaf gider avansının mahkemesince davacıya geri verilmesine,

Dair dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda, 6100 sayılı HMK'nun 353/1-a-6 maddesi gereğince, kesin olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verildi. 02/07/2020 (oo)

Tam Metin Emsal Karar 6

T.C.
Bölge Adliye Mahkemesi

İzmir 18. Hukuk Dairesi

Esas No: 2018/342

Karar No: 2019/1507

Karar Tarihi: 13-11-2019

İSTİNAF KARARI

İSTİNAF KARARI

İlk derece mahkemesince yapılan yargılama sonunda verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen karara karşı istinaf başvurusunda bulunulmakla, ilkin İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 2. Hukuk Dairesi'nin 2017/3995 Esas sayısına kayıtlı olup, sonradan dairemizin faaliyete geçmesi neticesi 07.09.2018 gün ve 2018/2422 Karar sayısı ile devredilen dava dosyasında başvurunun HMK'nun 353. maddesi gereğince duruşma yapılmadan incelenmesi uygun görülerek dosya incelendi gereği görüşülüp düşünüldü:

TARAFLARIN İDDİA VE SAVUNMALARI İLE YARGILAMA SÜRECİ:

Davacı-karşı davalı kadın vekili dava dilekçesinde ve aşamalarda dilekçelerinde özetle; "... taraflar arasındaki evlilik birliğinin diğer eşin sebebiyet verdiği hadiseler nedeniyle temelinden sarsıldığını, diğer tarafın çocuk Göksu'nun doğumunu istemediğini, müvekkili ve büyük çocuğa ilgisiz davrandığını, adeta bekar hayatı yaşadığını, çocuk Göksu'nun doğumuna 1 ay kala başka bir kadınla ilişkisinin öğrenildiğini, internette yazışırken yakaladığını, bu sadakatsizliğin doğumla ortadan kalkacağı düşüncesi ile evde kalmakta direttiğini, eşinin evi terkettiğini, ancak bizzat gidip aynı evde olmayı istediğini, geçici hevesi bırakabileceğini düşündüğünü, aile birliğinin yeniden kurulmasını istediğini, eşinin eve döndüğünü ancak bu dönüşü şeklen yaptığını, 2009-2011 yılları arasında 4 sevgilisinin olduğunu, zira bu tarihler arası kendisini internetten takip ettiğini, e maillerinin kendisinde mevcut bulunduğunu, 2011 yılından sonra takip etmeyi bıraktığını, evde iki yabancı gibi kalmaya başladıklarını, özellikle çocuğun 12 yaşına gelmesini beklediğini, müvekkilinin psikiyatrist olup bu şekilde davranması gerektiğini, diğer tarafın evde herşeyi takıntı haline getirdiğini, çocuklarla ilgilenmediğini, en ufak şeylere kızıp evden çekip gittiğini, küçük Göksu'nun ayrılığı idrak yaşımı beklediğini, diğer yanın son zamanlarda pazar alışverişlerini dahi yapmamaya başladığını, ancak kiranın yarısını karşıladığını, evde yazışma yolu ile iletişim kurduklarını, diğer yanın evde yemeklerini kendi başına yediğini, çocukların etkinliklerine katılmadığını, tarafların boşanmalarına, velayetlerin müvekkiline verilmesine, çocuk Gökçe için aylık 2.500 TL, çocuk Göksu için aylık 1.500 TL nafakalara, müvekkili için de aylık 1.500 TL tedbir nafakasına, 150.000 TL maddi-100.000 TL manevi tazminata karar verilmesini" talep ve dava etmiştir.

Davalı-karşı davacı erkek vekili süresindeki cevap ve karşı dava dilekçesinde özetle "... diğer tarafın iddia ve suçlamalarının yerinde olmadığını, kabul anlamına gelmemek üzere müvekkiline ait e postaların şifre kırılarak ele geçirildiğini ve hukuka aykırı delil niteliğinde bulunduğunu, ayrıca bu e postaların en yenisinin 08.08.2011 en eskisinin ise 23.08.2009 tarihli olup aradan 7 yıl geçtiğini, en azından diğer tarafın affettiği ya da hoşgördüğünü, hatta diğer tarafın müvekkiline başka kadını bildiğine ve kabullendiğine dair e posta gönderdiğini, buna ilişkin e maillerin müvekkilinde bulunduğunu, asıl eşinin müvekkiline karşı ilgisiz-umursamaz davrandığını, iletişimi kestiğini, müvekkilinin sosyal ilişkilerini yanlış anlayıp kıskançlık yaptığını, şüpheleri sebebiyle ortak arkadaşlarına hakaretli e mailler göndererek müvekkilini zor durumda bıraktığını, savurgan olduğunu, sosyal hayatı kısıtlamaya çalıştığını, hakaret ettiğini, müvekkilini asılsız suçlamalarla evden uzaklaştırdığını, oysa müvekkilinin aile içi şiddete yönelik birçok seminer vs. ye katılan bir kişi

olduğunu, aralarında sevgi, saygı ve güvenin kalmadığını, diğer tarafın davasının reddini, karşı davalıların boşanmalarına, velayetlerin müvekkiline verilmesine, çocuklar için uygun iştirak nafakalarına, 100.000 TL. manevi-150.000 TL. maddi tazminata karar verilmesini" talep ve dava etmiştir. 21.04.2017 havale tarihli dilekçe ile de velayet talepleri tekrar edilmiş, olmadığı takdirde ortak velayete karar verilmesi istenmiştir.

Mahkemece taraf delilleri toplanmış, sosyal ve ekonomik durumları tespit edilmiş, gelir belgeleri işyerlerinden getirilmiş, buna yönelik Uyap raporları alınmış, tanıkları dinlenmiş, davacı kadın erkek hakkındaki 6284 sk. tedbirinin ilk ayı içerisinde Mart 2016 tarihinden itibaren evden ayrıldığını beyan etmiş, uzman incelemesi yaptırılmış, rapor alınmış, harcama belgeleri, e postalar ,telefon mesajları, banka dekontları, kira sözleşmesi suretleri ,kredi kartı ekstreleri taraflarca sunulmuş, davacı-karşı davalı kadının kendisi için tedbir nafakası talebi 25.03.2016 tarihli ara karar ile reddedilmiş, aynı ara kararda çocuklar lehine aylık 800'er TL. tedbir nafakalarına karar verilmiş, neticeten" ...davacı-karşı davalı kadının, davalı-karşı davacı erkeği yaklaşık 7 yıl önceki sadakatsizlik ile ilgili affettiği, evlilik birliğinin devamını istediğine ilişkin beyanları bulunduğu, makul zaman içerisinde dava açmadığı, erkeğin e posta adreslerine girerek elde ettiği delillerin de hukuka aykırı olduğu, sonrasında yeni bir sadakatsizlik vakiasının da ispatlanamadığı, her ikisinin de iki yabancı gibi aynı evde yaşadıkları, birbirlerine sevgi ve saygılarının bittiği, bu nedenle cinsel birliktelikten kaçındıkları, evin ihtiyaçlarını dahi birtakım paylaşımlar yaparak görüşmek yerine yazışma yolunu kullanarak gidermeye çalıştıkları, kadının cinsel birliktelikten kaçınması, eşine gereken sevgiyi göstermemesi, iletişimsizlik yaratması ve tek başına kararlar alması, erkeğin iletişimsizliğe neden olması, cinsel birliktelikten kaçınması sebepleriyle temelden sarsılma gerçekleştiğinden eşit kusurlu kabul edilerek her iki davada da tarafların boşanmalarına, velayetlerin anneye verilmesine, baba ile kişisel ilişki kurulmasına, velayet ve şahsi ilişkiye yönelik kararın tedbiren uygulanmasına, her iki tarafın da tazminat taleplerinin reddine, kadının yoksulluk nafakası talebinin reddine, çocuklar için aşamadaki nafakaların kararın kesinleşmesine kadar devamına, sonrasında da 850'şer TL. iştirak nafakalarının erkekten alınarak kadına verilmesine ve yasal sonuçlarına" karar verilmiş, karara karşı her iki taraf istinaf başvurusunda bulunmuştur.

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ :

Davacı-karşı davalı kadın vekili istinaf dilekçesinde özetle" ...kusuru, diğer tarafın davasının reddi gerektiğini, kişisel ilişkinin boşanan eşlerin ayrı birey olmasını engelleyecek şekilde belirlendiğini, bu şekildeki kişisel ilişkinin hem tarafları hem de çocukları sıkıntıya sokabileceğini, çocuklar için belirlenen nafakaların miktarının azlığını, müvekkili için tedbir nafakasına hükmedilmesi gerekliliğini, tazminat taleplerinin reddi kararını",

Davalı-karşı davacı erkek vekili ise istinaf dilekçesinde özetle" ...kusuru, tazminat taleplerinin reddini, velayeti, sonradan ortak velayet talep etmelerine rağmen bu hususun değerlendirilmediğini" istinaf sebebi yapmışlardır.

GEREKÇE : Davalar, Türk Medeni Kanununun 166/1. Maddesinde düzenlenen Evlilik birliğinin Temelinden Sarsılması nedeniyle boşanmaya ve ferilerine karar verilmesi isteklerine ilişkindir.

HMK'nun 355. maddesi gereğince istinaf dilekçesinde sayılan sebepler ve kamu düzeni ile sınırlı olarak inceleme yapılmıştır.

Tüm dosya kapsamına göre;

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 166/1 nci maddesine göre" ...Evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelden sarsılmış olursa, eşlerden her biri boşanma davası açabilir.",

Yine aynı yasanın 185/2 ve 3 ncü fıkralarına göre de" ...Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler.

Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar.”.

Tarafların kusura yönelik istinaf başvuruları yönünden;

Toplanan deliller, taraflarca sunulan dilekçe içerikleri, bir kısım tanık beyanları ile anlaşıldığı üzere taraflar 2012 yılı başından itibaren aynı çatı altında iki yabancı gibi yaşamakta ve birbirleri ile yazışma yapmak suretiyle iletişim sağlamaktadırlar. Aralarında cinsel birliktelik, sevgi, saygı ve güven sona ermiştir. Mahkemece taraflara yüklenen bu kusurlar hem tarafların kabulündedir hem de dinlenen bir kısım tanıkların somut beyanları ile de ispatlanmıştır.

Her ne kadar her iki tarafta geline bu aşamaya diğer yanın sebebiyet verdiğini iddia etmekte iseler de toplanan delillerden her ikisinin de kusurunun diğer taraftan ağır yada hafif olduğunun kabulü mümkün bulunmamaktadır. O halde mahkemece taraflara yüklenen kusurlar doğru ve yerindedir.

Davacı-karşı davalı kadın diğer yanın internet ve sosyal medya üzerinden sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiğini iddia etmekte ise de bu yönde sunulan e postaların hukuka uygun elde edildiğinin kabulü mümkün değildir ve hükme, kusura esas alınamazlar. Bir an için bu e posta delilinin hukuka uygun olduğu kabul edilse dahi en yenisi 2011 yılı içerisinde yapılmış olup, davacı-karşı davalı kadının aşamalarda sunduğu muhtelif dilekçelerde evlilik birliğinin devamı ve aile birliğinin tekrar kurulmasına yönelik çaba gösterdiğini beyan etmesi, uzman incelemesi sırasında uzmana "... müşterek çocuğun (raporda gökçe olarak yazılmış ise de tarihlere göre bu çocuğun Göksu olduğu anlaşılmaktadır) doğumundan 17 ay sonra 6 ay kadar davalı ile yeniden birlikteliği denediklerini ancak 2012 başında tartışma yaşadıklarını, sonrasında cinsel birliktelikte isteksizlik yaşadığını ifade etmesi dikkate alındığında önceki sadakatsizlik iddialarına yönelik eşini affettiği en azından hoşgördüğünün kabulü yerindedir. Yine her ne kadar davacı-karşı davalı kadının ortak arkadaş S... isimindeki kişiyi arayıp rahatsız etmesi sonrasında biraraya geldikleri için bu hususta kadına kusur olarak yüklenemez.

Tarafların mahkemece belirlenen kusur vakıaları dışında usulünce iddia edip ispatladıkları başkaca somut bir vakıa bulunmamaktadır. Kadına yüklenen tek başına karar alma vakıası, genel ve ortak kusur olan iletişimsizlik ve tarafların birbirlerine sevgi ve saygılarının kalmaması, ortak yaşamı sonlandırmalarının içerisinde değerlendirilmesi gereken bir husustur. O halde her iki tarafında eşit kusurlu kabul edilmesinde usul ve yasaya aykırılık bulunmadığından bu yöne ilişkin istinaf başvuruları yerinde değildir.

Davacı-davalı kadının diğer tarafın boşanma davasının reddi gerektiğine ilişkin istinaf başvurusu yönünden;

Gerek mahkemece belirlenen gerek dairemizce de yerindeliği tespit ve kabul edilen kadının sebebiyet verdiği hadiselerin eşlerin tekrar biraraya gelmelerini engelleyecek derecede temelden sarsılmaya neden olacağı, bu hali ile erkeğin karşı davasında da boşanma kararı verilmesinde bir yanlışlık bulunmadığı anlaşılmıştır.

Davacı-karşı davalı kadının kişisel ilişkiye yönelik istinaf başvurusu yönünden;

Mahkemece anneye verilen velayetler sonrası çocuklar ile baba arasında kişisel ilişki gün ve saatlerinin belirlenmesinde bir yanlışlık bulunmadığı, belirlenen gün ve saatlerin hem çocukların sağlıklı gelişimi hem de babalık duygularının tatminine yönelik uygun gün ve saatler olduğu kanaatine varılmıştır.

Her ne kadar davacı-karşı davalı kadın hükümdeki kişisel ilişki gün ve saatleri dışındaki diğer kararların uygun olmadığını istinaf sebebi yapmış ise de; hüküm fıkrası dikkatle incelendiğinde 6 ncı fıkradaki hususların özellikle "ebeveyne yabancılaşıma sendromunu" önlemeye yönelik ve bunun için kişisel ilişkinin nasıl olması gerektiğini gösterme amacı taşıyan tavsiye ve temenni niteliğinde oldukları açıktır. Nitekim hükmün 7 nci maddesinde velayet ve şahsi ilişkiye ilişkin karara uyulmaması halinde velayet ve kişisel ilişkinin değiştirileceğinden değil "değiştirilebileceğinden" bahsedilmektedir. Bu ibare dahi belirtilen 6 ncı maddedeki hususların yukarıda

göstermektedir. Bir başka deyiş ile kişisel ilişkinin infazı sırasında 6 ncı maddede belirtilen şekilde davranılmaması ilerde açılacak davalarda çocukların menfaatleri ön plana alınarak serbestçe takdir edilebilecektir. 7 nci fıkrasının birinci paragrafında belirtilen hususun ise tarafların ayrı yerlerde yaşamaları halinde sadece belirlenen gün ve saatlere yönelik olarak belirlendiği tabiidir.

Dolayısıyla davacı-davalı kadının kişisel ilişkiye yönelik ilerde açılacak davalarda delil teşkil edeceği şeklindeki istinaf sebebi ve tereddütü yerinde görülmemiştir.

Davacı-karşı davalı kadının çocuklar için belirlenen nafakaların miktarına ilişkin istinaf sebebi yönünden;

Tarafların tespit edilen sosyal ve ekonomik durumları, paranın alım gücü, ihtiyaç ve gelirler, çocukların yaşları, davacı-karşı davalı annenin gerek tespit edilen gerek uzmanda beyan ettiği gelirine göre çocuklarının bakım ve geçimlerine kendisinin de katkıda bulunma yükümlülüğü ve TMK 4 ncü maddesine göre belirlenen nafakaların miktar itibarıyla yerinde olduğu, buna ilişkin istinaf sebebinin reddi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Davacı-karşı davalı kadının kendisi için tedbir nafakası olması gerektiğine ilişkin istinaf sebebi yönünden;

Toplanan delillerden tarafların her ikisinin de sürekli ve düzenli geliri bulunmaktadır. Psikiyatri uzmanı olduğu anlaşılan davacı-karşı davalı kadının getirtilen maaş bordroları, sabit ek ödeme bordroları, Döner sermaye-nöbet-icap bordroları ve uzmana aylık 8.000 TL-12.000 TL. arası maaşı bulunduğu ilişkin beyanına göre kendisi için talep ettiği tedbir nafakasının ara karar ile reddedilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

Her ne kadar mahkemece davacı-karşı davalı kadının talebi olmamasına rağmen yoksulluk nafakası talebinin de reddine karar verilmiş ise de davacı-karşı davalı kadın bu hususu istinaf sebebi yapmadığından sadece lehine tedbir nafakası olması gerektiğini istinafa getirdiğinden işaret edilmesi ile yetinilmiştir.

Tarafların tazminat taleplerinin reddine ilişkin karara karşı yaptıkları istinaf başvuruları yönünden;

TMK 174 ncü maddesi gereğince boşanmanın ferisi niteliğinde tazminat talep edenin kusurunun diğer taraftan daha hafif olması gerekir. Somut olayda yukarıda açıklandığı şekilde her iki tarafta eşit kusurlu olduklarından tazminat taleplerinin reddi yerindedir.

Davalı-karşı davacı erkeğin velayete ilişkin karara yönelik istinaf başvurusu yönünden;

Karar tarihi itibarı ile reşit olmayan müşterek çocukların toplanan deliller, uzman raporu içeriği, alıştıkları ortam da dikkate alınarak velayetlerinin davacı-karşı davalı anneye verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Her ne kadar davalı-karşı davacı erkek sonradan ortak velayete de karar verilmesini talep ettiklerini ve bu hususun değerlendirilmediğini iddia etmekte ise de; ortak velayet hukuken mümkün ise de somut olayda aralarında böylesi iletişimsizlik ve yabancılaşma yaşandığı tespit edilen her iki ebeveyne ortak velayetin verilmesi çocukların menfaatlerine olmadığı gibi sorunların daha da büyümesine ve bunun olumsuz sonuçlarının çocuklara yansımaya sebebiyet vereceği izahtan varestedir. Kaldı ki ortak velayet için her iki tarafın da bu hususu istemesi-kabullenmesi ve bu şekildeki velayeti çocukların menfaatlerini olumsuz etkilemeyecek şekilde kullanabileceklerinin ispatı da gereklidir ki davada bu husus yeterince ispatlanamamıştır. Dolayısıyla erkeğin bu istinaf sebebinin de yerinde olmadığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan gerekçeler dikkate alındığında taraf istinaf sebeplerinin yerinde olmadığı, ilk derece mahkemesince verilen kararda başkaca usul ve yasaya aykırılık bulunmadığı sonuç ve kanaatine

varılmış,aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda gösterilen sebeplerle;

1-6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-b-1 maddesi gereğince; her iki tarafın İSTİNAF BAŞVURUSUNUN ESASTAN REDDİNE,

2-a-)Taraflardan peşin alınan 85,70'şer TL.istinaf başvuru harcı ile 31,40'ar TL. istinaf maktu karar harçlarının hazineye gelir kaydına,

b-)Her iki taraftan da alınması gerekli maktu istinaf karar harcından eksik kalan 13'er TL.nin tahsili ile hazineye gelir kaydına,

3-İstinaf giderlerinin, gideri yapan taraf üzerinde bırakılmasına,

4-İstinaf gider avansından artanın karar kesinleştğinde yatıran tarafa iadesine,

Dair, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 361/1. maddesi gereğince; kararın tebliğinden itibaren iki hafta içinde Yargıtay'a temyizi kabil olmak üzere; OYBİRLİĞİYLE karar verildi.13/11/2019(oo)

Tam Metin Emsal Karar 7

T.C.
Bölge Adliye Mahkemesi

İzmir 18. Hukuk Dairesi

Esas No: 2019/1362

Karar No: 2019/1510

Karar Tarihi: 13-11-2019

İSTİNAF KARARI

İSTİNAF KARARI

İlk derece mahkemesince yapılan yargılama sonunda verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen karara karşı istinaf başvurusunda bulunulmakla, HMK'nun 353. maddesi gereğince DURUŞMA YAPILMADAN inceleme yapılması uygun görülerek dosya incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü:

TARAFLARIN İDDİA VE SAVUNMALARI İLE YARGILAMA SÜRECİ:

Davacı kadın dava dilekçesinde özetle "...davalı ile boşanmaları sonucu müşterek çocuğun velayetinin kendisine verildiğini,Kanada asıllı birisi ile yeniden evlendiğini ve yurtdışında yaşayacaklarını,çocuk ile babası arasında mümkün olduğunca görüşmenin sağlanmasının uygun olacağı için teknolojik imkanlar da kullanılarak önceki kişisel ilişkinin telefon ya da görüntülü görüşme yapabilmesi yönünde değiştirilmesini,yaz tatillerinde yurda geldiklerinde baba ile görüştürmeyi de taahhüt ettiğini,kişisel ilişkinin bu şekilde düzenlenmesini" talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle "...davanın reddini,bu şekildeki görüntülü görüşmelerin infazının mümkün olmadığını,velayetin değiştirilmesi için dava açtıklarını,öncelikle o davanın bekletici mesele yapılmasını"savunmuştur.

Mahkemece taraf delilleri toplanmış,uzman raporu alınmış,boşanma ilamı getirtilmiş,neticeten "...boşanma ilamındaki kişisel ilişkinin her pazar günleri saat 19:30 ile 21:30 arasında 234 811 669 3797 no.lu telefondan Whatsapp ve Facetime üzerinden arama yaparak müşterek çocuk ile görüntülü görüşme yapması yine her yıl 01 Ağustos saat 10:00 ile 20 ağustos saat 18:00 tarih ve saatleri arasında baba yanına verilmesi şeklinde değiştirilmesine"karar verilmiş,karara karşı davalı yan istinaf başvurusunda bulunmuştur.

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ :

Davalı vekili istinaf dilekçesinde özetle; "...kararın infazında sıkıntı olacağını,bu kararın infaz edilemediği takdirde davacı açısından cezai sorumluluk doğmayacağını,bu tür davalarda davalı aleyhine ücreti vekalet ve yargılama giderlerine hükmedilemeyeceğini,kararın eksik bilirkişi raporu dikkate alınarak verildiğini,raporda çocuğun yaşadığı ülkenin olumsuz yönleri ile ilgili bir açıklama bulunmadığını,davanın reddine gerektiğini"istinaf sebebi yapmıştır.

GEREKÇE;Dava, kişisel ilişkinin değiştirilmesi isteğine ilişkindir.

HMK'nun 355. maddesi gereğince ; istinaf dilekçesinde sayılan sebepler ve kamu düzeni ile sınırlı olarak inceleme yapılmıştır.

Tüm dosya kapsamı ile;

Davacı yeniden evlenmiştir ve velayeti kendisine verilen 11.12.2012 doğumlu müşterek çocuk ile

birlikte Nijerya'da yaşamaya başlamıştır.Çocuk orada eğitim hayatına devam etmektedir.Bu hali ile çocuk ile baba arasındaki önceki boşanma ilamında belirlenen gün ve saatler arası kişisel ilişki kurulması çok zorlaştığı gibi fiilen mümkün olmaktan da çıkmıştır.Davacı anne bu sebeple kendisini yükümlülük altına sokacak şekilde görüntülü görüşme yolu ile kişisel ilişkinin kurulmasını talep ve kabul etmektedir.Mahkemece çocuk ile baba arasındaki özellikle çocuğun **ebeveyne yabancılaşma sendromunu** önlemeye yönelik görüntülü görüşme kararı verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır.Belirtilen şekildeki telefonla görüntülü görüşme kararının infazı da mümkündür.Davalı belirlenen gün ve saatler arasında gerektiği takdirde icra marifeti ile hükmün infazını isteyebilecek ve görüşme sağlanırken yanında icra görevlisinin bulunmasını sağlayabilecektir.Belirlenen saatlerin Türkiye saati ile infaz edilebilecek uygun ve normal saatler aralığında olduğu da tespit edilmiştir.

Ancak kararda belirli görüşme programlarının yer alması uygun değildir, zira burada önemli olan davalının çocuk ile görüntülü görüşmesinin sağlanmasıdır.Bu görüşmenin sadece adları geçen programlar aracılığı ile yapılmak suretiyle kısıtlanması uygun değildir.Zira çocuğun bulunduğu ülke ve konumuna göre davalının belki de başka programlar kullanarak görüşmenin sağlanabilmesi olanağı ortadan kaldırılmaktadır.Bu sebeple ilk derece mahkemesi kararındaki "...Whatsapp veya Facetime "ibarelerinin kaldırılması sureti ile yeniden hüküm tesisinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

Öte yandan davalı vekili istinaf başvurusunda ayrıca bilirkişi raporunun çocuğun yaşadığı ülkenin olumsuz yönlerini açıklamaktan uzak olduğunu ve aleyhlerine hükmedilen ücreti vekalet -yargılama giderlerini de sebep olarak göstermektedir.Sunulan uzman-bilirkişi raporu yeterli denetime açık hükme elverişli niteliktedir.Davalı tarafın iddia ettiği çocuğun yaşadığı ülke ile ilgili vakia kişisel ilişkinin değiştirilmesi davası ile ilgili değil velayetin değiştirilmesi davasında değerlendirilmesi ve takdiri gereken bir husustur.

Ayrıca davalı yan en başından itibaren davaya karşı çıkmış,reddini istemiştir,dolayısıyla dava kabul edilmekle aleyhine ücreti vekalet ve yargılama giderine hükmedilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır.Zaten mahkemenin hüküm fıkrasının 2 nci maddesinde eksik harcın davacıdan tahsiline karar verilmiş olup bu harç yönünden davalı aleyhine de bir hüküm bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçeler ile aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM : Yukarıda belirtilen gerektirici nedenlerle;

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-b-2 maddesi gereğince, davalının istinaf başvurusunun ilk derece mahkemesi hüküm kısmındaki 1 nci maddesinde yer alan program adları yönünden esastan kısmen kabulü ile, ilk derece mahkemesi kararının gerekçesi yukarıda belirtildiği şekilde düzeltilmesine/eklenmesine ve 1 nci maddesi tekrar belirlenmek suretiyle esasa yönelik AŞAĞIDAKİ ŞEKİLDE YENİDEN HÜKÜM TESISİNE,sair istinaf sebepleri yönünden başvurunun ESASTAN REDDİNE,

Bu kapsamda;

1-1-))Karşıyaka 2. Aile Mahkemesi'nin 27/03/2014 gün 2014/163 Esas - 2014/208 Karar sayılı 02/04/2014 kesinleşme tarihli kararı ile hükmedilen kişisel ilişkinin değiştirilerek tarafların müşterek çocuğu 11/12/2012 d.lu ... T.C.Kimlik numaralı M..Ç... ile davalı baba arasında;

Her pazar Türkiye saati ile saat 19:30 - 21:30 arasında nolu telefonda arama yaparak müşterek çocuk ile görüntülü görüşme yapması ve her yıl 01 Ağustos saat 10:00 dan 20 Ağustos saat 18:00 tarih ve saatleri arasında davacı tarafından çocuğun bizzat davalıya teslimi ile çocuk ile davalı baba arasında kişisel ilişki tesisine,

1-2-)İlk Derece Mahkemesi kararındaki hüküm fıkrasının "eksik harcın davacıdan tahsiline "yönelik 2 nci maddesi ile ilgili istinaf başvurusu bulunmadığından bu yönden tekrar karar verilmesine yer

olmadığına,

1-3-İlk Derece Mahkemesi kararındaki hüküm fıkrasının ücreti vekaletе yönelik 3 ncü maddesi,yargılama giderlerine yönelik 4 ncü maddesi,bakiye gider avansına yönelik 5 nci maddesi ile ilgili istinaf başvurusu esastan reddedildiğinden bu hususlarda tekrar karar verilmesine yer olmadığına,

2-)Davalı tarafından yatırılan 121,30 TL istinaf başvuru harcının hazineye gelir kaydına, 44,40 TL peşin karar harcının karar kesinleştiğinde mahallinde yatırana iadesine,

3-)Davalı tarafından yapılan 121,30 TL istinaf başvuru harcı giderinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine,

4-)Davalı tarafından yatırılan gider avansından harcanmayan kısmın karar kesinleştiğinde yatırana iadesine,

5-)HMK 302/5 nci maddesi gereğince kesinleşme ve harç işlemlerinin ilk derece mahkemesince yerine getirilmesine,

Dair dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda 6100 sayılı hukuk Muhakemeleri Kanununun 361/1 maddesi gereğince kararın tebliğinden itibaren iki hafta içerisinde Yargıtay'a temyiz yolu açık olmak üzere;OYBİRLİĞİYLE karar verildi. 13/11/2019 (aa)

Tam Metin Emsal Karar 8

T.C.
YARGITAY

2. Hukuk Dairesi

Esas No: 2019/6293

Karar No: 2019/11026

Karar Tarihi: 07-11-2019

YARGITAY KARARI

YARGITAY KARARI

MAHKEMESİ : İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 2. Hukuk Dairesi

DAVA TÜRÜ : Çocukla Kişisel İlişkinin Yeniden Düzenlenmesi

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm taraflarca temyiz edilmekle, evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre, davalı annenin temyiz itirazları yersizdir.

2-Davacı babanın temyiz itirazlarının incelenmesine gelince;

Tarafların ortak çocuğu ile davacı baba arasındaki kişisel ilişkinin yeniden düzenlenmesi istemiyle açılan davada; ilk derece mahkemesi tarafından ortak çocuk ile baba arasında ilk bir yıl her ayın 1. cumartesi günü sabah saat 10:00'dan pazar günü akşam saat 18:00'e ve takip eden dönemde de her ayın 1. cumartesi günü sabah saat 10:00'dan pazar günü akşam saat 18:00'e, dini bayramların 2. günü sabah saat 10:00'dan, 3. günü akşam saat 18:00'e, yarıyıl tatilinin ilk haftasının 2. günü sabah saat 10:00'dan 8. günü akşam saat 18:00'e ve yazın 1 Temmuz sabah saat 10:00'dan 31 Temmuz akşam saat 18:00'e kadar kişisel ilişki tesisine karar verilmiştir. İlk derece mahkemesi hükmüne karşı davalı anne istinaf kanun yoluna başvurmuş ve bölge adliye mahkemesince yeniden hüküm kurularak baba ile çocuk arasında her ayın 1. cumartesi günü saat 10:00'dan pazar günü saat 18:00'e ve dini bayramların 2. günü sabah saat 10:00'dan akşam saat 18:00'e kadar kişisel ilişki kurulmasına karar verilmiştir. Bölge adliye mahkemesi hükmü taraflarca temyiz edilmiştir.

Kişisel ilişki düzenlenirken çocuğun yüksek yararı, yaşı ve anne ve babalık duygusunun tatmini hususları birlikte değerlendirilerek çocuğun kişisel gelişimine en uygun düzenleme tercih edilmelidir. Dosya kapsamındaki üç farklı uzman tarafından hazırlanan 23/11/2018 tarihli raporda, çocuğun yaşı dikkate alındığında uzun süreli baba-kız ilişkisi kurulmamasının **ebeveyn yabancılaşmasına** neden olabileceği belirtilmiştir. Bölge adliye mahkemesi, 20/07/2014 doğumlu olan ortak çocuk Azra ile baba arasında her ayın 1. cumartesi sabah saat 10:00'dan pazar günü akşam saat 18:00'e ve dini bayramların 2. günü sabah saat 10:00'dan akşam saat 18:00'e kadar kişisel ilişki kurulmasına karar verilmiştir. Bütün bu hususlar değerlendirildiğinde davacı baba ve ortak çocuk arasında kurulan kişisel ilişki babalık duygularının tatmini bakımından yetersiz olmuştur. Çocuk ile baba arasında babalık duygularını tatmin edecek ve bu hakkın rahatça kullanılmasına engel olmayacak ölçüde dini bayram, yarıyıl tatili ve yaz tatilinde de yatılı olacak şekilde daha uygun süreli kişisel ilişki kurulması gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamış ve bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Yukarıda 1. bentte gösterilen sebeple davalının temyiz itirazlarının REDDİNE, yukarıda 2. bentte gösterilen sebeplerle bölge adliye mahkemesi kararının BOZULMASINA, temyiz peşin harcının istek halinde yatanlara geri verilmesine, dosyanın ilgili bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine gönderilmesine oybirliğiyle karar verildi. 07.11.2019 (Prş.)

Ç.Ü. BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÖNETİM KURULU KARARLARI

TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI	TOPLANTI TARİHİ
21	7	03.11.2023

03.11.2023 tarihinde saat 12.15'te toplanan Enstitü Yönetim Kurulunca aşağıdaki kararlar oy birliği ile kabul edildi.

KARAR 4- Adli Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi 2022941012 No'lu Serdar Şaban KELAHMET'in tez önerisinin kabulüne ait 05.10.2023 tarihli ve 19/1 No'lu Akademik Kurulu kararı görüşüldü.

Adli Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi 2022941012 No'lu Serdar Şaban KELAHMET'in "Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu ve Hukuki Süreç" başlıklı tez önerisine ait Akademik Kurul kararının kabulüne ve kararın Anabilim Dalı ve öğrencinin danışmanına gönderilmesine oy birliği ile karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Eda KUMCU (Enstitü Müdür V.)
Başkan

e-imzalıdır

Prof. Dr. Ayşe SERİN (Enstitü Müdür Yrd.)
Üye
(KATILAMADI-İZİNLİ)

e-imzalıdır

Dr. Öğr. Üyesi Gökşun DEMİREL (Enstitü Müdür Yrd.)
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Gonca KARAKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fulya CENKSEVEN ÖNDER
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Naime Zülal ELEKCİOĞLU
Üye

**T.C. ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

Toplantı Sayısı	Tarih
137	13 Ekim 2023

KARAR NO 3. Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Necmi Çekin yönetiminde, Av. Serdar Şaban Kclahmet tarafından yürütülmesi öngörülen, "Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu ve Hukuki Süreç" başlıklı yüksek lisans tez projesi araştırma etiği yönünden değerlendirildi. Toplantıya katılan üyelerin oybirliğiyle uygun olduğuna karar verildi.

BAŞKAN	Prof Dr Selim Kadioğlu Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı	
ÜYELER	Prof Dr Davut Alptekin Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı	
	Prof Dr Dinçer Yıldızdaş Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı	
	Prof Dr Gülşah Seydaoğlu Biyostatistik Anabilim Dalı	
	Prof Dr Gürhan Sakman Genel Cerrahi Anabilim Dalı	
	Doç Dr Zehra Hatipoğlu Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı	
	Doç Dr Yasemin Saygıdeğer Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı	
	Av Simay Sönmezateş Hukukçu Üye	
	Dr Neşe Kayrın Kurum Dışı Üye	

*Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlık Binası, Balcalı 01330 Adana
Telefon: 0322 338 60 60 dahili 3465, Faks: 0322 338 67 22*

ÖZGEÇMİŞ

Serdar Şaban Kelahmet, İlköğrenimi ile orta ve lise öğrenimlerini İskenderun'da tamamladı. 1976 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazandı. Şubat 1981'de iyi derece ile mezun oldu. 2010 yılında Çukurova Üniversitesi İşletme Fakültesinde Pazarlama Yüksek Lisansı (MBA) yaptı. Daha sonra Çukurova Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim Dalında Yüksek Lisans programına başladı.

ABD Dış İşleri Bakanlığı tarafından 2008 ve 2011 yıllarında “Uluslararası Çocuk Kaçırma” konusundaki başarılı çalışmalarından dolayı ödüllendirildi.

2010 yılında “Uyuşmazlıkların Kurbanı Çocuklar” konusundaki çalışması dolayısı ile Kosova Cumhuriyeti tarafından ödüllendirildi.

Amerikan Adli Bilimler Akademisinde;

2011 yılında, “Uluslararası Çocuk Kaçırma Vakaları ve Türk Hukuk Sistemindeki Sorunlar”,

2012 yılında, “Uluslararası Çocuk Kaçırma”,

2013 yılında, “Mahkeme Salonlarında Bilimin Uluslararası Yönleri – Hukuk Felsefesi – Lahey Sözleşmesi Madde 13(b) ile İlgili Olarak Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu: Mahkemelerde Kabul Edilebilir Olmak ya da Olmamak “.

2014 yılında, Evrim: Avukatı Yeniden İcat Etmek ve Dünya Çapında Hukuk Uygulamalarına Yaklaşımlar – Hukuk Felsefesi - Türkiye'de Tıbbi Malpraktis Davaları ve Hekim Hakları konularında sunumlar yaptı.

2012 yılında 22.Uluslararası Adli Tıp Akademisi Kongresinde: “Kanıtların Fırtına Sürücülerini Olarak; Yargıçlar, Bilim İnsanları ve Avukatlar. Ebeveyn Çocuk Kaçırma Davalarının Mahkeme Salonlarımızda Güvenilir Bilimsel Kanıt Olarak Kabul Edilmesi Gerekip Gerekmediği Konusunda Küresel Bir Tartışma Fırtınası Varken Lahey Çocuk Kaçırma Davaları İçin Sorunsuz Bir Yolculuk Olabilir mi?” konusunda sunum yaptı.

Amerikan Adli Bilimler Akademisi üyesi olan Serdar Şaban Kelahmet;1983 yılından bu yana kendi ofisinde Avukatlık Mesleğine devam etmekte olup iyi derecede İngilizce bilmektedir.